

Bulletin slovenskej advokácie

DEŇ ADVOKÁCIE

**1. január 2015 –
medzník
v preskúmvaní
rozhodcovských
rozsudkov
v spotrebiteľských
veciach v exekučnom
konaní?**

**Registrácia
pre daň
z pridanej hodnoty
a zábezpeka na daň**

**Monitorovanie
zamestnancov
na Slovensku**

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Najdôležitejší historický moment v živote SAK a ČAK
- 5 **DISKUSIA**
Namiesto ďalšieho príspevku o trovách konania...
- 7 Medzinárodná asociácia mladých advokátov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 **REFORMA OPP**
1. január 2015 – medzník v preskúvaní rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní?
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., Mgr. Ľubomír Pagáč, LL.M.
 - 17 Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň I
JUDr. Matúš Filo, PhD.
 - 27 Monitorovanie zamestnancov na Slovensku
JUDr. Mikuláš Füleky, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 43 Pokuta ako súčasť pasív zanikajúcej obchodnej spoločnosti
 - 45 Kolízia pojednávania ako dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
 - 48 Pýta(j)te sa predsedníctva
- Deň advokácie**
- 50 Podujatia na šachovniciach
 - 54 Advokát IM JUDr. Peter Petrán majstrom sveta
 - 56 Deň otvorených dverí 22. apríl 2015
 - 57 Galavečer 24. apríl 2015
 - 64 Spomienky doterajších predsedov SAK
- 71 Poskytovanie právnych služieb po pozastavení výkonu advokácie
- ZAHRANIČIE**
- 74 Povinnosť advokáta poskytnúť súčinnosť pri vykonávaní kontroly orgánom verejnej správy
 - 75 Bulletin advokácie prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 77 **LITERATÚRA**
Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou
JUDr. Martin Kubinec, PhD.
- 78 VÝZVA Pracovnej komisie pre históriu advokácie
- 78 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Milí čitatelia bulletinu,

keď sa v roku 1926 v Hoteli Carlton konalo stretnutie advokátov, zmenilo sa na bujarú oslavu života. Nad ráno advokáti tancovali na klavíri, jeho nohy to však nevydržali. Vedenie hotela preto ráno požiadalo predsedu advokátskej komory, aby advokáti uviedli veci do pôvodného stavu. Predseda komory sa obrátil na advokáta dr. Ladislava Faykissa s prosbou, aby vzal od kolegov šiestich koncipientov a veci vyriešil. Dr. Faykiss objednal voz s koňmi a s koncipientmi klavír naložili, odviezli ho do opravy a opravený späť do hotela.

Napokon boli všetci spokojní a advokáti sa mohli v Carltone zabávať naďalej... Táto veselá historka sa medzi advokátmi šírila ústnym podaním.

Aj 24. apríla 2015 sa Carlton stal miestom slávnostného stretnutia advokátov. Naša stavovská organizácia si pripomenula 25 rokov slobodného výkonu povolania odovzdaním ocenení piatim advokátom za celoživotný prínos advokácii a víťazom publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie. Finančný výťažok z podujatia bol venovaný Združeniu zástupcov nešťátnych detských domovov.

Číslo bulletinu, ktoré sa Vám dostalo do rúk, okrem odbornej časti prináša spomienky všetkých bývalých predsedov Slovenskej advokátskej komory. Špeciálne sme pripravili rozhovor so súčasnými predsedami českej a slovenskej komory. Samozrejme, uverejňujeme prierez všetkých podujatí, ktorými sme významný míľnik v živote advokácie podčiarkli – šachových podujatí, Dňa otvorených dverí a gala-večera.

Redakcia BSA

ROZHOVOR

Najdôležitejší historický moment v živote SAK a ČAK

V jubilejnom čísle bulletinu nám na tie isté otázky odpovedajú súčasný predseda Slovenskej advokátskej komory **Lubomír Hreždovič** a súčasný predseda Českej advokátskej komory **Martin Vychopeň**. V rozhovoroch sa dozvieme, aké sú ich pocity po 25 rokoch odlúčenia komôr, aj aké sú súčasné vzťahy oboch komôr.

■ Dvadsiate piate výročie slobodnej advokácie je vhodnou príležitosťou na retrospektívu. Ktoré momenty v rámci daného obdobia považujete za zásadné a významné vo vzťahu k advokácii a jej samospráve?

L. H.:

Za najdôležitejší historický moment pokladám už samotné prijatie zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, ktorý znamenal návrat či obnovu slobodného výkonu advokácie, so všetkými atribútmi, ktoré k výkonu tohto povolania patria. Spomínam

si, s akým nadšením a eufóriou advokáti prijímali prijatie tejto právnej úpravy. Postupom času sme však prišli na to, že okrem slobody a nezávislosti je výkon advokácie podľa tohto zákona aj obrovskou zodpovednosťou, pretože každý z nás začal sám individuálne zodpovedať za vlastný spôsob zastupovania klientov, za každodenné či strategické rozhodnutia prijímané pri poskytovaní právnej služby. Okrem iného sme sa museli zorientovať v množstve ďalších právnych noriem upravujúcich nielen výkon praxe, ale aj v oblasti účtovnej, daňovej a ďalších, ktoré sú spojené s podnikateľskou činnosťou. Do roku 2003 na Slovensku existoval určitý dualizmus pri poskytovaní právnej pomoci a za vysoko progresívny krok hodnotím zlúčenie komory komerčných právnikov s advokátskou komorou. Aj toto obdobie bolo spojené s búrlivými diskusiami, možno aj nedôverou k správnosti tohto kroku, ale história ukazuje, že „jednotný advokátsky stav“ má omnoho viac predností, ako nedostatkov.

Napokon je to rok 2013, v ktorom došlo k pomerne rozsiahlej novele Zákona o advokácii, ktorá zasiahla tak do samotného spôsobu výkonu advokácie, ako aj do oblasti samosprávy. Som presvedčený, že ostatná zákonná úprava v podobe zák. č. 335/2012 Z. z. účinná od 1. januára 2013 výrazným spôsobom skvalitnila a posilnila či už postavenie advokácie, ale aj samotného advokáta a v neposlednom rade zvýšila rešpekt advokácie v spoločnosti.

M. V.:

Zásadným momentom pro českou advokácii bylo sloučení právnických profesí advokáta a komerčního právníka v roce 1996. Tímto sloučením vznikla v České republice jednotná advokátní profese, zastřešená jednou advokátní komorou. Z hlediska klientů, tedy spotřebitelů právních služeb, vznikl transparentní, přehledný systém poskytování právních služeb, s odpovídající mírou právní jistoty, náležitou legislativní úpravou a odpovědností. Sjednocení profesí mělo a má svůj význam i pro postavení advokacie v justičním systému samotném – lépe se jedná a vyjednává, jsme jediným partnerem pro ministerstvo spravedlnosti i jiné složky justice, apod.

Mezníkem stavovským pak bylo nepochybně plnoprávné začlenění české advokacie do evropských struktur a také zřízení odvolací kárné komise jako samostatně voleného orgánu české advokacie.

Možno už od roku 1990 hovoriť o generačnom posune, prípadne o generačnej výmene?

L. H.:

Generačná výmena prichádzala v advokácii postupne. Podľa môjho názoru k pomerne intenzívnej premene vekovej štruktúry advokátov dochádzalo aj v súvislosti so vznikom, teda pribúdaním právnických fakúlt na Slovensku. Začiatkom 90-tych rokov existovali u nás len dve právnické fakulty, neskôr postupne pribúdali aj ďalšie až na súčasný počet, čo samozrejme ovplyvnilo aj „demografický“ vývoj v našom stave. S pribúdajúcim počtom absolventov právnických fakúlt a s postupným obmedzovaním možností uplatňovať sa v iných právnických profesiách nastal prílev mladej generácie do našich radov. Tento vývoj bol z tohto pohľadu najsilnejší na prelome 20. a 21. storočia. Bude zaujímavé sledovať tento vývoj vo všetkých súvislostiach, ktoré som naznačil, ale aj z pohľadu zákonnej úpravy prijatej zákonom č. 335/2012 Z. z., ktorým sa precizoval spôsob a forma výkonu praxe advokátkeho koncipienta.

M. V.:

Myslím, že generačná výmena nastala až mnohým neskôr, podľa mého odhadu až na začiatku 21. storočia, kedy počet zapísaných advokátov mladších 35 rokov podstatne presáhl počet advokátov vekovo starších. Očakávám, že sa tento generačný posun projeví na našom nasledujúcom sněmu v roku 2017.

Čo odlišuje advokáta vykonávajúceho svoje povolanie začiatkom deväťdesiatych rokov od jeho súčasníka?

L. H.:

Na začiatku 90-tych rokov advokáciu vykonávali kolegovia výlučne na individuálnom základe, teda jednotlivo. Znova musím pripomenúť, že počas tohto obdobia za posledných 25 rokov v rámci legislatívnych zmien začali vznikať najskôr združenia, neskôr obchodné spoločnosti, ale aj veľké medzinárodné korporácie za účelom výkonu advokácie. Z takpovediac osamelých jazdcov sa v mnohých prípadoch stali štruktúrované skupiny so špecializáciou na jednotlivé odvetvia práva v rámci ich vnútornej organizácie. Možno povedať, že vznikli nové odvetvia práva, ktoré si vyžadujú ich hlbšie poznanie, a preto aj kolegovia, ktorí zotrvali na tradičnom výkone advokácie, sa postupne začali špecializovať či orientovať len na niektorú oblasť, alebo viaceré z nich. Určite sa zmenila samotná filozofia práce, keď v minulosti poväčšine išlo o poskytovanie právnej pomoci, či zastupovanie klientov – jednotlivcov, v súčasnosti ide o vysoko sofistikovanú činnosť pri zastupovaní obchodných spoločností rôznych inštitúcií, korporácií atď.

Výkon advokácie sa zmenil napríklad aj v súvislosti so zmenou druhovej kriminality v oblasti trestného práva. Pri obhajobe sme mnohokrát konfrontovaní s potrebou poznať viaceré právne oblasti, najmä v oblasti ekonomickej kriminality.

Náš prístup je vo všeobecnosti interdisciplinárny, teda okrem práva sa musíme orientovať aj v iných odvetviach, mnohokrát vysoko odborných.

Výrazne do našej práce zasiahol aj rozvoj, či rozmach techniky, pretože kolegovia si v minulosti vystačili s jedným telefónom a písacím strojom, čo v súčasnosti je už takmer nemožné.

Celkovo je dnešný advokát vystavený mnohým vplyvom a výzvam, či už vo sfére legislatívnej, technickej, mediálnej, na ktoré musí reagovať, prispôbiť sa im, hľadať oveľa náročnejšie riešenia ako v minulosti.

M. V.:

K základní změně patří nepochybně změna způsobu komunikace mezi advokáty a klienty, mezi advokáty a institucemi a mezi advokáty samotnými. Pamatuji si na náš údiv a okouzlení z faxového přístroje, který jsme na začátku devadesátých let instalovali v naší kanceláři!

A dnes už je i používání faxového přístroje v naší komunikaci spíše výjimečné. Technika jde neuvěřitelně rychle kupředu. Zejména mladší kolegové dovedou být dokonce zcela „on-line“. Sice to naši komunikaci a vyřizování záležitostí možná zrychlilo (i když o tom lze s úspěchem pochybovat, jak ostatně v jedné ze svých knih se svým osobitým humorem zmiňuje náš kolega pan JUDr. Dušan Krivský :-)), ale s tím související omezení osobní komunikace s klienty nepovažují za nijak přínosné. Osobně je mi smutno z toho, že v komunikaci roste agresivita a arogance.

Možná se také zapomíná, že lepší a rychlejší komunikace (tedy pouhý způsob a rychlost přenosu informací) neznamená bez dalšího lepší vztahy či více spravedlnosti.

Dnešní advokát musí ve své práci uvažovat také s mediálním rozměrem. Zejména v posledních dvou letech jsme u nás svědky toho, že se média neštítí v komplikovaných, často osobně i emočně napjatých a právně velmi složitých věcech vynášet jednoznačné, odsuzující, klienty i advokáty poškozující a věcně často nesprávné nebo neúplné mediální závěry. Jejich dopad bývá obvykle fatální a náprava je zdoluhavá a neefektivní. To je zřejmě znak doby, který však mě osobně, ctícímu advokátní povinnost mlčenlivosti, vůbec neseďí.

■ Toto obdobie je spojené aj so zánikom spoločnej republiky a vlastným osudom stavovských komôr. Ako by ste charakterizovali vzťahy medzi SAK a ČAK?

Ľ. H.:

Pri ohliadnutí sa do histórie advokácie treba povedať, že už v čase zániku spoločného štátu bola advokácia riadená na republikovom princípe pri existencii dvoch vtedajších komôr, ktoré sa nazývali ústrediami českej a slovenskej advokácie. Na ich základe vznikli potom samostatné komory. Pri zániku bývalej republiky teda nebolo potrebné riešiť také otázky, ako je rozdelenie majetku a podobne. Možno aj tento stav priniesol veľmi priateľské a kolegiálne ovzdušie do našej spolupráce. Vysoko si vážim ústretový prínos tak z českej, ako aj slovenskej strany k riešeniu spoločných otázok v rámci európskeho priestoru. Naše vzťahy sú na veľmi dobrej úrovni, možno mnohokrát ani nevnímame, že žijeme v samostatných republikách. Prejavuje sa to takmer v každodennej činnosti, ako aj pri hľadaní strategických riešení a postupov pri spoločnom postupe v rámci Európskej rady advokátskych komôr (CCBE). Profesionálna kolegiálna presiahla až do osobných priateľských väzieb.

M. V.:

Troufám si tvrdiť, že jsou to historicky nejlepší vztahy dvou různých národních advokátních komor v Evropě. Odráží se to zejména v pravidelných ročních společných zasedáních představenstev, průběžném projednávání zásadních, možno říci strategických záležitostí, v obvykle společném postupu v rámci CCBE (Evropská rada Advokátních komor) a v dalších. Taková úroveň spolupráce je zcela ojedinělá a naše vztahy si musíme hýčkat. Jsou pro nás oboustranně užitečné. A to opomím i skvělé osobní vztahy a vazby, na nichž je ostatně každá spolupráce založena.

■ Počet advokátov medzičasom výrazne vzrástol. Aké dôsledky to so sebou prináša?

Ľ. H.:

Pri hľadaní odpovede na túto otázku som pomerne pesimistický. Pri súčasnom počte advokátov sa akosi vytráca kolegiálna, pocit spolupatričnosti k nášmu stavu, mnohokrát sa stretávam s nie celkom etickým prístupom k výkonu povolania zo strany mnohých kolegov. Vidíme to aj na pribúdajúcom počte disciplinárnych konaní. Vysoká konkurencia z hľadiska

počtu advokátov prináša v mnohých prípadoch stratu akejkoľvek advokátskej noblesy, či už medzi nami navzájom, ale aj smerom navonok. Ekonomický tlak je silný, avšak aj v trhovom prostredí by sme nemali zabúdať na etické princípy, ktoré sú vlastne nášmu povolaniu od pradávna.

M. V.:

Pokud mě neklame paměť, v roce 1990 bylo v České republice jen asi 800 advokátů. Dnes je nás přes 12 tisíc! V advokátní praxi to znamenalo především významný posun ke specializaci advokátních praxí a úplné geografické pokrytí trhu. Na druhé straně jsme často svědky toho, že z důvodu přesycenosti tohoto trhu jsou někteří, zejména mladší kolegové, schopní pro palmáre udělat různé, někdy i hrůzné, věci.

Z hlediska organizace stavu pak tento počet znamená obrovský tlak na organizaci práce Komory – vzdělávání, zkoušení, matriku, kontrolní a kárnou pravomoc a další.

■ Ako vnímate (nielen historicky) prepojenie advokácie a politiky, keďže vo vrcholovej politike sa už tradične vyskytuje značný počet advokátov?

Ľ. H.:

Vstup do politickej sféry je individuálnym rozhodnutím každého advokáta. Je pravdou, že v politike sa pohybuje mnoho advokátov. Z niektorých sa akoby vytratili zásady charakterizujúce advokáta, ako je napr. úcta k právu a zákonu, čestnosť a podobne.

Na druhej strane musím konštatovať, že advokácia ako stav si zachováva svoju apolitickosť, pretože ako slobodné povolanie by nemala byť vnímaná na princípe politickej príslušnosti či orientácie. Musím tiež povedať, že Slovenská advokátska komora má v súčasnosti pomerne korektné vzťahy s predstaviteľmi či už zákonodarnej, výkonnej, alebo súdnej moci. Naše názory a pripomienky napr. v rámci legislatívneho procesu sú vnímané a rešpektované a prepojenie sa určitým spôsobom prejavuje aj na základe členstva našich kolegov napr. v Súdnej rade SR, Legislatívnej rade vlády SR, parlamentných výboroch, najmä v ústavnoprávnom výbore a pod.

M. V.:

V současné době není v České republice nijak znát, že by se ve vrcholové politice vyskytovali advokáti. Pokud se vyskytnou, okamžikem svého výskytu (až na velmi ojedinělé výjimky) zapomínají na to, že jsou advokáti. Z toho důvodu u nás např. stagnuje vývoj advokátního práva. Situace není dobrá ani na ministerstvu spravedlnosti, kde dochází periodicky, lépe snad řečeno rytmicky, ke změnám ve vedení.

■ Kam smeruje a kam by mala smerovať slobodná advokácia?

Ľ. H.:

Slovenská advokácia sa stala pevnou súčasťou právneho systému na Slovensku. Máme vytvorené legislatívne pravidlá výkonu nášho povolania, ktoré nevnímame ako nemennú dogmu, ale v budúcnosti je možné reagovať na spoločenskú či profesijnú potrebu ďalšími úpravami. Bez slobodnej

advokácie, bez nezávislého výkonu nášho povolania by sa nedalo hovoriť ani o právnom štáte. V tomto smere by sme teda mohli byť spokojní, i keď stále je čo na našej práci zlepšovať.

Slobodná advokácia by v budúcnosti nemala naberať smer klasického podnikania, zmyslom ktorého je jedine dosahovanie zisku. Rozhodnutie o zápise do zoznamu advokátov, vydané komorou by sa nemalo devalvovať na úroveň živnostenského listu, či rozhodnutia súdu o zápise do obchodného registra. Vo výkone nášho povolania musí zostať zachovaný a vyvážený tak rozmer podnikateľský, ako aj rozmer etický, pretože zmyslom našej práce je služba vo filozofickom i historickom význame tohto slova. V prvom rade sme tu na po-

skytovanie pomoci našim klientom v ich najrôznejších právnych i osobných ťažkostiach.

M. V.:

Z hľadiska právne teoretického je postavení advokacie v justičnom systéme jasne dáno. Bez svobodnej, nezávislej, samosprávnej advokacie, s povinným členstvom, povinností mlčenlivosti, zodpovednosťou za škodu, není a nemůže být spravedlnosti. Takto postavená advokacie pak musí směřovat k tomu, aby se náležitým způsobem a odpovědně podílela nejen na tvorbě a prosazování spravedlnosti, ale také na její správě, na nové legislativě, kontrolní činnosti a na mnohém dalším.

DISKUSIA

Namiesto ďalšieho príspevku o trovách konania...

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Problematika trov občianskeho súdneho konania a najmä ich náhrady je jednou z nosných a pravidelne sa opakujúcich tém v rámci tejto rubriky. Za obdobie necelých piatich rokov to bolo spolu desať príspevkov, čo predstavuje približne jednu pätinu. Mierne prehnaným by bolo tvrdenie, že ide o tému nevyčerpatelnú, avšak s určitou dávkou zjednodušenia sa možno stotožniť aj s takýmto konštatovaním.

Vo väčšine rozoberaných prípadov je pritom z pohľadu advokáta zásadnou aplikácia konkrétnej právnej normy, najčastejšie niektorého z ustanovení „Advokátskej tarify“ spolu s § 142 až § 151a OSP a § 224 OSP, na skutkovo individuálny a často aj špecifický prípad. Relevantné výsledky rozhodovacích procesov všeobecných súdov a v neposlednom rade aj ústavného súdu predstavujú pritom jeden zo základných zdrojov informácií, interpretačných usmernení a argumentačných nástrojov advokáta v praxi. Na nedostatočnosť publikovanej judikatúry Najvyššieho súdu SR, týkajúcej sa problematiky trov konania, bolo už na tomto mieste opakovane apelované, aj keď s určitým relativizujúcim a pozitívnym postrehom (BSA č. 5/2014). Pre advokáta je jednoducho „dobrej judikatúry“ vždy málo.

Práve z tohto dôvodu možno privítať prednedávnom vydanú publikáciu Edmunda Horvátha *Judikatúra vo veciach trov občianskeho súdneho konania* (Wolters Kluwer 2015). Zosta-

viteľ tohto diela je ako autor resp. spoluautor pomerne známy aj širšej právnickej verejnosti. Okrajovo možno pripomenúť komentáre – *Zákon o súdnych poplatkoch* (2006 a 2014) a *Zákon o rodine* (2009 a 2014) a spolu ďalších osem publikácií, venovaných výlučne výberu judikatúry z rôznych oblastí práva.

Jeho aktuálny výber z judikatúry ohľadom trov civilného konania zahŕňa bežne 180 súdnych rozhodnutí, s publikačne spracovanými právnymi vetami. Ide predovšetkým o rozhodnutia najvyšších a ústavných súdov Slovenskej republiky a Českej republiky. Do výberu sú však opodstatnene zahrnuté aj významné rozhodnutia súdov nižších stupňov. Všetky české rozhodnutia sú pritom voľne preložené do slovenského jazyka. Väčšina rozhodnutí je popri právnej vete doplnená aj o relevantnú časť pôvodného odôvodnenia, čo v mnohých prípadoch umožňuje čitateľovi jednoduchšiu orientáciu v argumentačných a interpretačných postupoch súdov.

Systematika publikácie do značnej miery kopíruje systematiku tretej hlavy tretej časti Občianskeho súdneho poriadku o trovách konania. Výnimku predstavuje inštitút oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, ktorý z dôvodov ozrejmenej autorom v predslove diela nebol do výberu judikatúry zahrnutý. Výber judikatúry je rozčlenený do ôsmich samostatných kapitol, z ktorých hneď prvá „Všeobecne k trovám konania, druhy trov konania (§ 137 OSP)“ obsahuje ju-

dikaturu najmä ohľadom sadzieb tarifnej odmeny advokáta v incidenčných konaniach, odporovacích konaniach, konaniach o negatívnych alebo antidiskriminačných žalobách a podobne. Tu by zrejme každý z advokátov privítal viac, teda kvantitatívne väčšie množstvo publikačne spracovaných súdnych rozhodnutí.

Obdobný záver možno prijať aj vo vzťahu k druhej kapitole, ktorá je v dostatočnom rozsahu venovaná preddavku na trovy dôkazu (§ 141 OSP), avšak obsahuje iba jedno rozhodnutie Ústavného súdu SR o preddavku na trovy konania podľa § 141 a OSP, a to napriek skutočnosti, že daná téma je aktuálne predmetom početných odborných polemík.

Precízne spracovanou a z hľadiska obsahu publikácie ťažiskovou je tretia kapitola o náhrade trov konania, ktorá je rozčlenená na štyri ďalšie podkapitoly, venované zásade zodpovednosti za výsledok, pomeru úspechu účastníka v konaní, plnej náhrade trov konania pri čiastočnom úspechu a náhrade trov pri zastavení konania. To predstavuje gro celého výberu z judikatúry a týchto stodesať strán bude v rámci advokátskej praxe pravdepodobne ohýbaných a listovaných najčastejšie. Zostaviteľovi nemožno uprieť veľmi dôsledný prístup, prehľadné systematické spracovanie a sprostredkovanie cennej a prínosnej výpovednej hodnoty „na jednom mieste“.

Štvrtá kapitola je venovaná pomerne málo aplikovanému § 147 OSP o trovách spôsobených zavinením účastníka alebo jeho zástupcu (prípadne náhodou, ktorá sa im prihodila),

ktorých úhradu môže uložiť súd, pokiaľ by inak neboli vznikli. Tu autor vhodne pripomína staršiu publikovanú judikatúru, podľa ktorej zavinenie účastníka v zmysle § 147 ods. 1 OSP nemožno vidieť v tom, že podal odvolanie, ktoré nebolo vyhodnotené ako dôvodné (R 66/1966). Z pohľadu advokátskej praxe je interesantné aj rozhodnutie týkajúce sa povinnosti uloženej priamo advokátovi, pokiaľ ako zástupca podal dovolanie bez predloženia plnomocenstva, ktoré nedoložil ani na výzvu súdu, v dôsledku čoho bolo dovolacie konanie zastavené. V tejto súvislosti možno zdôrazniť – nad rozsah publikácie – aj judikát uverejnený v Českej republike pod R(ČR) 30/2003, ktorý uvedený záver výslovne rozširuje aj o iné návrhy na začatie konania.

V piatej a šiestej kapitole je prezentovaná pomerne ustálená judikatúra k náhrade trov štátu (§ 148 OSP) a nepochybne „turbulentná“ judikatúra k aplikácii § 150 ods. 1 OSP o výnimočnom nepriznaní náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Selekcia rozhodnutí je v rámci týchto kapitol zvolená vhodným spôsobom a umožňuje čitateľovi nadobudnúť relatívne ucelený dojem o štandardoch rozhodovacej praxe, aj keď samotný § 150 ods. 1 OSP, resp. jeho aplikácia v konkrétnom prípade, ešte neraz „zaskočí aj pripraveného“.

Siedmu kapitolu, zameranú na rozhodnutie o trovách konania (§ 151 a § 151a OSP), možno spolu so spomínanou treťou kapitolou objektívne považovať za osobitne významnú. Zostaviteľ si bol tejto skutočnosti nepochybne vedomý, čo sa prejavilo aj v jej náležitom odbornom spracovaní. Spolu 27 publikovaných rozhodnutí je venovaných problematickým otázkam súvisiacim so samotným rozhodovaním súdov o trovách konania, vrátane uplatňovania nároku na ich náhradu, vyčíslenia trov advokátom, rozhodovania o náhrade trov konania mimo konečného rozhodnutia a v rozhodnutí, ktoré sa nevyhlasuje a podobne.

Posledná kapitola „Ďalšie súvislosti“ obsahuje výber rozhodnutí, ktoré sa týkajú predovšetkým problematiky právneho režimu zaplatenej náhrady trov konania na základe neskôr zrušeného právoplatného rozhodnutia a postavenia advokáta ako tzv. platobného miesta v zmysle § 149 ods. 1 OSP. Záverečnú časť publikácie tvorí praktický register súvisiacich predpisov a register spisových značiek všetkých uverejnených súdnych rozhodnutí.

Je nepochybné, že v podmienkach právneho prostredia Slovenskej republiky nemožno hovoriť o priamej záväznosti judikatúry. Na druhej strane je zrejme, že o úlohu a význam relevantnej judikatúry najvyšších súdnych inšancií sa z hľadiska princípu právnej istoty a predvídateľnosti výkonu spravodlivosti diskutuje čoraz častejšie, a to aj na adekvátnej odbornej úrovni. Určitá stabilizovaná názorová doktrína sa v tejto súvislosti postupne vytvára aj prostredníctvom rozhodovacej činnosti samotných súdov, najmä Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR. Za daných okolností nemožno túto publikáciu, ako pragmatický výber z tematicky selektovanej judikatúry, hodnotiť inak ako pozitívne. Je preto dôvodné konštatovať, že publikácia sa nepochybne stretne s pozitívnym ohlasom a so záujmom širšej odbornej verejnosti. ■

Medzinárodná asociácia mladých advokátov

Association Internationale de Jeunes Avocats
International Association of Young Lawyers

AIJA je nezisková asociácia so sídlom v Bruseli. V roku 1962 ju založila skupina mladých nadšených advokátov z viacerých krajín a jej podujatia okamžite zaznamenali úspech.

Podľa Aténskej deklarácie prijatej v roku 1966 je hlavným cieľom organizácie prejavovať vzájomnú solidaritu a podporovať zásady spoločné všetkým mladým advokátom pri presadzovaní spravodlivosti a práva. Zároveň umožňuje výmenu know-how a pomáha zvyšovať kvalitu poskytovaných právnych služieb.

Vytýčený cieľ dosahuje organizovaním seminárov a stretnutí, na ktorých sa ako prednášajúci zúčastňujú odborníci z rôznych oblastí práva. Pozornosť sa nezameriava na výlučne právnické témy – pevné miesto na seminároch AIJA majú aj otázky osobného rozvoja, soft-skills a manažmentu advokátskej kancelárie.

V roku 1986 vznikol výbor *SOS Advokáti*, ktorý si za úlohu stanovil zabezpečiť právo každého advokáta na slobodný výkon povolania. V roku 2007 bol vytvorený štipendijný program AIJA.

AIJA je jediná celosvetová asociácia zameraná na mladých právnikov vo veku do 45 rokov. V súčasnosti združuje viac ako 3 000 individuálnych členov a približne 100 kolektívnych členov – organizácií, združení a komôr vrátane Slovenskej advokátskej komory. Vnútorne sa člení na 20 stálych výborov zameraných na jednotlivé oblasti práva.

AIJA každoročne organizuje výročný kongres, dve konferencie a 15 až 20 čiastkových seminárov. Členstvo v AIJA ponúka vzdelávací program, pôsobenie v medzinárodnej sieti advokátov, prístup k odborným materiálom a zľavnené registračné poplatky. Zároveň je príležitosťou zažiť tzv. *AIJA spirit* – budovanie spolupráce a priateľstva v medzinárodnom prostredí v neformálnejšej atmosfére mladých právnikov. Oficiálnymi jazykmi sú angličtina a francúzština.

Viac informácií o podujatiach AIJA nájdete na webovej stránke www.aija.org.

Ponuka pripravovaných podujatí AIJA

Seminár o mediácii (*Seminar on Mediation*)

Dátum: 11. júna 2015

Miesto: Paríž

www.aija.org/events/aija-seminar-on-mediation/

Výročná konferencia o rozhodcovskom konaní (*Annual Arbitration Conference*)

Dátum: 12. – 13. júna 2015

Miesto: Paríž

www.aija.org/events/annual-arbitration-conference-2/

Výkon práva EÚ o hospodárskej súťaži na vnútroštátnej úrovni

(*Enforcement of EU Competition Law at National Level*)

Dátum: 19. – 20. júna 2015

Miesto: Paríž

www.aija.org/events/enforcement-of-eu-competition-law-at-national-level/

Novinky v medzinárodných stavebných zmluvách (*Hot topics in international construction contracts*)

Dátum: 25. – 27. júna 2015

Miesto: Štuttgart

www.aija.org/events/hot-topics-international-constructions-contracts/

53. výročný kongres (*53rd Annual Congress*)

Dátum: 1. – 5. septembra 2015

Miesto: Londýn

<http://london.aija.org/>

Podrobnejšie informácie v anglickom jazyku sú uvedené na webovej stránke SAK www.sak.sk v časti *Zahraničná činnosť – Aktuálne – Konferencie a semináre – AIJA*.

i am aiJa

REFORMA OBČIANSKEHO PROCESNÉHO PRÁVA

Rubrika **Reforma občianskeho procesného práva** je určená na publikovanie príspevkov, ktorých **zameranie** sa vzťahuje na návrhy nových občianskoprocených kódexov, ktoré boli uverejnené na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Cieľom rubriky je odbornou diskusiou na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie prispieť ku skvalitneniu predložených návrhov a súčasne poukázať na tie problémy navrhnutých procesných poriadkov, ich častí, systému a systematiky ako aj konkrétnych ustanovení, ktorých nevyriešenie by mohlo negatívne ovplyvniť súdnu a inú právnu prax.

1. január 2015 – medzník v preskúmvaní rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní?

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD.

Mgr. Ľubomír Pagáč, LL.M.

S účinnosťou od 1. januára 2015 je rozhodcovské konanie diverzifikované v dvoch právnych normách, v závislosti od účastníkov konania, keď do platnosti vstúpil zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (ďalej len „**Zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní**“ alebo „**ZoSRK**“).

Tomuto zákonnému rozčleneniu predchádzali určité aplikačné problémy, ktoré sa prejavili najmä vo fáze exekučného konania, keďže v súlade s § 41 zákona o rozhodcovskom konaní v znení do 31. decembra 2014, § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**Exekučný poriadok**“ alebo „**EP**“), jedným z exekučných titulov bol aj rozhodcovský rozsudok. Súdny konštantne pristupovali k preskúmvaniu tak materiálnej ako aj formálnej vykonateľnosti exekučných titulov, a to až v rozsahu prieskumu vecnej stránky týchto rozhodcovských rozsudkov z hľadiska ich súladu resp. nesúladu s dobrými mravmi alebo so zákonom. Do určitej miery sa tak vytvárala právna neistota na strane oprávnených v exekučnom konaní, ak exekučný titul smeroval voči povinnému, ktorý mal postavenie spotrebiteľa.

Vzhľadom na vyššie uvedené vymedzenie sa zameriame na komparáciu právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2014 a účinnej od 1. januára 2015 so zreteľom na prípustnosť preskúmvania rozhodcovských rozsudkov ako exekučných titulov v exekučnom konaní. V tomto smere bude predmetom nášho rozboru nielen postavenie spotrebiteľa v súvislosti s výkonom rozhodcovských rozsudkov ako exekučných titulov v exekučnom konaní, ale aj postavenie oprávneného subjektu z hľadiska jeho právnej istoty v súvislosti s exekučným titulom. Pre lepšie pochopenie vykonanej analýzy a zvolených východísk predstavíme aj stručný historický vývoj, ako aj to, čo

predchádzalo samotnému vzniku problematiky preskúmania rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní, až do tej miery, že sa uvedené stalo takmer slovenským fenoménom.

Právna úprava účinná do 31. decembra 2014

Z historického hľadiska možno za kľúčový aspekt vzniku problému preskúmania rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní označiť rozsudok Súdneho dvora EÚ C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones v. SL Cristina Rodríguez Nogueira*.¹ V uvedenom rozhodnutí, vo väzbe na formulovanú prejudiciálnu otázku, vymedzil Súdny dvor EÚ rozsah právomoci vnútroštátneho exekučného súdu tak, že vnútroštátny exekučný súd musí ex offo preskúmať nekalú povahu rozhodcovskej doložky v prípade právoplatného rozhodcovského rozsudku vydaného bez účasti spotrebiteľa v takom rozsahu, v akom mu to umožňujú vnútroštátne procesné pravidlá v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy.²

V kontexte vyššie uvedeného rozhodnutia tak exekučné sudy pristúpili ku skúmaniu rozhodcovského rozsudku v exekučnom konaní, s poukazom na § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rozsahu, či je (resp. nie je) takýto exekučný titul v rozpore so zákonom. Z uvedeného pohľadu, a práve vo vzťahu k rozhodcovským rozsudkom, sa tak rozšírila možnosť prieskumu materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu. Exekučný súd sa zameriaval najmä na skutočnosť, či rozhodcovská doložka nebola dojednaná ako nekalá podmienka v spotrebiteľskej zmluve vo väzbe na pramene spotrebiteľského práva Európskej únie, ako aj v nadväznosti na § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

Výsledkom daného postupu exekučného súdu bola často situácia, že súd zamietol návrh na vydanie poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi pre rozpor exekučného titulu so zákonom (bez jeho zrušenia) alebo exekučné konanie na podklade daného rozhodcovského rozsudku v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania v súlade s § 57 Exekučného poriadku zastavil.

Vyššie uvedené nič nemenilo na existencii hmotnoprávneho vzťahu medzi oprávneným a povinným spotrebiteľom, ktorý bol procesne pretavený do rozhodcovského rozsudku. Zjednodušene povedané, napriek nevydaniu poverenia resp. napriek zastaveniu exekúcie, rozhodcovský rozsudok zostával naďalej v platnosti, a nič to taktiež nemenilo na existencii hmotnoprávneho vzťahu medzi oprávneným a povinným spotrebiteľom, napr. z titulu zmluvy o pôžičke.

Oprávnený tak naďalej disponoval exekučným titulom, avšak bez možnosti reálnej vymožitelnosti nároku. Oprávnený by mohol skúsiť podať návrh na vykonanie exekúcie opätovne, avšak pod hrozbou rizika, že opäť príde k zastaveniu exekúcie.³ Osobitým aspektom problému je aj otázka, či rozhodcovský rozsudok predstavuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k novému konaniu vo veci samej.

Podľa § 35 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o rozhodcovskom konaní**“ alebo „**ZoRK**“) v znení do 31. decembra 2014

1 K tomu porovnaj rozsudok Súdneho dvora EÚ C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones v. SL Cristina Rodríguez Nogueira* zo dňa 6. 10. 2009. www.ja-sr.sk/files/Asturcom.doc.

2 K tomu porovnaj rozsudok Súdneho dvora EÚ C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones v. SL Cristina Rodríguez Nogueira* zo dňa 6. 10. 2009. www.ja-sr.sk/files/Asturcom.doc.

3 Právoplatné rozhodnutie o zastavení exekúcie nie je prekážkou rozhodnutej veci na začatie exekučného konania o novom návrhu na vykonanie exekúcie medzi tými istými účastníkmi z toho istého právneho dôvodu ak sú splnené ďalšie predpoklady (napríklad ak povinný získa nejaký zexekvovateľný majetok). Vyplýva to napr. z Uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 452/2011-35 zo dňa 20. októbra 2011, z Uznesenia Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17CoE/64/2014 zo dňa 25. júna 2014 alebo z Uznesenia Krajského súdu Trenčín sp. zn. 3CoE/195/2013 zo dňa 20. novembra 2013.

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD.

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V súčasnosti pôsobí na niekoľkých právnických fakultách, kde sa

venuje výučbe Občianskeho práva procesného s osobitým zameraním na Exekučné právo. Pôsobí ako advokátka. Je členkou Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho

súdneho poriadku. Pravidelne publikuje doma i v zahraničí so zameraním na témy z oblasti civilného procesu.

Mgr. Ľubomír Pagáč, LL.M.

v roku 2011 ukončil Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave a v roku 2012 postgraduálne štúdium nemeckého a medzi-

národného občianskeho práva na Univerzite v Kolíne. V súčasnosti je doktorandom na Právnickej fakulte PEVŠ na Ústave súkromného práva a pôsobí na Sekcii civilného práva Ministerstva spravodlivosti SR, odbor rekodifikácie občianskeho práva.

doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 ZoRK, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu. Jedným z účinkov právoplatného rozhodnutia súdu je podľa § 159 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) založenie prekážky res judicatae (len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova). V zmysle uvedených ustanovení je zrejme, že aj právoplatný rozhodcovský rozsudok predstavuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Uvedený problém však nemôžeme zjednodušiť len na dosiaľ uvedené a je potrebné hlbšie skúmať dôvod, prečo exekučný súd v konkrétnom prípade považoval rozhodcovský rozsudok za exekučný titul v rozpore so zákonom. Jednou z najčastejších príčin, pre ktoré exekučný súd nevydal poverenie na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského titulu bol záver, že rozhodcovská doložka obsiahnutá vo formulárovej zmluve je neplatná.⁴ Následne exekučný súd dovodil, že neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu na konanie a rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť exekučným titulom, lebo ide o nulitý právny akt.⁵

Ak exekučný súd označil rozhodcovský rozsudok za „nulitý právny akt“ a na základe zákonných nástrojov zasiahol do materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku takým spôsobom, že mu účinky právoplatnosti a vykonateľnosti nepriznal, nebolo by vhodné podľa rovnakých kritérií posudzovať vlastnosti rozhodcovského rozsudku vo vzťahu k otázke existencie prekážky rozhodnutej veci? Domnievame sa, že na túto otázku treba odpovedať kladne.

Uvedené možno jednoznačne vyvodiť napríklad z nasledovného Uznesenia Najvyššieho súdu SR: „Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie, či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku v zmysle jeho nezáväznosti. Takúto interpretáciu § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa. Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné – paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje.“⁶

Opodstatnenou je však otázka, či takáto „ničotnosť“ rozhodcovského rozsudku môže byť deklarovaná mimo osobitného konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 a nasl. zákona o rozhodcovskom konaní v znení do 31. decembra 2014. Vzhľadom na zákonné ustanovenie § 45 Exekučného poriadku v znení do 31. decembra 2014 a na dnes už ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR i Ústavného súdu SR boli súdy v exekučnom konaní oprávnené skúmať súlad exekučného titulu so zákonom a teda i dospieť k záveru o nesúlade exekučného titulu so zákonom. Podľa § 159 ods. 2 OSP je výrok právoplatného rozsudku záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány. Exekučný súd však nikdy nerozhodol vo výroku o zrušení, resp. neexistencii rozhodcovského rozsudku, ale vydal uznesenie o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia, resp. uznesenie o zastavení exekúcie. Len z odôvodnenia takýchto uznesení vyplývalo, že dôvodom na ich vydanie bol rozpor exekučného titulu so zákonom. Uznesenie exekučného súdu teda nie je pre iné orgány (súd) záväzné, pokiaľ ide o posúdenie zákonnosti, príp. ničotnosti rozhodcovského rozsudku.

V novom nachádzacom konaní si musí súd otázku prípadnej prekážky právoplatne rozhodnutej veci, ktorá predstavuje podmienku konania, posúdiť sám. Na základe vyššie uvedeného, sa domnievame, že by súd mal dospieť k záveru, že rozhodcovské rozhodnutie, ktoré bolo vydané na podklade neplatnej rozhodcovskej zmluvy, takúto prekážku nepredstavuje. Rovnako by súd nemal prihliadnuť na prípadnú námietku nedostatku právomoci, uplatnenú žalovaným podľa § 106 OSP v znení do 31. decembra 2014, ak zistil, že rozhodcovská zmluva je neplatná.

4 Napr. Uznesenie OS Prešov zo dňa 2. mája 2011, č. k. 28Er/864/2010-13: (Okresný súd Prešov) mal za to, že zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo v obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora.

5 Uznesenie NSSR sp. zn. 6 Cdo 335/2012 zo dňa 14. 11. 2012

6 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 6 Cdo 63/2013 zo dňa 26. júna 2013 KS Banská Bystrica sa v Uznesení sp. zn. 1 CoE 215/2011 zo 16. mája 2011. k otázke právoplatne rozhodnutej veci vyjadril nasledovne: „Prelomením materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku zaniká aj prekážka právoplatne rozhodnutej veci a časový úsek konania pred rozhodcom sa do premlčacej doby nepočíta, pretože oprávnený, hoci nezdarne, ale predsa len do rozhodnutia odvolacieho súdu uplatňoval svoje práva spôsobom, ktorý právny poriadok za normálnych okolností dovoľuje. Oprávnený tak nemá prekážku uplatniť vec na všeobecnom súde rešpektujúc nariadenie rady ES/44/2001 o právomoci a uznaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach“

Ak exekučný súd odmietol vydať poverenie na vykonanie exekúcie alebo exekúciu zastavil z iného dôvodu, ako pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (napríklad rozhodcovský rozsudok zaväzoval účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom), nemožno použiť predchádzajúce argumenty a takýto rozhodcovský rozsudok predstavuje prekážku rozhodnutej veci.

V uvedených prípadoch totiž nešlo o nulitný právny akt a nebola spochybnená právomoc rozhodcovského súdu (rozhodcu) vo veci rozhodnúť. Oprávnenému tak zostal v ruke „čierny Peter“, keď základ nároku bol reálne daný, bol priznaný rozhodnutím, ktoré nebolo zrušené, ale napriek tomu ho nebolo možné v exekučnom konaní reálne vymôcť.

Z vyššie uvedeného možno jednoznačne extrahovať základné kritické miesta problému, ktorými sú predovšetkým zásadne procesné dôsledky materiálnej kontroly rozhodcovských rozsudkov v exekučnom konaní ústiace do právnej neistoty v postavení oprávneného z hľadiska možnej vymožiteľnosti exekučného titulu.

Analýza právnej regulácie dosahujúcej na problém s účinnosťou od 1. januára 2015

V rámci rozboru sa následne sústredíme na rozbor právnej úpravy vymedzeného problému s účinnosťou od 01. januára 2015, keď vstúpil do platnosti Zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní.

Z hľadiska prijatia tejto novej právnej normy sú rozhodujúce nasledovné aspekty:

- nová právna úprava nanovo reguluje spotrebiteľské rozhodcovské konanie so zameraním na posilnenie postavenia a ochrany spotrebiteľa,
- v dôsledku prijatia novej právnej úpravy Zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní prišlo k relevantným zmenám Exekučného poriadku.

Podľa § 44 ods. 3 Exekučného poriadku, „Súd pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v spotrebiteľskom spore preskúma okrem súladu žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom, či spotrebiteľská rozhodcovská zmluva spĺňa podmienky ustanovené právnymi predpismi, či bolo rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskom spore vydané rozhodcom, ktorý bol v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania zapísaný v zozname rozhodcov oprávnených rozhodovať spotrebiteľské spory, a pred stálym rozhodcovským súdom, ktorý v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania mal povolenie rozhodovať spotrebiteľské spory, rozhodcovské rozhodnutie spĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu a či je vykonateľné. Ak súd dospje k záveru, že nie je splnená ktorákoľvek z podmienok podľa prvej vety, žiadosť o udelenie poverenia zamietne.“

Podľa § 48 ods. 2 Exekučného poriadku, „Exekútor poverený vykonaním exekúcie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní podľa osobitného predpisu v upovedomení o začatí exekúcie poučí povinného, ktorý je spotrebiteľom, o možnosti podať v lehote na podanie námietok proti exekúcii žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa osobitného predpisu. Poučenie musí obsahovať aj vzor žaloby podľa osobitného predpisu.“

Podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku, „Súd povolí odklad exekúcie, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak súd žalobu o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia zamietne, po právoplatnosti rozhodnutia sa v exekúcii pokračuje. Ak súd žalobe vyhovie a rozhodcovské rozhodnutie zruší, súd exekúciu podľa tohto zákona zastaví.“

Podľa § 57 písm. l) Exekučného poriadku, „Exekúciu súd zastaví, ak je výkon exekučného titulu v rozpore s verejným poriadkom.“

Podľa § 243d ods. 1 Exekučného poriadku, „Exekučné konanie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu, vydaného pred 1. januárom 2015, možno začať len do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona. Na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie; rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať.“

Z vyššie citovaných ustanovení možno vyvodiť niekoľko relevantných zmien v porovnaní s právnou úpravou platnou a účinnou do 31. 12. 2014.

Primárne je potrebné sa zamerať na otázku nového a starého režimu v nadväznosti na spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia. S účinnosťou od 1. 1. 2015 by sa všetky rozhodcovské konania, v ktorých je prítomný spotrebiteľský prvok, resp. splňajú podmienky Zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní mali spravovať touto právnou normou. Pokiaľ ide o rozhodcovské rozsudky v spotrebiteľských veciach, ktoré boli vydané do 31. 12. 2014, na ich podklade možno začať exekučné konanie len do troch mesiacov od účinnosti zákona, pričom uplynutie tejto lehoty bráni v následnej vymáhateľnosti (nemožnosť udelenia poverenia na vykonanie exekúcie) a spôsobuje zánik materiálnej stránky právoplatnosti, ktorou je záväznosť rozhodnutia medzi sporovými stranami. Je tak potrebné konštatovať a pripustiť, že do 31. marca 2015 bude súd preskúmať rozhodcovský rozsudok v spotrebiteľských veciach podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2014.

Zákonodarca v uvedených prechodných ustanoveniach explicitne vyriešil problém prekážky rozhodnutej veci vo vzťahu k „starým“ rozhodcovským rozsudkom a úvahy o viazanosti rozhodcovským rozsudkom v spotrebiteľskej veci, vo vzťahu ku ktorému rozhodol exekučný súd o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora na vykonanie exekúcie, resp. prebiehajúcu exekúciu zastavil. Od 1. apríla 2015 prestáva rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskej veci účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať a každý z nich môže podať nový návrh na začatie konania vo veci samej (samozrejme, pri zohľadnení príslušných ustanovení o premlčaní). Paradoxne, problém prekážky *res iudicatae* naďalej pretrváva vo vzťahu k „novým“ rozhodcovským rozsudkom v spotrebiteľských veciach, vydaných po 1. januári 2015, ak exekučný súd rozhodol o nevydaní poverenia na vykonanie exekúcie, ako vyplynie z nasledujúcich častí tohto článku.

Exekučný poriadok v súčasnosti rozlišuje tzv. všeobecný režim prieskumu exekučných titulov v súlade s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, a následne osobitý režim prieskumu exekučných titulov podľa § 44 ods. 3 Exekučného poriadku, ktorý sa týka len rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach. Súdu sa ukladá povinnosť preskúmať žiadosť o udelenie poverenia a návrh na vykonanie exekúcie so zákonom. Komparovaním s odsekom 2 § 44 EP je tak zrejmé, že súd rozhodcovský rozsudok v spotrebiteľských veciach ako exekučný titul z hľadiska jeho súladu so zákonom už nepreskúma.

Pri udeľovaní poverenia na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľských veciach ako exekučného titulu, exekučný súd posudzuje zákonnosť spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy tak po stránke obsahovej ako aj z hľadiska spôsobu jej dojednania – či sa rozhodcovské konanie uskutočnilo pred oprávnenou osobou, či rozhodcovské konanie prebehlo v súlade s platnými právnymi predpismi, a či je rozhodcovské rozhodnutie vykonateľné tak po formálnej ako aj po materiálnej stránke.

V neposlednom rade je tiež potrebné upriamiť pozornosť na nový dôvod zatavenia exekúcie, ktorý je systematicky zaradený na posledné miesto v § 57 ods. 1 Exekučného poriadku. V súlade s § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku súd exekúciu zastaví, ak je výkon exekučného titulu v rozpore s verejným poriadkom.

Z hľadiska teleologického výkladu treba uviesť, že novela vykonaná zákonom č. 335/2014 Z. z. sa významným spôsobom dotkla právnej úpravy tzv. cudzích exekučných titulov, pričom pojem verejný poriadok sa z hľadiska právnej teórie prioritne spája s medzinárodným právom, ktoré pozná aj jeho legálnu definíciu. Vo vzťahu k vnútroštátnym exekučným titulom je, domnievame sa, potrebné ustanovenie o verejnom poriadku vykladať reštriktívne až do takej miery, že sa nepoužije.

Záver vykonanej analýzy právnych úprav

V predchádzajúcej časti sme priblížili relevantné ustanovenia, najmä na podklade komparácie súčasného a minulého právneho stavu rozsahu prieskumu rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach ako exekučných titulov v Slovenskej republike.

Vykonanou komparáciou dospievame k záveru, že prijatím novej právnej úpravy prišlo k výrazným zmenám v právnych úpravách, a to aj z hľadiska okruhu práv a povinností jednotlivých subjektov.

7 Na tomto mieste je potrebné upozorniť na osobitý spôsob doručovania upovedomenia o začatí exekúcie v prípade fyzických osôb, kedy podľa § 49 ods. 1 Exekučného poriadku, náhradné doručenie v prípade doručovania upovedomenia o začatí exekúcie fyzickej osobe je vylúčené.

Jednoznačne možno vyvodiť záver, že nová právna úprava spotrebiteľského rozhodcovského konania prináša posilnenie v postavení spotrebiteľa ako nositeľa povinností vyplývajúcich z exekučného titulu. Toto tvrdenie opierame o zavedenie systému dvojitej kontroly exekučného titulu, jednak súdom všeobecným, aj súdom exekučným.

V štádiu vydávania poverenia na vykonanie exekúcie je súd z úradnej moci povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok v spotrebiteľských veciach, v rozsahu dôvodov taxatívne uvedených v zákone. V prípade rozporu rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľských veciach ako exekučného titulu s niektorou zo stanovených podmienok podľa § 44 ods. 3 Exekučného poriadku, súd žiadosť o udelenie poverenia zamietne a po právoplatnosti predmetného uznesenia konanie zastaví.

Pokiaľ súd v štádiu konania o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie dospeje k záveru, že všetky podmienky podľa § 44 ods. 3 Exekučného poriadku sú splnené, má povinný – spotrebiteľ ešte možnosť podať v lehote do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie⁷ žalobu na zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodov podľa § 45 ods. 1 Zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Podanie tejto žaloby má odkladný účinok na prebiehajúcu exekúciu. V prípade, ak dôjde k právoplatnému zrušeniu rozhodcovského rozsudku v konaní pred všeobecným súdom, exekučný súd exekučné konanie zastaví.

Všetky vyššie uvedené aspekty predstavujú posilnenie ochrany povinného ako spotrebiteľa v exekučnom konaní na podklade rozhodcovského rozsudku.

V úvode článku sme naznačili existenciu nerovnováhy medzi oprávneným a povinným, a to aj so zameraním na absenciu právnej istoty oprávneného, ktorému svedčí nárok vyplývajúci z rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu.

V zásade išlo o dve relevantné premisy. Na jednej strane právnu neistotu z hľadiska rozsahu prieskumu exekučného titulu ako rozhodcovského rozsudku za pôvodnej formulácie „rozpor exekučného titulu so zákonom“. Na druhej strane nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu za zachovania jeho existencie, vrátane jeho účinkov, ak vychádzame z predpokladu, že rozhodcovský rozsudok vo väzbe na ďalšie následné konanie pred všeobecným súdom predstavuje prekážku rozhodnutej veci.

Pokiaľ ide o možnosť zrušenia rozhodcovského rozsudku, a to aj vo fáze exekučného konania vyvolaním konania na všeobecnom súde, hodnotíme zmeny prijaté z hľadiska postavenia oprávneného v exekučnom konaní ako pozitívne. Vzhľadom na dikciu § 47 ods. 1 a 2 Zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní dochádza k zániku (k zrušeniu) exekučného titulu, a vo veci bude vydaný nový exekučný titul, či už v konaní pred všeobecným súdom alebo v rozhodcovskom konaní.

Pozitívne možno hodnotiť aj § 44 ods. 3 Exekučného poriadku, ktorý z hľadiska zachovania právnej istoty predstavuje pre oprávneného jednoznačný prínos, keď presne formuluje dôvody, a to aj v nadväznosti na potrebu aplikácie výkladu, v spojení so Zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, pre ktoré možno žiadosť o udelenie poverenia zamietnuť, a pre ktorý nebude možné exekúciu vykonať. Na druhej strane zákonodarca nič nemení na tom, že v dôsledku zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia nedochádza k zrušeniu rozhodcovského spotrebiteľského rozsudku. Ten sa len, zjednodušene povedané, stáva „nevykonateľným“. V tejto rovine sa tento problém javí ešte závažnejší v dôsledku systematiky využitia prostriedkov ochrany v exekučnom konaní z hľadiska prieskumu exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku, keď na prvom mieste je možnosť súdu neudelieť súdnemu exekútorovi poverenie na vykonanie exekúcie.

Na tomto mieste sa môžeme odvolať na závery, ku ktorým sme dospeli pri analýze rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľských veciach z hľadiska právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2014. Ak je dôvodom na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nedostatok právomoci stáleho rozhodcovského súdu na konanie vo veci (napríklad v dôsledku neplatnosti rozhodcovskej zmluvy), rozhodcovský rozsudok predstavuje nulitný akt, ktorý nemôže vyvolávať účinky voči účastníkom rozhodcovského konania a teda nepredstavuje prekážku rozhodnutej veci. Ak bol však dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie iný ako nedostatok právomoci (napríklad ak rozhodcovské rozhodnutie nespĺňa náležitosti podľa Zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) rozhodcovský rozsudok je pre účastníkov naďalej záväzný a nemožno znovu rozhodnúť z toho istého právneho dôvodu medzi tými istými účastníkmi. Problém s nevykonateľnosťou takéhoto nároku, známy aj z právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2014 tak, žiaľ, pretrváva i naďalej.

Všetky pozitíva, ktoré sme vyzdvihli na strane oprávneného, by ale mohli zhoršiť výkladové a aplikačné problémy § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku, keď možno predpokladať veľmi široký výklad pojmu „rozpor s verejným poriadkom“, a to nielen v rovine medzinárodného práva. Naznačuje to aj skoršia rozhodovacia prax niektorých slovenských všeobecných súdov.⁸

Takýto rozširujúci výklad by absolútne negoval celú novú prijatú právnu úpravu, a mal by zároveň mimoriadne nepriaznivý dopad na obranu oprávneného v exekučnom konaní na podklade spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku.

Možné riešenia

Z vyššie načrtnutého máme za to, že na odstránenie naznačených nedostatkov prichádzajú do úvahy dve variantné riešenia.

Vzhľadom na posledný nami naznačený problém, ktorý by mohol negovať všetky pozitíva prijatej právnej úpravy v prospech oprávneného v exekučnom konaní na podklade rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľských veciach by bolo vhodné, aby sudy postupovali jednotne pri aplikácii § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku s prihliadnutím na systematický výklad a teleologický výklad tejto právnej normy.

Prvým rozhodujúcim atribútom by mala byť skutočnosť, že ochrana spotrebiteľa ako taká je skôr súčasťou verejného záujmu a nie súčasťou verejného poriadku. Na potrebu rozlišovania týchto pojmov upozorňuje napríklad aj prof. Bělohávek, keď uvádza, že „*mezi oběma termíny (veřejný pořádek v. veřejný zájem) je nutné zásadne rozlišovat, a to mimo jiné co odo intenzity ochrany.*“⁹

Druhý atribút vychádza z tvrdenia, že pojem verejný poriadok je pojmom, ktorý sa prioritne spája s medzinárodným právom ako takým. Uvedené by bolo následne podporené aj skutočnosťou, že novela Exekučného poriadku vykonaná zákonom č. 335/2014 Z. z. sa vo významnej miere dotkla aj otázky usporiadania a právnej úpravy cudzích exekučných titulov ako takých. Aplikácia § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku by tak prioritne mala prichádzať do úvahy v súvislosti s exekučnými konaniami na podklade cudzích exekučných titulov.

Ako ďalší atribút, opätovne, s prihliadnutím na systematický výklad predmetného ustanovenia, by sme vychádzali z konštrukcie, že Zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní zaviedol do Exekučného poriadku nové prostriedky ochrany (špeciálne), ktoré samé o sebe môžu spôsobiť (vyvolať) zastavenie exekúcie, a preto majú prednosť pred § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku. Uvedené by napokon potvrdzovalo aj systematické zaradenie tohto dôvodu na zastavenie exekúcie až na posledné miesto, t. j. treba ho aplikovať až (len) v prípade, ak nie je daný iný dôvod na zastavenie exekúcie.

Druhým variantným riešením by mala byť novelizácia relevantných ustanovení Exekučného poriadku.

Novelizácia Exekučného poriadku by mala odstrániť právnu neistotu oprávneného v prípadoch, ak súd zamietne návrh súdneho exekútora na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku vydaného v spotrebiteľských veciach ako exekučného titulu.

Systémovo je tak potrebné sa zamerať najmä na odstránenie stavu právnej neistoty oprávneného, ktorý sa napriek právoplatnému a vykonateľnému rozhodcovskému rozsudku v spotrebiteľskom spore nebude môcť domôcť svojho nároku aj napriek tomu, že rozhodcovský rozsudok bude mať aj naďalej účinky rozhodnutia, a pre opätovné konanie pred všeobecným súdom alebo rozhodcovským súdom bude naďalej vyvolávať prekážku právoplatne rozhodnutej veci.

Do určitej miery inšpiratívnym procesným riešením by mohol byť § 243d ods. 1 in fine Exekučného poriadku, ktorý rieši procesné účinky rozhodcovských rozhodnutí, pri ktorých nebude vydané poverenie na vykonanie exekúcie v prípadoch, ak návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku bol podaný tri mesiace po nadobudnutí účinnosti novely Exekučného poriadku vykonanej zákonom č. 335/2014 Z. z. Uvedené potvrdzuje aj komentár k Exekučnému poriadku, kde sa uvádza, že: „*Procesný následkom uvedenej konštrukcie je skutočnosť, že odpadne prekážka právoplatne rozhodnutej veci, čo v konečnom dôsledku za podmienok ustanovených Zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní umožňuje spotrebiteľský spor prejednať znova.*“¹⁰

8 Tu poukazujeme na príklad na Uznesenie Krajského súdu v Prešove, spisová značka 17CoE/99/2010 z o dňa 15. 2. 2011 kde všeobecný súd konštatuje, že: „*Európska únia povýšila ochranu spotrebiteľa v tejto oblasti (neprijateľné podmienky v zmluve pozn. autora) až na úroveň vnútroštátnych pravidiel verejného poriadku.*“ Dostupné na <http://www.najpravo.sk/judikatura/obcianske-pravo/spotrebiteľske-zmluvy/neprijateľna-rozhodcovska-dolozka.html?print=1> [posledná návšteva 25. 2. 2015]

9 BĚLOHÁVEK, J. Alexander. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 364. ISBN 978-80-7179-297-0

10 ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, TOMAŠOVIČ, Marek, KOTRECOVÁ, Alexandra. *Exekučný poriadok. Komentár*. 2. Vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s. 757. ISBN 978-80-89603-25-1.

Vzhľadom na vyššie uvedené by sa k § 44 ods. 2 Exekučného poriadku za poslednú vetu pripojila ďalšia veta, a to: „Po právoplatnosti uznesenia, ktorým súd zamietol návrh na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie prestáva rozhodcovské rozhodnutie vydané v spotrebiteľskom spore podľa osobitého predpisu účastníkov zaväzovať.“

Záver

Prvé nami načrtnuté variantné riešenie by sa mohlo javiť relatívne jednoduché. Podstatou tohto riešenia je prijatie nami formulovaného výkladu v rámci všeobecných súdov, ktoré rozhodujú v exekučných veciach. Domnievame sa, že sme predložili dostatočné množstvo argumentov pre stotožnenie sa s ponúknutým výkladom.

Na druhej strane je potrebné zdôrazniť, že v Občianskom súdnom poriadku sú jednoznačne stanovené prípady záväznosti rozhodnutí všeobecných súdov. Pokiaľ by nami predstavený výklad nebol prijatý v podobe záväzného stanoviska napr. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, všeobecné súdy nie sú predmetným viazané a môžu rozhodovať podľa vlastného uváženia. Okrem absencie záväznosti nami predstaveného výkladu pre iné súdy je tiež potrebné poznamenať, že nami formulované prvé variantné riešenie neodstraňuje všetky nami vymedzené a formulované problémy.

Druhé variantné riešenie sa nám javí ako vhodnejšie, najmä s prihliadnutím na odstránenie hlavného nedostatku, ktorý sme naznačili vyššie. Prípadná novelizácia Exekučného poriadku by mohla smerovať aj k spresneniu § 57 ods. 1 písm. l) tak, aby sa jeho aplikácia primárne vzťahovala na exekučné tituly na podklade cudzieho rozhodnutia.

Máme tiež za to, že naznačenou novelizáciou § 44 ods. 3 Exekučného poriadku by prišlo k zrovnoprávneniu postavenia v tomto type exekučného konania medzi oprávneným a povinným, a to najmä čo do ich vzájomných práv a povinností. Z hľadiska argumentov za prijatie druhého variantného riešenia dané podporuje aj fakt, že porovnaním dôvodov pre zrušenie rozhodcovského rozsudku a odmietnutie udelenia poverenia na vykonanie spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku sú takmer totožné, pričom totožná by mala byť aj snaha, ktorá sa tým ktorým procesným inštitútom sleduje, čo je v danom prípade strata účinkov exekučného titulu.

Na druhej strane je potrebné aj toto variantné riešenie podrobiť istej kritike. Prioritným dôvodom je, že z Exekučného poriadku sa stáva právna norma, ktorá je pod turbulenciou neustálych zmien absolútne neprehľadná. Druhým aspektom je samotná procesná (teoretická) vhodnosť tohto riešenia. Nepovažujeme za správne, aby bez zrušenia konkrétneho rozhodnutia dochádzalo k strate procesných účinkov, a to bez relevantného súdneho rozhodnutia, len v dôsledku vymedzenia inou procesnou normou. Napriek maximálnej potrebe ochrany spotrebiteľa, táto nemôže byť apriori povýšená nad zákonnosť. Na záver je potrebné si uvedomiť, že aj spotrebiteľ môže byť žalobca podľa Zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a všetky pomenované negatíva môžu dopadnúť aj naňho ako oprávneného v exekučnom konaní pri vymáhaní si svojho práva. ■

RESUMÉ

1. január 2015 – medzník v preskúvaní rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach v exekučnom konaní?

Autori v článku približujú novú právnu úpravu zakotvenú v Zákone o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Svoje zameranie zužujú na rozbor rozhodcovských rozsudkov vydaných spotrebiteľských veciach ako exekučných titulov. Autori vykonávajú komparáciu právnej úpravy účinnej do 31. 12. 2014 a účinnej od 1. 1. 2015, pričom svoju pozornosť sústreďujú najmä na riešenie praktických otázok, ktoré s uvedenou problematikou vyvstali. Mimoriadny priestor autori venujú otázkam materiálnych účinkov právoplatnosti rozhodcovského rozsudku v intenciách prekážky res iudicatae.

SUMMARY

1 January 2015 – Milestone in Reviewing Consumer Arbitration Awards in Enforcement Proceedings?

The authors deal with new legal rules enshrined in the Consumer Arbitration Act. They focus on the analysis of consumer arbitration awards made as enforcement orders. The authors compare legislation applicable until 31 December 2014 and legislation which took effect on 1 January 2015, and they mainly focus on practical issues related thereto. They pay a great deal of attention to direct effect of final arbitration awards within the limits of *res iudicatae* claim preclusion.

ZUSAMMENFASSUNG

1. Januar 2015 – Grenzstein bei der Prüfung von Schiedsurteilen in Verbrauchersachen im Zwangsvollstreckungsverfahren?

Von den Autoren wird im Artikel die neue Rechtsregelung, verankert im Gesetz über das Verbraucherschiedsverfahren, beigebracht. Ihre Aufmerksamkeit wird auf die Analyse von Schiedsurteilen, erlassen in Verbrauchersachen als Zwangsvollstreckungstitel, konzentriert. Von den Autoren wird die Komparation der bis zum 31. 12. 2014 geltenden und der vom 1. 1. 2015 gültigen Rechtsregelung vorgenommen, wobei ihre Aufmerksamkeit insbesondere auf die Lösung von praktischen Fragen, die mit der angeführten Problematik aufgetreten sind, konzentriert wird. Einen außerordentlichen Raum widmen die Autoren den Fragen materieller Auswirkungen der Rechtskraft eines Schiedsurteils in Intentionen des *res iudicatae* Hindernisses.

Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň¹

JUDr. Matúš Filo, PhD.

S rastúcim trendom daňových únikov má registračná povinnosť na daň z pridanej hodnoty a s ňou súvisiaci inštitút zábezpeky na daň významné miesto medzi prostriedkami, ktorými zákonodarca eliminuje daňové úniky. Vzhľadom na to, že registračná povinnosť pre daň z pridanej hodnoty priamo nadväzuje na výšku obratu v zákonom stanovenom období, zdaniteľné osoby, medzi ktoré zaraďujeme aj advokátov, sú za podmienok zakotvených v zákone o dani z pridanej hodnoty povinné podať žiadosť o registráciu pre daň. Zdaniteľné osoby však môžu požiadať o registráciu aj dobrovoľne, t. j. bez podmienky dosiahnutia zákonom určeného obratu. Žiadateľ o registráciu je v prípade splnenia podmienok súčasne povinný zložiť zábezpeku na daň. V súvislosti s rozhodnutiami o zložení zábezpeky na daň boli v poslednom období vydané viaceré rozhodnutia súdov, ktorými bola deklarovaná ich nepreskúmateľnosť z dôvodu absencie náležitého odôvodnenia.

1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0024-12.

2 Sidak, M. – Duračinská, M. a kol.: Finančné právo. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2014, s. 247.

3 K dani z pridanej hodnoty bližšie pozri: Vlachynský, K. a kol.: Finančný slovník výkladový. Bratislava: Iura Edition, 2012, s. 64 – 65, Babčák, V.: Slovenské daňové právo. Bratislava: Epos, 2012, s. 158 – 160.

4 Dôvodová správa k návrhu z. č. 246/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupné na internete: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4033> [stiahnuté dňa 25. 1. 2015]

Úvod

Zábezpeka na daň z pridanej hodnoty (ďalej len „zábezpeka na daň“) bola do zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z pridanej hodnoty“, „zákon o DPH“) zakotvená zákonom č. 246/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 246/2012 Z. z.“) s účinnosťou od 1. 10. 2012. Do zákona o DPH bol inštitút zábezpeky na daň zavedený na základe článku 273 smernice Rady 2006/112/ES z 28. 11. 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty. Zábezpeku na daň pritom nemožno zamieňať s daňou z pridanej hodnoty, pretože **zábezpeka na daň nie je daňou z pridanej hodnoty**. Ide o daňovoprávny inštitút, ktorého účelom je zabezpečenie zaplatenia dane.² Naproti tomu, daň z pridanej hodnoty je nepriamou daňou spotrebného charakteru.³ Zákomom č. 246/2012 Z. z. boli do právnej úpravy zakotvené viaceré opatrenia, ktorých zámerom podľa dôvodovej správy bolo prijať legislatívne opatrenia, ktoré efektívne potlačia možnosti podvodných aktivít a zabránia ich ďalšiemu rozširovaniu a súčasne nebudú predstavovať administratívne prekážky rozvoja podnikateľských aktivít legálne podnikajúcich subjektov.⁴ V prípade dane z pridanej hodnoty ide o opatrenia, ktoré eliminujú možnosti podvodných aktivít sprísnením podmienok na registráciu pre daň z pridanej hodnoty pre rizikové daňové subjekty ako aj prijatie inštitútu ručenia za daň. Týmto zákonom boli novelizované aj ustanovenia zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení

JUDr. Matúš Filo, PhD.

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako odborný asistent na Katedre správneho práva,

práva životného prostredia a finančného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a vyučuje predmet Finančné právo. Vo svojej publikačnej činnosti sa

zameriava najmä na problematiku daňových únikov a prostriedky ich eliminácie. Je členom grantových projektov a aktívne vystupuje na vedeckých konferenciách. Súčasne pôsobí ako advokátsky koncipient.

neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon,“ „TZ“). Jednou zo zásadných zmien Trestného zákona bolo prijatie nových skutkových podstatí daňových trestných činov ako Daňový podvod (§ 277a TZ) a Marenie výkonu správy daní (§ 278a TZ). Ustanovenia upravujúce zábezpeku na daň boli opätovne novelizované s účinnosťou od 1. 1. 2014 zákonom č. 360/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 331/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení zákona č. 246/2012 Z. z. Jeho prijatie je prejavom úsilia zákonodarcu odstrániť nedostatky právnej úpravy, a tak prispievať k eliminácii daňových únikov, ktoré znižujú príjmy štátneho rozpočtu a spôsobujú značný nedostatok finančných prostriedkov.⁵

Podmienky uloženia zábezpeky na daň

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že zábezpeka na daň vyjadruje rizikovosť daňového subjektu v tom, že po registrácii za platiteľa dane vzniknú u neho nedoplatky na dani z pridanej hodnoty. Cieľom zavedenia zábezpeky je **zabrániť zneužívaniu systému dane z pridanej hodnoty, registrácie pre daň a možnému vzniku nedoplatkov na dani**. Dôvodom zavedenia tohto inštitútu bola skutočnosť, že vysoké percento novoregistrovaných daňových subjektov pre daň z pridanej hodnoty sa stali nespolupracujúcimi, neplnili si zákonom stanovené povinnosti a vykazovali nedoplatky nad 1 000 eur už do jedného roka od registrácie pre daň z pridanej hodnoty. Zábezpeka na daň je súčasťou procesu povinnej a dobrovoľnej registrácie pre daň, registrácie podľa § 4 ods. 4 zákona o dani z pridanej hodnoty, t. j. registrácie zo zákona ako aj zmeny registrácie podľa § 6a ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty v prípadoch, ktoré sú taxatívne určené v § 4c ods. 1 zákona o DPH. V § 4c ods. 1 zákona o DPH sú vymedzené podmienky, po splnení ktorých je zdaniteľná osoba povinná zložiť zábezpeku na daň z pridanej hodnoty.

Zdaniteľnou osobou je v zmysle § 3 ods. 1 zákona o DPH každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť bez ohľadu na účel alebo výsledky tejto činnosti. **Súdny dvor Európskej únie v rozsudku C-527/11 Valsts ieņēmumu dienests proti Ablessio SIA zo 14. 3. 2013** uviedol, že za zdaniteľnú osobu je potrebné považovať každého, kto má úmysel potvrdený objektívnymi okolnosťami začať vykonávať nezávisle ekonomickú činnosť a vynaloží prvé investičné náklady na tieto účely.⁶ **Ekonomickou činnosťou** sa v zmysle zákona o DPH rozumie každá činnosť, z ktorej sa dosahuje príjem a ktorá zahŕňa činnosť výrobcov, obchodníkov a dodávateľov služieb vrátane ťažobnej, stavebnej a poľnohospodárskej činnosti, činnosť vykonávanú ako slobodné povolanie ako napríklad **činnosť notárov, súdnych exekútorov a advokátov**, duševnú tvorivú činnosť, športovú činnosť a využívanie hmotného majetku a nehmotného majetku na účel dosahovania príjmu z tohto majetku. Ide o činnosť, ktorá sa vykonáva na pokračujúcom základe.⁷ Naproti tomu v **čl. 9 ods. 1 Smernice Rady 2006/112/ES z 28. 11. 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty** v znení neskorších predpisov je ekonomická činnosť vymedzená ako každá činnosť výrobcov, obchodníkov alebo osôb poskytujúcich služby vrátane ťažobných a poľnohospodárskych činností a činností pri výkone slobodných povolání. Ekonomickou činnosťou je predovšetkým využívanie hmotného alebo nehmotného majetku na účely získania príjmu na pokračujúcom základe. Pre ekonomickú činnosť zákonodarca v zákone o dani z pridanej hodnoty zavádza legislatívnu skratku podnikanie.

Zákon o dani z pridanej hodnoty považuje za zdaniteľné osoby – podnikateľov širší okruh osôb v porovnaní so zákonom č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), ktorý vymedzuje podnikanie v § 2. Ekonomickou činnosťou z hľadiska dane z pridanej hodnoty sa Súdny dvor Európskej únie zaoberal v mnohých rozsudkoch ako napríklad **rozsudok C-180/10 Jarosław Słaby proti Minister Finansów, rozsudok C 181/10 Emilian Kuć, Halina Jeziorska-Kuć proti Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie z 15. 9. 2011** a možno uviesť aj **rozsudok C-263/11 Ainārs Rēdlihs proti Valsts ieņēmumu dienests z 19. 7. 2012**.⁸ Za zdaniteľné osoby sa za zákonom stanovených podmienok považujú aj štátne orgány a ich rozpočtové organizácie, štátne fondy, orgány územnej samosprávy a ich rozpočtové organizácie a iné právnické osoby, ktoré sú orgánmi verejnej moci ako aj

5 K daňovým únikom bližšie pozri: Králik, J. – Grúň, L.: Malý slovník finančného práva. Bratislava: MANZ Bratislava, 1998, s. 71 – 72.

6 Bližšie pozri: rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-527/11 Valsts ieņēmumu dienests proti Ablessio SIA zo 14. 3. 2013 In Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2013 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 59 – 63.

7 Pojmom ekonomická činnosť sa zaoberal Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1SžoKS 59/2006. K tomu bližšie pozri: Rumana, I. – Hirková, M.: Judikatúra vo veciach daňového práva. Bratislava: Iura Edition, 2013, s. 151 – 155.

8 K tomu bližšie pozri: Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2011 – 2012 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2013, s. 62 – 68, s. 219 – 222.

9 V § 4 ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty je upravená povinná registrácia, t. j. podmienky, za splnenia ktorých má zdaniteľná

osoba povinnosť podať žiadosť o registráciu pre daň v zákonom stanovenej lehote a v § 4 ods. 2 zákona o dani z pridanej hodnoty je upravená dobrovoľná registrácia kedy má zdaniteľná osoba možnosť podať žiadosť o registráciu pre daň z pridanej hodnoty.

10 Podľa § 81 ods. 4 písm. b) druhého bodu zákona o dani z pridanej hodnoty daňový úrad môže zrušiť registráciu pre daň, ak nie sú dôvody na registráciu, a to, ak platiteľ opakovane v kalendárnom roku nesplní povinnosť podať daňové priznanie alebo kontrolný výkaz, opakovane v kalendárnom roku nezaplatí vlastnú daňovú povinnosť, opakovane nie je zastihnutelný na adrese sídla, miesta podnikania a ani na adrese prevádzkarne alebo opakovane porušuje povinnosti pri daňovej kontrole.

11 Podľa § 4 ods. 5 zákona o DPH sa prevádzkarňou rozumie stále miesto podnikania, ktoré má personálne a materiálne vybavenie potrebné na výkon podnikania. Problematikou prevádzkarne sa zaoberal Súdny dvor EÚ napríklad v rozsudkoch C-190/95 ARO Lease zo 17. 7. 1997, C-390/96 Lease Plan Luxembourg SA zo 7. 5. 1998, C-260/95 DFDS z 20. 2. 1997 ako aj C-73/06 Planzer Luxembourg Sàrl z 28. 6. 2007.

12 K obratu bližšie pozri: Babčák, V.: Slovenské daňové právo. Bratislava: Epos, 2012, s. 172.

13 Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/3/2014-92 z 30. 7. 2014 odkazuje na pojmové vysvetlenie ekonomickej činnosti v rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie C-77/01 Empresa, C-230/94 Enkler a C-110/94 INZO.

osoby, ktoré príležitostne dodajú nový dopravný prostriedok z tuzemska do iného členského štátu.

Podľa § 4c ods. 1 zákona o DPH je **zdaniteľná osoba**, ktorá podala žiadosť o registráciu pre daň podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona o DPH,⁹ **povinná zložiť zábezpeku na daň** v prospech daňového úradu vo výške požadovanej zábezpeky, **ak:**

- a) **je fyzickou osobou, ktorá je alebo bola konateľom alebo spoločníkom právnickej osoby**, 1. ktorá má alebo mala ku dňu zániku **nedoplatky na dani 1 000 eur a viac**, ktoré vznikli v období, v ktorom táto fyzická osoba bola konateľom alebo spoločníkom tejto právnickej osoby a ktoré ku dňu podania žiadosti o registráciu pre daň neboli zaplatené, 2. ktorej **bola zrušená registrácia pre daň** podľa § 81 ods. 4 písm. b) druhého bodu,¹⁰ a **skutočnosti, ktoré sú dôvodom na zrušenie registrácie pre daň, nastali v období, v ktorom táto fyzická osoba bola konateľom alebo spoločníkom tejto právnickej osoby**,
- b) **konateľ alebo spoločník tejto zdaniteľnej osoby je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má nedoplatky na dani 1 000 eur a viac**, ktoré ku dňu podania žiadosti o registráciu pre daň neboli zaplatené, **alebo ktorej bola zrušená registrácia pre daň** podľa § 81 ods. 4 písm. b) druhého bodu,
- c) **konateľ alebo spoločník tejto zdaniteľnej osoby je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je alebo bola konateľom alebo spoločníkom inej právnickej osoby**, 1. ktorá má alebo mala ku dňu zániku **nedoplatky na dani 1 000 eur a viac**, ktoré vznikli v období, v ktorom táto fyzická osoba alebo právnická osoba bola jej konateľom alebo spoločníkom, a ktoré ku dňu podania žiadosti o registráciu pre daň neboli zaplatené, 2. ktorej **bola zrušená registrácia pre daň** podľa § 81 ods. 4 písm. b) druhého bodu, a skutočnosti, ktoré sú dôvodom na zrušenie registrácie pre daň nastali v období, v ktorom táto fyzická osoba alebo právnická osoba bola jej konateľom alebo spoločníkom,
- d) táto **zdaniteľná osoba** neuskutočňuje **v čase podania žiadosti** o registráciu pre daň dodanie tovarov alebo služieb, ale **vykonáva len prípravnú činnosť na podnikanie**.

Z § 4c ods. 1 písm. b) zákona o dani z pridanej hodnoty vyplýva, že žiadateľom o registráciu pre daň z pridanej hodnoty je právnická osoba, pričom sa neposudzujú nedoplatky žiadateľa o registráciu, ale jeho konateľa alebo spoločníka. Naproti tomu z § 4c ods. 1 písm. c) zákona o dani z pridanej hodnoty možno vyvodíť, že žiadateľom o registráciu pre daň z pridanej hodnoty je právnická osoba a v tomto prípade sa posudzujú nedoplatky inej právnickej osoby, v ktorej pôsobí alebo pôsobil konateľ alebo spoločník žiadateľa o registráciu. Špecifickým ustanovením je § 4c ods. 1 písm. d) zákona o DPH, pretože žiadateľ je povinný zložiť zábezpeku na daň bez ohľadu na to, že nemá nedoplatky v rámci inej právnickej osoby a ani nespĺňa kritérium zrušenia registrácie inej právnickej osoby. Ide o žiadateľa o dobrovoľnú registráciu pre daň z pridanej hodnoty, ktorý vykonáva len prípravnú činnosť na podnikanie, t. j. prípravu na uskutočňovanie dodávok tovarov alebo služieb, z ktorých bude dosahovať príjmy. Zámer uskutočňovať zdaniteľné obchody má žiadateľ o registráciu povinnosť deklarovať objektívnymi prvkami, ktoré nasvedčujú budúcemu vykonávaniu činnosti. Zábezpeka na daň sa určí žiadateľovi o registráciu, ktorý **spĺňa minimálne jedno z uvedených kritérií**.

Povinnosť podať žiadosť o registráciu pre daň má podľa § 4 ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty **zdaniteľná osoba**, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň¹¹ v tuzemsku, a ak nemá takéto miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava, a **ktorá dosiahla za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov obrat 49 790 eur**.¹²

Z rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/3/2014-92 z 30. 7. 2014 však vyplýva, že status zdaniteľnej osoby nezakladá konanie, u ktorého chýba vážny úmysel zahájiť ekonomickú činnosť a ktorého účelom je nadobudnúť postavenie platiteľa DPH, ktorý si môže uplatňovať právo na odpočítanie dane. Zdaniteľná osoba je súčasne povinná preukázať sídlo hospodárskej činnosti, ktoré je potrebné vykladať ako miesto, v ktorom sa prijímajú zásadné rozhodnutia riadiaceho orgánu spoločnosti a kde sa uskutočňujú úlohy ústredia tejto spoločnosti. Za sídlo spoločnosti nie je možné považovať len poskytnutie sídla spoločnosti v rozsahu poskytovaných služieb: adresa (oprávnenie používať adresu nebytových priestorov) a pošta (uchovávanie pošty v priestoroch poskytovateľa), nakoľko takéto sídlo nezodpovedá ekonomickej realite.¹³

Žiadosť o registráciu pre daň je táto zdaniteľná osoba povinná podať daňovému úradu do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahla uvedený obrat.

Naproti tomu **zákonodarca** v § 4 ods. 2 zákona o dani z pridanej hodnoty **umožňuje podať žiadosť o registráciu pre daň aj zdaniteľnej osobe, ktorá nedosiahla** za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov **obrat 49 790 eur**.

Ak právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá podala žiadosť o registráciu pre daň podľa uvedených ustanovení je zdaniteľnou osobou a nie je dôvod na zamietnutie žiadosti, pretože zdaniteľná osoba v zákonom stanovenej lehote zábezpeku na daň nezložila alebo zábezpeku zložila v nižšej čiastke, daňový úrad ju zaregistruje, vydá jej osvedčenie o registrácii pre daň a prideli jej identifikačné číslo pre daň. Daňový úrad registráciu zdaniteľnej osoby, ktorá podala žiadosť o registráciu podľa § 4 ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty a je povinná v zmysle ustanovení zákona o dani z pridanej hodnoty zložiť zábezpeku na daň vykoná aj bez zloženia zábezpeky. Zábezpeku na daň bude následne vymáhať.

V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie však môže postavenie platiteľa dane z pridanej hodnoty získať aj zdaniteľná osoba, ktorá v čase podania žiadosti o registráciu pre daň z pridanej hodnoty ešte nevykonáva ekonomickú činnosť, ale prehlási zámer vykonávať ekonomickú činnosť a jej registrácia je nevyhnutná z dôvodu prípravy na vykonávanie budúcich zdaniteľných obchodov.¹⁴

Daňový úrad vykoná registráciu najneskôr do 21 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň a ak je zdaniteľná osoba povinná zložiť zábezpeku na daň podľa § 4c ods. 1 zákona o DPH najneskôr do 60 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň. Zdaniteľná osoba sa stáva platiteľom dane dňom uvedeným v osvedčení o registrácii pre daň. Lehota 21 dní bola do zákona o DPH zakotvená zákonom č. 218/2014 Z. z. s účinnosťou od 1. 1. 2015. Do 31. 12. 2014 bola lehota na povinnú ako aj dobrovoľnú registráciu pre daň zdaniteľných osôb, ktoré neboli z okruhu osôb definovaných v § 4c ods. 1 zákona o DPH 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň. V zmysle § 77 ods. 1 a 2 zákona o DPH je **zdaňovacím obdobím** platiteľa **kalendárny mesiac**. Platiteľ sa môže rozhodnúť pre zdaňovacie obdobie **kalendárny štvrtrok**, ak uplynulo viac ako 12 kalendárnych mesiacov od konca kalendárneho mesiaca, v ktorom sa stal platiteľom a za 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov nedosiahol obrat 100 000 eur. Z uvedeného vyplýva, že novoregistrovaný platiteľ má zo zákona o DPH prvých 12 mesiacov obligatórne mesačné zdaňovacie obdobie.

Na druhej strane, **podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-527/11 Valsts ieņēmumu dienests proti Ablessio SIA z 14. 3. 2013, ak** aj žiadateľ má postavenie zdaniteľnej osoby, avšak daňový úrad disponuje vážnymi dôkazmi, ktoré umožňujú objektívne konštatovať, že **existuje pravdepodobnosť, že identifikačné číslo pre DPH pridelené žiadateľovi bude použité s cieľom dopustiť sa podvodu**, takáto skutočnosť predstavuje dostatočný **dôvod na zamietnutie žiadosti o registráciu pre daň**. Zamietnutie žiadosti o registráciu sa však musí zakladať na celkovom posúdení všetkých okolností danej veci.

Posudzovanie výšky nedoplatku na dani – praktické príklady

Ak ide o zdaniteľnú osobu, ktorá vykonáva ekonomickú činnosť určité obdobie a napriek tomu, že nedosiahla obrat na povinnú registráciu sa rozhodne podať žiadosť o registráciu pre daň a pritom nespĺňa podmienky v súvislosti s nedoplatkami a zrušením registrácie inej osoby, povinnosť zloženia zábezpeky na daň sa na túto zdaniteľnú osobu nevzťahuje. Podobne sa povinnosť zloženia zábezpeky na daň nevzťahuje na fyzickú osobu žiadajúcu o registráciu pre daň, ak je táto fyzická osoba konateľom právnickej osoby, ktorá má ku dňu podania žiadosti fyzickou osobou nedoplatok na dani z pridanej hodnoty vo výške 1 100 eur a tento nedoplatok vznikol tak, že v čase konateľstva fyzickej osoby poklesol nedoplatok právnickej osoby z počiatočných 3 000 eur na 1 100 eur. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ak by počiatočný nedoplatok právnickej osoby predstavoval sumu 800 eur a v čase konateľstva fyzickej osoby žiadajúcej o registráciu pre daň by uvedený nedoplatok vzrástol na sumu 1 100 eur tak napriek tomu, že 1 100 eur je nedoplatkom v čase podania žiadosti o registráciu fyzickej osoby pre daň, táto fyzická osoba nebude povinná zložiť zábezpeku na daň, nakoľko nedoplatok 1 100 eur nevznikol v sume 1 000 eur a viac v období, v ktorom uvedená fyzická osoba bola konateľom právnickej

¹⁴ rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-527/11 Valsts ieņēmumu dienests proti Ablessio SIA zo 14. 3. 2013

osoby. Povinnosť zložiť zábezpeku na daň by však táto fyzická osoba nemala iba v prípade, ak by nespĺňala iné kritérium na povinné zloženie zábezpeky na daň.

V tomto kontexte je nevyhnutné dať do pozornosti aj prípad, ak by o registráciu pre daň žiadala fyzická osoba, ktorá je konateľom právnickej osoby s nedoplatkom na dani z pridanej hodnoty v čase podania žiadosti fyzickou osobou vo výške 2 000 eur a tento nedoplatok existoval v rovnakej výške už pred pôsobením fyzickej osoby v tejto právnickej osobe. Ak by uvedená fyzická osoba nespĺňala iné kritérium na povinné zloženie zábezpeky, tak aj v tomto prípade nebude mať povinnosť zložiť zábezpeku na daň.¹⁵

15 Metodický pokyn k zábezpeke na daň podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014, s. 4 – 5. Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Nepriame_dane/2014/2014.03.07_MP_k_zabezpeke.pdf [stiahnuté dňa 30. 4. 2015]

16 Podľa § 38 ods. 1 zákona o DPH „od dane je oslobodené dodanie stavby alebo jej časti vrátane dodania stavebného pozemku, na ktorom stavba stojí, ak je dodanie uskutočnené po piatich rokoch od prvej kolaudácie stavby alebo jej časti, na základe ktorej bolo povolené užívanie stavby alebo jej časti alebo po piatich rokoch odo dňa začatia prvého užívania stavby alebo jej časti.“ Zdaniteľná osoba sa nestáva platiteľom dane zo zákona ani v prípade, ak ide o príležitostný predaj stavby, jej časti alebo stavebného pozemku, pretože výnos (príjem) z ich predaja sa nezapočítava do obratu definovaného v § 4 ods. 7 zákona o DPH.

17 Bližšie pozri: rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-527/11 Valsts ierņēmumu dienests proti Ablessio SIA zo 14. 3. 2013 In Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2013 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 60.

Ďalší okruh osôb povinných zložiť zábezpeku na daň

Povinnosť zložiť zábezpeku na daň má podľa § 4c ods. 9 zákona o DPH aj osoba, ktorá sa stala platiteľom podľa § 4 ods. 4 zákona o DPH a osoba, ktorej bola zmenená registrácia pre daň podľa § 5 alebo § 6 zákona o DPH na registráciu pre daň podľa § 4 zákona o DPH, ak sú splnené podmienky podľa § 4c ods. 1 písm. a) až c) zákona o DPH. Predmetné ustanovenie, ktoré rozširuje povinnosť zložiť zábezpeku na daň aj na uvedené osoby, bolo do zákona o DPH zakotvené s účinnosťou od 1. 1. 2014. **Platiteľom dane zo zákona**, t. j. podľa § 4 ods. 4 zákona o DPH **sa stáva právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nadobudne v tuzemsku hmotný majetok a nehmotný majetok v rámci nadobudnutého podniku alebo časti podniku platiteľa tvoriacej samostatnú organizačnú zložku** podľa § 476 až 488 Obchodného zákonníka, a to odo dňa nadobudnutia podniku alebo jeho časti. Platiteľom sa stáva aj zdaniteľná osoba, ak je **právnym nástupcom platiteľa, ktorý zanikol bez likvidácie**, a to odo dňa, keď sa stala právnym nástupcom. Platiteľom sa stáva aj zdaniteľná osoba, ktorá **dodá stavbu, jej časť alebo stavebný pozemok alebo prijme platbu pred ich dodaním**, a to tým dňom, ktorý nastane skôr, ak sa z dodania má dosiahnuť obrat 49 790 eur, okrem dodania stavby, jej časti alebo stavebného pozemku, ktoré sú oslobodené od dane podľa § 38 ods. 1 zákona o DPH.¹⁶

Títo platitelia sú povinní **oznámiť** daňovému úradu **skutočnosť, na základe ktorej sa stali platiteľom do desiatich dní** odo dňa vzniku tejto skutočnosti a v tej istej lehote predložiť doklady osvedčujúce túto skutočnosť. **Daňový úrad** preverí a porovná skutkový stav s údajmi v oznámení a dokladoch a ak sú údaje v oznámení a dokladoch pravdivé a správne, **zaregistruje platiteľa, vydá mu osvedčenie o registrácii pre daň** a prideli mu identifikačné číslo pre daň do desiatich dní odo dňa doručenia oznámenia skutočnosti a dokladov osvedčujúcich túto skutočnosť.

V zmysle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-527/11 Valsts ierņēmumu dienests proti Ablessio SIA zo 14. 3. 2013 je identifikačné číslo pre daň pridelené zdaniteľným osobám dôkazom o ich DPH postavení zdaniteľnej osoby, uľahčuje kontrolu zdaniteľných osôb na účely riadneho výberu dane, uľahčuje určenie členského štátu, v ktorom dochádza ku konečnej spotrebe dodaného tovaru alebo poskytnutých služieb a je dôležitým dôkazom uskutočňovania ekonomickej činnosti, pretože sa povinne uvádza na faktúrach, v daňových priznaniach a v súhrnných výkazoch.¹⁷

Daňový úrad v rámci procesu registrácie pre daň súčasne posúdi, či platiteľ dane zo zákona má povinnosť zložiť zábezpeku na daň. Na zloženie zábezpeky sa primerane použije § 4c ods. 1 až 4 a 6 až 8 zákona o DPH. **Ak daňový úrad osobu nezaregistruje, vydá o tom rozhodnutie**, proti ktorému nemožno podať odvolanie.

Ako bolo uvedené vyššie, za zákonom stanovených podmienok, t. j. ak sú splnené podmienky zakotvené v § 4c ods. 1 písm. a) až c) zákona o DPH, má **povinnosť zložiť zábezpeku na daň aj osoba, ktorej bola zmenená registrácia pre daň podľa § 5 alebo § 6 zákona o DPH na registráciu pre daň podľa § 4 zákona o DPH.** V zmysle § 5 zákona o DPH je v tuzemsku za platiteľa dane registrovaná zdaniteľná osoba, ktorá nemá v tuzemsku sídlo, miesto podnikania, prevádzkareň, bydlisko alebo sa v tuzemsku obvykle nezdržiava, ak v tuzemsku vykonáva činnosť, ktorá je predmetom dane s výnimkou taxatívne stanovených činností. Zákonodarca zaviedol pre uvedenú zdaniteľnú osobu legislatívnu skratku „**zahraničná osoba**.“ Naproti tomu, podľa § 6 zákona o DPH je registrovaná zahraničná osoba, ktorá za splnenia podmienok zakotvených v tomto ustanovení dodáva do tuzemska tovar formou zásielkového predaja.

Ak by však nastala situácia, že **zdaniteľná osoba, ktorá je registrovaná podľa § 5 alebo § 6 prestane spĺňať status zahraničnej osoby** a naďalej bude vykonávať činnosť, ktorá je predmetom dane v tuzemsku, tak sa bude v zmysle § 6a ods. 1 zákona o DPH odo dňa, keď prestala spĺňať status zahraničnej osoby považovať za platiteľa registrovaného podľa § 4 zákona o DPH. Zdaniteľná osoba je v tomto prípade povinná **oznámiť** daňovému úradu skutočnosť, že **prestala spĺňať status zahraničnej osoby do desiatich dní** odo dňa, keď prestala spĺňať status zahraničnej osoby.

V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že zmena registrácie z § 5 alebo § 6 zákona o DPH na registráciu podľa § 4 zákona o DPH nie je podmienená dosiahnutím obratu. Zdaniteľná osoba nepodáva žiadosť o zmenu registrácie, ale vzťahuje sa na ňu oznamovacia povinnosť. Z dôvodu, že zákon o DPH neupravuje postup pri podaní oznámenia, pri jeho podaní sa postupuje podľa ustanovení Daňového poriadku. Ak by platiteľ dane daňovému úradu neoznámil, že došlo k zmene v registrácii platiteľa dane podľa § 6a ods. 1 zákona o DPH, daňový úrad vykoná zmenu registrácie z úradnej moci podľa § 67 ods. 9 Daňového poriadku.¹⁸ Podľa § 6a ods. 3 zákona o DPH daňový úrad vykoná zmenu osvedčenia o registrácii pre daň ku dňu, keď nastala skutočnosť, na základe ktorej došlo k zmene registrácie. **Zmenou registrácie podľa § 6a zákona o DPH zdaniteľná osoba ne stráca status platiteľa, ale mení sa dôvod registrácie.** Daňový úrad vykoná zmenu v registrácii len v prípade, ak platiteľ dane spĺňa podmienky na vykonanie zmeny v registrácii pre daň. Súčasne posúdi prípadnú povinnosť zloženia zábezpeky na daň. Zmenou registrácie podľa § 6a zákona o DPH **sa pôvodné identifikačné číslo pre daň nemení.**

Ak však daňový úrad zistí, že **nie sú splnené podmienky na vykonanie zmeny v registrácii pre daň**, túto skutočnosť zdaniteľnej osobe písomne oznámi spolu s uvedením dôvodov, na základe ktorých nedochádza k zmene v registrácii platiteľa dane.¹⁹ K zábezpeke na daň je potrebné uviesť, že jej nezloženie v lehote a v plnej výške v týchto prípadoch nie je dôvodom na nevykonanie zmeny v registrácii pre DPH, nakoľko zábezpeka na daň sa bude vymáhať podľa ustanovení Daňového poriadku.

Výška zábezpeky na daň a lehota na jej zloženie

Pojem nedoplatok na dani je v tejto súvislosti potrebné vykladať ako nedoplatok, ktorý sa vzťahuje len na daň z pridanej hodnoty. Uvedené možno vyvodiť z § 1 zákona o dani z pridanej hodnoty, ktorý výslovne uvádza pre daň z pridanej hodnoty legislatívnu skratku „daň.“ To znamená, že nedoplatky sa nevzťahujú na iné dane alebo sankcie. Zloženie zábezpeky zákonodarca umožňuje **zložením peňažných prostriedkov na účet daňového úradu alebo bankovou zárukou poskytnutou bankou bez výhrad.** Tieto dve možnosti zloženia zábezpeky **nie je prípustné kombinovať**, čo znamená, že neprichádza do úvahy zložiť časť zábezpeky na účet daňového úradu a časť bankovou zárukou poskytnutou bankou bez výhrad. Zábezpeku na daň je zdaniteľná osoba povinná zložiť v prospech daňového úradu **na obdobie 12 mesiacov.** Podľa § 4c ods. 8 zákona o dani z pridanej hodnoty **zo zloženej zábezpeky na daň platiteľ nemá nárok na úroky.**

Podľa § 4c ods. 2 zákona o DPH výšku zábezpeky na daň určuje daňový úrad rozhodnutím. **Výška zábezpeky** je zákonom o dani z pridanej hodnoty určená v rozpätí **najmenej 1 000 eur a najviac 500 000 eur. Výpočet zábezpeky na daň sa realizuje automatizovane.** Na určenie výšky zábezpeky daňové úrady využívajú osobitnú aplikáciu, ktorá čerpá údaje z dátového skladu. Po zadaní identifikácie žiadateľa o registráciu pre daň daňový úrad prostredníctvom uvedenej aplikácie získa informácie o tom, či v danom prípade má byť zdaniteľnej osobe zábezpeka na daň uložená a v akej výške. Základným kritériom priamo ovplyvňujúcim výšku zábezpeky je výška nedoplatkov v prepojených subjektoch. Zábezpeka sa určuje v závislosti od výšky nedoplatkov a zvyšuje ju koeficient rizikovosti. Účelom tejto aplikácie je, aby zábezpeka na daň bola určená v takej výške, ktorá zodpovedá potenciálnej miere zneužitia systému dane z pridanej hodnoty.

Daňový úrad po určení výšky zábezpeky vydá **rozhodnutie o zložení zábezpeky na daň.** Podľa § 4c ods. 2 zákona o dani z pridanej hodnoty je žiadateľ o registráciu povinný **zložiť zábezpeku na daň do 20 dní** od doručenia rozhodnutia o zložení zábezpeky na daň. Žiadateľ

18 Podľa § 67 ods. 9 tretia veta Daňového poriadku ak daňový subjekt nesplní oznamovaciu povinnosť riadne a včas, príslušné zmeny v registri vykoná správca dane z úradnej moci, hneď ako zistí rozhodujúce skutočnosti.

19 Metodický pokyn k registrácii zdaniteľných osôb podľa § 4 a § 6a zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014, s. 16 – 17.

o registráciu môže podať proti rozhodnutiu o zložení zábezpeky na daň **odvolanie do ôsmich dní od doručenia rozhodnutia o zložení zábezpeky na daň**. Odvolanie proti tomuto rozhodnutiu však nemá odkladný účinok.

Pri úhrade zábezpeky na daň rozlišujeme úhradu zábezpeky pri povinnej registrácii, dobrovoľnej registrácii, registrácii zo zákona o dani z pridanej hodnoty ako aj pri zmene registrácie podľa § 6a ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty. Ak zdaniteľná osoba, ktorá podala žiadosť o registráciu z dôvodu, že za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov dosiahla obrat 49 790 eur a má povinnosť zložiť zábezpeku na daň, v zákonom určenej lehote na zloženie zábezpeky na daň zábezpeku nezloží alebo ju zloží v nižšej čiastke, daňový úrad túto zdaniteľnú osobu síce zaregistruje pre daň z pridanej hodnoty, avšak **zábezpeku bude vymáhať daňovou exekúciou** podľa § 88 až 153 Daňového poriadku. Podobne sa bude vymáhať neuhradená zábezpeka na daň, ak ide o registráciu podľa § 4 ods. 4 zákona o dani z pridanej hodnoty, t. j. registráciu zo zákona ako aj pri zmene registrácie podľa § 6a ods. 1 zákona o dani z pridanej hodnoty. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že **neuhradená zábezpeka na daň nie je daňovým nedoplatkom**.

Na druhej strane, ak o registráciu pre daň žiada zdaniteľná osoba, ktorá za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov nedosiahla obrat 49 790 eur a v zákonom stanovenej lehote nezloží zábezpeku na daň alebo ju zloží v nižšej čiastke, daňový úrad podľa § 4c ods. 5 zákona o dani z pridanej hodnoty žiadosť o registráciu pre daň zamietne a bezodkladne **vráti** žiadateľovi o registráciu **zábezpeku na daň** zloženú peňažnými prostriedkami na účet daňového úradu. V tomto kontexte je nevyhnutné uviesť, že **zábezpeku na daň, ktorú zdaniteľná osoba zložila oneskorene alebo v nižšej čiastke, daňový úrad nie je oprávnený preúčtovať na žiadny nedoplatok**.²⁰

Účel zábezpeky na daň

Ak počas plynutia 12 mesiacov odo dňa zloženia zábezpeky na daň vznikne nedoplatok na dani z pridanej hodnoty, daňový úrad vydá **rozhodnutie o použití zábezpeky na daň alebo jej časti**. Uvedené rozhodnutie daňový úrad vydá bez predchádzajúcej výzvy na úhradu nedoplatku na DPH. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie, ktoré nemá odkladný účinok. Preúčtovanie zábezpeky na daň na nedoplatok na dani z pridanej hodnoty sa uskutoční k dátumu vzniku nedoplatku na dani z pridanej hodnoty, pričom sa od zdaniteľnej osoby nepožaduje doplatenie sumy, ktorá sa zo zábezpeky použila na úhradu nedoplatku. Vzhľadom na to, že zámerom zavedenia inštitútu zábezpeky na daň bolo eliminovať daňové úniky, nepovažujeme za efektívne, aby zdaniteľná osoba nebola povinná doplatiť zábezpeku na sumu určenú rozhodnutím daňového úradu o zložení zábezpeky na daň. Mohlo by dôjsť k situácii, že zdaniteľná osoba bude mať opätovne nedoplatok na dani z pridanej hodnoty, ktorý však bude prevyšovať zostatok zábezpeky na daň. V tomto prípade by zostatok nepokryl nedoplatok na DPH, čo by malo za následok vznik nedoplatku, ktorý by sa mohol stať nevyhnutným. S prihliadnutím na uvedené by bolo potrebné **v naznačenom smere novelizovať existujúcu právnu úpravu**.

Špecifikom právnej úpravy sú možnosti preúčtovania zábezpeky na daň na nedoplatky v závislosti od obdobia zloženia zábezpeky. **Počas 12 mesiacov od zloženia zábezpeky na daň** zákonodarca zo zloženej zábezpeky pripúšťa **iba možnosť úhrady nedoplatkov na dani z pridanej hodnoty**. V priebehu tohto obdobia nemôže byť zábezpeka na daň preúčtovaná ani na úrok z omeškania z nezaplatenia vlastnej daňovej povinnosti na dani z pridanej hodnoty. Na druhej strane v prípade ak zábezpeka na daň alebo jej časť nebola použitá na úhradu nedoplatku na dani do 12 mesiacov odo dňa zloženia zábezpeky, **daňový úrad peňažnú zábezpeku alebo jej časť zloženú peňažnými prostriedkami na účet daňového úradu vráti do 30 dní odo dňa, kedy uplynulo 12 mesiacov odo dňa zloženia zábezpeky na daň**. Pred vrátením zábezpeky na daň alebo jej časti je však správca dane povinný primerane uplatniť postup podľa § 79 ods. 1 Daňového poriadku. Predmetné ustanovenie, ktoré upravuje použitie daňového preplatku, odkazuje na primeranú aplikáciu § 55 ods. 6 a 7 Daňového poriadku, ktoré zakotvujú použitie platby daňového subjektu.²¹

20 Metodický pokyn k zábezpeke na daň podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014, s. 6 – 7. Dostupné na internete: https://www.financnas-prava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Nepriame_dane/2014/2014.03.07_MP_k_zabezpeke.pdf [stiahnuté dňa 30. 4. 2015]

21 Daňovým preplatkom je suma realizovanej platby, ktorá prevyšuje splatnú daň, teda je dôsledkom skutočnosti, že daňový subjekt si plní svoje daňové povinnosti voči štátnemu rozpočtu nad rámec hmotnoprávneho daňového predpisu alebo daňového poriadku. K tomu bližšie pozri: Krchlíková, K. – Mrvová, M.: Daňový poriadok s vysvetlivkami. Bratislava: Iura Edition, 2012, s. 167.

Z uvedeného vyplýva, že v prípade zábezpeky na daň zloženej peňažnými prostriedkami na účet daňového úradu má daňový úrad lehotu 30 dní, aby preúčtoval zábezpeku na daň alebo jej časť na prípadné ostatné nedoplatky a následne vrátil zábezpeku alebo jej zostávajúcu časť daňovému subjektu. Naproti tomu, pri zložení zábezpeky na daň bankovou zárukou poskytnutou bez výhrad na obdobie 12 mesiacov **nie je možné** prostredníctvom bankovej záruky po uplynutí tohto obdobia **preúčtovať iné nedoplatky zdaniteľnej osoby**, pretože banková záruka zanikne posledným dňom 12. mesiaca. V prípade bankovej záruky je daňový úrad oprávnený, aby mu banka ako veriteľovi z bankovej záruky na jeho výzvu zaplatila iba nedoplatok zdaniteľnej osoby na dani z pridanej hodnoty.

Rozhodnutia o zložení zábezpeky na daň a rozhodovacia činnosť súdov

V súvislosti s rozhodovacou činnosťou daňových úradov a Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej aj „správne orgány“) ohľadom určenia zábezpeky na daň, považujeme za potrebné poukázať na rozhodovaciu činnosť súdov pri preskúvaní rozhodnutí a postupov správnych orgánov podľa § 247 a nasl. z. č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

V rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 13S/195/2013 z 4. 6. 2014, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20S/52/2014 z 16. 9. 2014, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23S/5/2014 z 2. 4. 2014 ako aj v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžf/32/2014 z 18. 3. 2015 sudy deklarovali nepreskúmateľnosť rozhodnutí o zložení zábezpeky na daň pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. V predmetných konaniach sa žalobcovia domáhali zrušenia rozhodnutí Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutí daňových úradov a vrátenia veci na ďalšie konanie z dôvodu namietanej nezákonnosti rozhodnutia o zložení zábezpeky, pretože v nich **absentovala správna úvaha odôvodňujúca určenie zábezpeky na daň**. Pokiaľ ide o výšku zábezpeky, žalobcovia považovali za neakceptovateľné, aby sa správca dane odvolával na informačný systém, ktorý generuje výšku zábezpeky na základe atribútov určených jednotne pre všetky daňové subjekty bez možnosti individuálneho zásahu správcu dane a bez riadneho zdôvodnenia.

Uvedené rozhodnutia považujeme za významné z toho dôvodu, že krajské sudy v nich výslovne deklarovali, že **postup správneho orgánu, ktorým bola výška zábezpeky na daň automaticky vygenerovaná informačným systémom finančnej správy bez možného zásahu správcu dane, nezodpovedá zákonným požiadavkám individuálneho posúdenia každej konkrétnej veci a náležitého odôvodnenia**, ktoré musí zodpovedať dostatočne a spoľahlivo zistenému skutkovému stavu v danej veci. V rozhodnutiach poukazujú na to, že riadny chod spravodlivosti v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaväzuje sudy a orgány verejnej správy na odôvodňovanie rozhodnutí. **Nepreskúmateľné rozhodnutia zakladajú protiústavný stav** a tento postup je nezlučiteľný so zásadou spravodlivosti konania. **Povinnosťou** súdu a správneho orgánu je nielen rozhodnúť, ale tiež **vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie**. Ak tak neurobia, zaťažia svoje rozhodnutia vadou spočívajúcou v tom, že rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a ich postup je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Z týchto dôvodov boli rozhodnutia správnych orgánov zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

V kontexte uvedených skutočností bude zaujímavé sledovať ako sa správne orgány v aplikačnej praxi vysporiadajú s právnymi závermi súdov, podľa ktorých by odôvodnenie rozhodnutia malo obsahovať, aké konkrétne individuálne údaje tvoria parametre, na základe ktorých sa určuje výška zábezpeky na daň zdaniteľnej osoby nielen v analyzovaných prípadoch, ale aj v ďalších obdobných prípadoch v budúcnosti.

Záver

Inštitút zábezpeky na daň, ktorý bol do zákona o dani z pridanej hodnoty zakotvený s účinnosťou od 1. 10. 2012 sprísnil podmienky registrácie pre daň z pridanej hodnoty. V prípade splnenia zákonom stanovených podmienok súvisiacich s nedoplatkami na dani, prípadne so zrušením

registrácie pre daň je zdaniteľná osoba povinná zložiť zábezpeku. Ak by žiadateľ o povinnú registráciu pre daň, platiteľ dane zo zákona alebo osoba, ktorej bola zmenená registrácia podľa § 5 alebo § 6 zákona o DPH na registráciu pre daň podľa § 4 zákona o DPH nespĺnili povinnosť zložiť zábezpeku na daň, daňový úrad je oprávnený zábezpeku vymáhať v rámci daňového exekučného konania. V súvislosti so zábezpeku na daň, ktorú možno považovať za jeden z nástrojov legislatívnej podpory v boji proti podvodom a daňovým únikom na dani z pridanej hodnoty sme v rozhodovacej činnosti správnych orgánov zaznamenali aplikačné problémy, ktoré súvisia s vydávaním rozhodnutí o zložení zábezpeky na daň, pretože podľa rozsudkov súdov sú takéto rozhodnutia nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. ■

Použitá literatúra:

Babčák, V.: Slovenské daňové právo. Bratislava: Epos, 2012. 670 s. ISBN 978-80-8057-971-5

Králik, J. – Grúň, L.: Malý slovník finančného práva. Bratislava: MANZ Bratislava, 1998. 197 s. ISBN 80-85719-17-7

Krchlíková, K. – Mrvová, M.: Daňový poriadok s vysvetlivkami. Bratislava: Iura Edition, 2012. 321 s. ISBN 978-80-8078-488-1

Rumana, I. – Hirková, M.: Judikatúra vo veciach daňového práva. Bratislava: Iura Edition, 2013. 278 s. ISBN 978-80-8078-590-1

Sidak, M. – Duračinská, M. a kol.: Finančné právo. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2014. 528 s. ISBN 978-80-89603-22-0

Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2011 – 2012 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2013. 343 s. ISBN 978-80-8078-610-6

Šidlová, Z. – Škvarková, J.: Judikatúra Súdneho dvora EÚ za rok 2013 vo veciach dane z pridanej hodnoty. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 243 s. ISBN 978-80-8168-094-6

Vlachynský, K. a kol.: Finančný slovník výkladový. Bratislava: Iura Edition, 2012. 502 s. ISBN 978-80-8078-469-0

Metodický pokyn k registrácii zdaniteľných osôb podľa § 4 a § 6a zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014. 17 s.

Metodický pokyn k registrácii zdaniteľných osôb podľa § 4 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014. 7 s.

Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Nepriame_dane/2014/2014.11.21_MPpar4ZDPH.pdf [stiahnuté dňa 30. 4. 2015]

Metodický pokyn k zábezpeke na daň podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2014. 8 s.

Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Nepriame_dane/2014/2014.03.07_MP_k_zabezpeke.pdf [stiahnuté dňa 30. 4. 2015]

Dôvodová správa k návrhu z. č. 246/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Dostupné na internete: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4033> [stiahnuté dňa 25. 1. 2015]

RESUMÉ

Registrácia pre daň z pridanej hodnoty a zábezpeka na daň

Autor v článku poukazuje na špecifiká registračného konania pre daň z pridanej hodnoty, na ktoré nadväzuje inštitút zábezpeky na daň. Vymedzuje zákonné podmienky, za splnenia ktorých je zdaniteľná osoba povinná zložiť zábezpeku. Za prínos článku autor považuje zovšeobecný záver z analýzy súdnych rozhodnutí vydaných v rámci súdneho prieskumu rozhodnutí o zložení zábezpeky na daň, ktorými je deklarovaná ich nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť postupu pri generovaní výšky zábezpeky informačným systémom finančnej správy, čo značne ovplyvňuje aplikáciu tohto inštitútu v praxi.

SUMMARY

Value Added Tax Registration and Tax Security

The author points to specific features of the VAT registration proceedings with the ensuing concept of a tax security. He defines statutory terms and conditions subject to which a taxpayer is obliged to make a deposit for the security. The author gives a generalised summary of the analysis of court decisions made within judicial review of executive acts imposing the obligation to pay tax securities, which are in fact non-reviewable due to a lack of clarity in the determination of the amount of the tax security by the information system of the Financial Authority, which greatly impacts the application of this concept in practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Mehrwertsteuer/Umsatzsteuerregistrierung und Steuersicherheit

Der Autor weist auf Besonderheiten im Registrierungsverfahren zur Mehrwertsteuer hin, auf welches das Instrument der Steuersicherheit anknüpft. Es werden vom ihm gesetzliche Voraussetzungen abgegrenzt, nach der Erfüllung welcher die steuerpflichtige Person verpflichtet ist, eine Sicherheit zu leisten. Als Beitrag des Artikels wird vom Autor die verallgemeinerte Schlussfolgerung von der Analyse der gerichtlichen Entscheidungen betrachtet, die im Rahmen der gerichtlichen Prüfungen von Entscheidungen zur Leistung der Sicherheit erlassen wurden, mit denen deren Unprüfbarkeit wegen Unverständlichkeit des Vorganges bei der Generierung der Höhe der Sicherheit durch das Informationssystem der Finanzverwaltung deklariert wird, was die Anwendung dieses Instrumentes in der Praxis ziemlich beeinflusst.

Monitorovanie zamestnancov na Slovensku

JUDr. Mikuláš Füleky, PhD.

Právo na súkromný život je základným ľudským právom, ktoré chránia najvýznamnejšie medzinárodné dohovory a na vnútroštátnej úrovni najmä Ústava Slovenskej republiky,¹ Trestný zákon,² Občiansky zákonník³ a tiež zákon o ochrane osobných údajov.⁴ K tomuto právu patrí aj ochrana osobnosti a ochrana pred neoprávnenými zásahmi do súkromnej sféry osoby. K zásahom do týchto práv v ostatnom období dochádza nielen zo strany orgánov verejnej moci (napríklad používanie informačno-technických prostriedkov), ale aj v oblasti pracovnoprávných vzťahov. Vzniká kolízia práva na súkromný život a práva na ochranu vlastníctva zamestnávateľa.

1 Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

2 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

3 Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

4 Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

5 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, II. ÚS 94/95, dostupné na http://portal.concourt.sk/Zbierka/1995/10_95s.pdf [navštívené 11. 2. 2015]

6 Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 3. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2012, s. 403.

1 Pramene právnej úpravy

Monitorovanie zamestnancov, teda zhromažďovanie informácií o zamestnancoch patrí k zásahom do osobného života zamestnanca. Vychádzajúc zo základných ľudských práv, každý má právo na ochranu osobnosti. Toto právo zaručujú medzinárodné dohovory o ľudských právach, ako aj Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“).

1.1 Ústavnoprávna ochrana

V zmysle článku 16 ods. 1 Ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom. Ide napríklad o prípady osobnej prehliadky, oprávnenie policajta presvedčiť sa, či osoba, proti ktorej sa vykonáva služobný zákrok, nemá pri sebe zbraň.⁵

V súvislosti s ochranou osobnosti sa môžeme opierať aj o článok 19 Ústavy, v zmysle ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe. Ústava nevyklučuje akýkoľvek zber údajov o osobe. Ochrana sa priznáva iba pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov. Oprávnené zhromažďované údaje musí orgán verejnej moci uschovať tak, aby boli chránené pred neoprávneným prístupom iných orgánov verejnej moci, aj pred fyzickými a právnickými osobami. ... Stav technológií sťažujúcich prístup k údajom, ani iné opatrenia prijaté na ochranu údajov uložených v informačnom systéme nemožno zamieňať s ochranou pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o osobe.⁶ V tejto súvislosti môžeme spomenúť napríklad používanie informačno-technických prostriedkov na zhromažďovanie informácií pred začatím trestného konania.

JUDr. Mikuláš Füleky, PhD.

je advokátom so sídlom v Bratislave. Je členom odborovej komisie doktorandského študijného programu pracovné právo na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave a členom Labour Law Association / Asociácia pracovného práva. Zameriava sa predovšetkým na oblasť obchodného práva, občianskeho práva a pracovného práva.

Považujeme za vhodné vysvetliť pojmy, ktoré sú základnými zásadami pri ochrane práva na súkromie a Ústavný súd Slovenskej republiky ich definoval v náleze I ÚS 117/07. Tieto kritéria posudzovania sú legalita, legitimita a proporcionalita. Legalita zásahu do práva na súkromie znamená, že štát môže do práva na súkromie zasiahnuť iba na základe zákona. Preto v rámci legality zásahu sa skúma, či k nemu došlo v súlade s platnými právnymi predpismi, pričom sa prihliada aj na to, či právny predpis bol verejne publikovaný, a teda dostupný, a či jeho následky boli predvídateľné. Skúma sa teda aj kvalita zákonnej úpravy, ktorá je základom zásahu do práva na súkromie. Legitimita zásahu do práva na súkromie vyplýva z čl. 8 ods. 2 Dohovoru Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd a znamená, že do práva na súkromie možno zasiahnuť len vtedy, keď je to v záujme štátu z dôvodov ochrany národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojov a zločinnosti, v záujme spoločnosti z dôvodu ochrany zdravia a morálky, zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny a v záujme jednotlivcov z dôvodu ochrany ich práv a slobôd. Napokon proporcionalita zásahu znamená, že k zásahu možno prikročiť len vtedy, keď je to nevyhnutné (sledovaný cieľ nemožno dosiahnuť miernejšími prostriedkami) a iba v duchu požiadaviek kladených na demokratickú spoločnosť vyznačujúcu sa pluralizmom, toleranciou a voľným duchom.⁷

1.2

Ochrana na medzinárodnej úrovni

Nosnými piliermi ochrany osobnosti sú medzinárodné dohovory, ako Dohovor Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“),⁸ ktorý v článku 8 upravuje „Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života“, v zmysle ktorého každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. O článok 8 Dohovoru sa vo svojej judikatúre opiera aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“) v prípadoch monitorovania zamestnancov.⁹

Na úrovni Európskej únie (ďalej len „EÚ“) ochranu súkromia zabezpečuje článok 7 a článok 8 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorá bola prijatá na summite v Nice a po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy získala právnu záväznosť s právnu silou prameňa primárneho práva.¹⁰

1.3

Ochrana podľa občianskeho práva

V občianskoprávnej rovine ochranu osobnosti zabezpečuje zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a to v § 11 až § 16. Špecifickosť osobnostných práv podľa § 11 Občianskeho zákonníka spočíva v ich osobitnom objekte, ktorý je ich nositeľom, teda človeka.¹¹ Jednotlivé predmety ochrany osobnosti v občianskom práve sa členia na ochranu života a zdravia, telesnej integrity, cti a ľudskej dôstojnosti, súkromia, mena a priezviska, prejavov osobnej povahy. Osobitná ochrana prislúcha aj písomnostiam a vyhotoveniu obrazových a zvukových záznamov, ktorým sa detailnejšie venujeme v ďalšom texte. Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka predstavuje garanciu súdnej ochrany pre fyzickú osobu, ktorá sa môže domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti. Podobná ochrana je zabezpečená aj v pracovnoprávnych vzťahoch, ako to uvidíme v samostatnej kapitole o monitorovaní kamerovým systémom.

1.4

Ochrana v pracovnoprávnych vzťahoch

V pracovnoprávnych vzťahoch má ochrana osobnosti širší význam. Keďže ide o zapojenie osoby do pracovnej činnosti, posudzujeme ochranu osobnosti zamestnanca. Vychádzame z čl. 11 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník

7 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, I. ÚS 117/07, dostupné na http://portal.concourt.sk/Zbierka/2009/16_09s.pdf [navštívené 11. 2. 2015]

8 Rím, 4. 11. 1950; Česká a Slovenská Federatívna Republika vstúpila do Rady Európy v roku 1992 a dohovor ratifikovala dňa 19. marca 1992; Európsky dohovor sa pre Slovenskú republiku stal záväzným 1. januára 1993 a to aj napriek tomu, že po zániku Česko-Slovenska sa Slovenská republika musela o členstvo v Rade Európy opätovne uchádzať.

9 Rozhodnutie ESLP vo veci Bensoid c. Spojené kráľovstvo z 6. 2. 2001 č. 44599/98; Rozhodnutie ESLP vo veci Niemitz c. Spolková republika Nemecko z 16. 12. 1992 č. 251-B

10 Lisabonská zmluva je medzinárodná zmluva, ktorá mení zakladajúce zmluvy Európskej únie a vstúpila do platnosti 1. 12. 2009

11 Vojčík, P. a kol.: **Občiansky zákonník. Stručný komentár.** 3. vydanie. Bratislava: Iura Edition, s. 57.

12 Barancová, H.: **Monitorovanie zamestnancov a právo na súkromný život.** Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 17.

13 Rozsudok ESLP v právnej veci Rotaru/Rumunsko zo dňa 4. 5. 2000 č. 28341/95; alebo rozsudok v právnej veci Leander/Schweden zo dňa 26. 3. 1987 č. 9248/81

14 Macová, M. – Vrabko, M.: **Zákon o ochrane osobných údajov. Komentár.** 1. vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2013, s. 30.

15 Stanovisko č. 4/2007 pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 smernice 95/46/ES, ktoré sa zaoberá problematikou ochrany súkromia v kontexte poskytovania služieb spočívajúcich v skríningu elektronickej pošty. Prijaté 20. 6. 2007

práce“). K významnej novele došlo zákonom č. 361/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Touto novelou s účinnosťou od 1. 1. 2013 sa z pôvodného znenia článku 11 Zákonníka práce vypúšťajú nasledovné dve vety: „Zamestnávateľ nesmie bez vážnych dôvodov spočívajúcich v osobitnej povahe činnosti zamestnávateľa narúšať súkromie zamestnanca na pracovisku a v spoločných priestoroch zamestnávateľa tým, že ho sleduje bez toho, aby bol na to upozornený, alebo kontroluje listové zásielky adresované zamestnancovi ako súkromnej osobe. Ak je u zamestnávateľa zavedený kontrolný mechanizmus, je zamestnávateľ povinný informovať zamestnanca o rozsahu kontroly a spôsoboch jej uskutočňovania.“

Vyššie uvedené vymedzenie bolo v rozpore s Dohovorom a Chartou, ako aj s ustálenou judikatúrou ESLP. Zásada legality bola síce dodržaná, ale diskutabilné bolo dodržanie zásady proporcionality. Je ťažké dopredu vymedziť pojem vážny dôvod na strane zamestnávateľa. Zákaz zamestnávateľa zhromažďovať informácie bolo vymedzené negatívne, avšak koncipované široko, preto zamestnávateľ nemusel dodržať zásadu proporcionality. Novelou zákona však došlo k zosúladieniu Zákonníka práce s medzinárodnými dohovormi.¹² Zhromažďované informácie môžu byť významné nielen z hľadiska práce, ktorú zamestnanec aktuálne vykonáva, ale aj práce, ktorú by vykonávať mal, alebo vykonával v minulosti.

Došlo teda k obsahovému zúženiu článku 11 Zákonníka práce, v zmysle ktorého podľa platnej právnej úpravy „zamestnávateľ môže o zamestnancovi zhromažďovať len osobné údaje súvisiace s kvalifikáciou a profesionálnymi skúsenosťami zamestnanca a údaje, ktoré môžu byť významné z hľadiska práce, ktorú zamestnanec má vykonávať, vykonáva alebo vykonával.“ Definíciu pojmu osobné údaje nájdeme v § 4 ods. 1 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZOchOsÚ“), v zmysle ktorého osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu. Podľa ustálenej judikatúry ESLP ochrana osobných údajov patrí do sféry práva na súkromný život, o čom svedčí niekoľko rozsudkov.¹³

ZOchOsÚ teda presne nevymenuje zoznam údajov, ktoré sú považované za osobné. V zákone však nájdeme demonštratívny výpočet charakteristík určujúcich fyzickú osobu. Niekedy nie je možné zistiť konkrétnu identitu fyzickej osoby, ale postačuje, ak je osoba určiteľná. Určiteľnosťou rozumieme hodnotenie dostupných údajov, identifikačných znakov (identifikátorov), ktoré ak sú vyhodnotené vo vzájomnej súvislosti, môže dôjsť k identifikácii fyzickej osoby.¹⁴ Podľa stanoviska EÚ v súčasnosti aj IP adresa sa považuje za osobný údaj. Nezákonné je sledovanie a kontrolovanie IP adres súkromnými spoločnosťami.¹⁵

2 Ochrana údajov v predzmluvných vzťahoch

V personálnej činnosti, najmä pri výbere zamestnancov a získavania informácií a údajov o zamestnancoch, musia zamestnávateľia rozlíšiť svoje oprávnenia pred a po vzniku pracovného pomeru. Smerodajným je § 41 Zákonníka práce, upravujúci predzmluvné vzťahy.

Pred uzatvorením pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný oboznámiť fyzickú osobu s právami a povinnosťami, ktoré pre ňu vyplývajú z pracovnej zmluvy, s pracovnými podmienkami a mzdovými podmienkami, za ktorých má prácu vykonávať.

Čo sa týka ochrany osobných údajov pred vznikom pracovného pomeru, opierame sa o § 41 ods. 5 Zákonníka práce, na základe ktorého zamestnávateľ môže od fyzickej osoby, ktorá sa uchádza o prvé zamestnanie, vyžadovať len informácie, ktoré súvisia s prácou, ktorú má vykonávať. Zamestnávateľ môže od fyzickej osoby, ktorá už bola zamestnávaná, požadovať predloženie pracovného posudku a potvrdenia o zamestnaní. Ďalej, v § 41 ods. 6 Zákonníka práce nájdeme negatívne vymedzenie, ktoré informácie zamestnávateľ nemôže vyžadovať od fyzickej osoby, nakoľko tým zákon chráni súkromie fyzickej osoby, uchádzajúcej sa o zamestnanie.

Teda v citovanom ods. 5 je pozitívne vymedzené, že zamestnávateľ môže pred vznikom pracovného pomeru vyžadovať od fyzickej osoby, ktorá sa u neho uchádza o zamestnanie,

len také údaje, ktoré bezprostredne súvisia s prijatím do zamestnania. V súlade s § 15 ods. 6 ZOchOsÚ sa tak ešte pred vznikom pracovnoprávneho vzťahu u zamestnávateľa zamedzuje nadbytočnému zhromažďovaniu údajov o potenciálnom zamestnancovi a tým možnému zneužitiu týchto údajov v budúcnosti. Právo zamestnávateľa na informácie je koncipované široko. Zamestnávateľ sa môže informovať o skutočnostiach, ktoré bránia výkonu práce alebo ktoré by mu mohli spôsobiť ujmu. Tiež ho oprávňuje vyžadovať od uchádzača profesijný životopis a pracovný posudok od bývalého zamestnávateľa. Informácie o bývalom zamestnaní, napr., aký druh práce vykonával, na akej pozícii pracoval v spoločnosti sú pre zamestnávateľa dôležité aj z hľadiska konkurenčnej činnosti.¹⁶ Odpovede uchádzača o zamestnanie by mali byť pravdivé, v opačnom prípade môže dôjsť k odstúpeniu od zmluvy zo strany zamestnávateľa. Na druhej strane, otázky zamestnávateľa na pohovore by nemali zasahovať do súkromného, rodinného života uchádzača, práve už vyššie spomínaný § 41 ods. 6 Zákonníka práce zabraňuje položeniu takých otázok. Informácie o predchádzajúcom plate tvoria tiež súčasť súkromného života, keďže podľa Súdneho dvora EÚ zhromažďovanie menovitých údajov týkajúcich sa pracovných príjmov jednotlivca za účelom ich poskytnutia tretím osobám patrí do pôsobnosti článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie).¹⁷

Ako sme už vyššie uviedli, zamestnávateľ v zmysle § 41 ods. 6 Zákonníka práce nesmie od zamestnanca vyžadovať niektoré informácie, a to údaje o tehotenstve; o rodinných pomeroch; o bezúhonnosti s výnimkou, ak ide o prácu, pri ktorej sa podľa osobitného predpisu vyžaduje bezúhonnosť, alebo ak požiadavku bezúhonnosti vyžaduje povaha práce, ktorú má fyzická osoba vykonávať a nakoniec o politickej príslušnosti, odborovej príslušnosti a náboženskej príslušnosti.

Niektoré údaje však musí zamestnávateľ vedieť. Mal by byť informovaný o tehotenstve uchádzačky o zamestnanie, keďže Zákonník práce v § 161 zakotvuje povinnosť zamestnávateľovi nepridelovať niektoré druhy práce tehotným ženám. V tomto prípade už nastupuje informačná povinnosť uchádzačky o zamestnanie upovedomiť zamestnávateľa, ktorý má v zmysle § 41 ods. 6 Zákonníka práce taxatívne vymedzený zákaz požadovať túto informáciu. Na základe § 40 ods. 6 Zákonníka práce za tehotnú ženu sa považuje iba zamestnankyňa, ktorá o tehotenstve písomne informovala zamestnávateľa. Splnenie informačnej povinnosti podmieňuje jej osobitnú právnu ochranu. Bez znalosti týchto údajov by zamestnávateľ svoju povinnosť nepridelovať niektoré druhy práce tehotnej zamestnankyni nemohol splniť. Na druhej strane existujú aj judikáty Súdneho dvora EÚ, podľa ktorých ak zamestnávateľ vie o tehotenstve zamestnankyne, prislúcha jej osobitná ochrana.¹⁸ V situácii keď je zjavné, že je žena tehotná, podlieha zvýšenej právnej ochrane a považuje sa za tehotnú aj keď písomne zamestnávateľa neinformovala.¹⁹

Významným rozsudkom čo sa týka práv tehotných žien je rozsudok Dekker. Pani Dekker sa uchádzala o pracovné miesto vychovávateľky, avšak bola odmietnutá, keďže bola v treťom mesiaci tehotenstva. Podľa súdneho dvora zamestnávateľ koná v priamom rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania uvedenou v článku 2 ods. 1 a článku 3 ods. 1 smernice Rady 76/207 z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky, ak odmieta uzatvoriť pracovnú zmluvu s uchádzačkou o zamestnanie, ktorú pokladá za vhodnú vykonávať zamestnanie, ak je toto odmietnutie založené na pre neho možných nepriaznivých dôsledkoch vyplývajúcich z prijatia tehotnej ženy, v dôsledku predpisov prijatých orgánmi verejnej moci v oblasti pracovnej neschopnosti, ktoré prirovnávajú neschopnosť pracovať z dôvodu tehotenstva a pôrodu k neschopnosti pracovať z dôvodu choroby.²⁰

Výberové konanie, v ktorom sa hľadá vhodný zamestnanec, musí zamestnávateľ viesť neutrálné a nesmie rozlišovať fyzické osoby z hľadiska pohlavia, veku, rasy, viery a podobne. Výber zamestnancov musí uskutočniť tak, aby nedochádzalo k diskriminácii uchádzačov alebo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, ktorá sa uplatňuje v pracovnoprávnych vzťahoch. Práve preto je zakázaný taký postup zamestnávateľov pri výbere vhodného uchádzača, v ktorom by zisťoval údaje, ktoré nesúvisia s pracovným uplatnením. V rozpore so zákonom sú diskriminačné dotazníky, ktoré, žiaľ, mnohí zamestnávateľia dávajú uchádzačom pri pracovných pohovoroch. Výnimka platí pre prípady, keď vyžiadanie takýchto údajov je spojené s druhom práce, ktorú má zamestnanec vykonávať. Napríklad pre zamestnanie, kde je potrebná bezúhonnosť, môže zamestnávateľ vyžadovať výpis z registra trestov. Tiež je prípustná lekárska preventívna prehliadka podľa § 41 ods. 2 Zákonníka práce. Ak osobitný právny predpis vyžaduje na výkon

16 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 321.

17 Rozhodnutie SD EÚ z 20. 5. 2003 v spojených veciach C-465/00, C-38/01 a C-139/01 Rechnungshof proti ORF a iní.

18 Rozhodnutie SD EÚ z 3. 2. 200 vo veci C-207/98 Silke-Karin Mahlborg proti Spolková republika Mecklenburg-Vorpommern alebo rozhodnutie SD EÚ zo dňa 4. 10. 2001 vo veci C-438/99 Maria Luisa Jiménez Melgar proti Ayuntamiento de Los Barrios

19 Rozsudok SD EÚ z 20. 9. 2007 vo veci C-116/06 Sari Kiiski proti Tampereen kaupunki

20 Rozsudok SD EÚ z 8. 11. 1990 vo veci C-177/88 Dekker proti Stichting Vormingscentrum voor Jong Volwassenen (VJV-Centrum) Plus

21 Barancová, H.: **Zákoník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 320.

22 Jouza, L.: **Ochrana osobnosti zamestnanca v pracovneprávných vzťahoch.** In: Bulletin advokácie 6/2014, s. 27.

23 Rozsudok SD EÚ z 21. júla 2011 vo veci Patrick Kelly proti National University of Ireland č. C-415/10; Rozsudok SD EÚ z 19. apríla 2012 vo veci Galina Meister proti Speech Design Carrier Systems GmbH č. C-104/10

24 Füleky, M.: **Právo na informáciu o výsledku výberového konania.** In: Acta Universitatis Tyrnaviensis-luridica. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2012, s. 90.

práce zdravotnú spôsobilosť na prácu, psychickú spôsobilosť na prácu alebo iný predpoklad, zamestnávateľ môže uzatvoriť pracovnú zmluvu len s fyzickou osobou zdravotne spôsobilou alebo psychicky spôsobilou na túto prácu alebo s fyzickou osobou, ktorá spĺňa iný predpoklad. Lekárska preventívna prehliadka v odôvodnených prípadoch sa vykonáva pred nástupom do práce, v súvislosti s výkonom práce, pred zmenou pracovného zaradenia a pri skončení pracovného pomeru. Náklady znáša zamestnávateľ.²¹

Je dôležité poukázať na skutočnosť, že v zmysle § 13 ods. 3 ZOchOsÚ spracúvanie osobných údajov o psychickej identite fyzickej osoby alebo o jej psychickej pracovnej spôsobilosti môže vykonávať len psychológ alebo ten, komu to umožňuje osobitný zákon. Vzhľadom na uvedené, v prípade overovania psychickej spôsobilosti, psychológ zamestnávateľovi iba oznámi výsledok (záver) vyšetrenia, zamestnávateľ nie je oprávnený zúčastniť sa na uvedenom vyšetrení.

Úspešný výsledok výberového konania však ešte uchádzačovi nedáva oprávnenie, že ho zamestnávateľ musí prijať do pracovného pomeru. Ide iba o výber vhodnej osoby, ktorý najlepšie spĺňa predpoklady a požiadavky zamestnávateľa, ktorý sa potom pri výbere medzi uchádzačmi rozhoduje sám.²²

Ako to vyplýva z judikatúry Súdneho dvora EÚ, uchádzač o zamestnanie nemá právo žiadať zamestnávateľa, aby mu poskytol informácie o ostatných uchádzačoch a ani právo požadovať informácie o výsledku výberového konania, t. j. kto z uchádzačov bol prijatý do pracovného pomeru.²³ Súdny dvor však zároveň pripustil situáciu, keď napriek vyššie uvedeným zásadám uchádzač o zamestnanie po predložení dostatočných údajov, informácií resp. dôkazov môže požadovať od zamestnávateľa poskytnutie informácií o ostatných uchádzačoch a výsledku výberového konania.

Jedným z týchto dôvodov je prípad, ak na základe údajne diskriminovaným uchádzačom predložených informácií, údajov resp. dôkazov mohlo podľa názoru vnútroštátneho súdu dôjsť k diskriminácii uchádzača. V takomto prípade je na vnútroštátnom súde, aby v rámci riadneho súdneho konania preveril skutočnosť prezentované údajne diskriminovaným uchádzačom. Samozrejme, počas súdneho konania podľa § 122 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) účastníci konania majú právo oboznámať sa s dôkazmi a tak aj keď nepriamo, údajne diskriminovaný uchádzač sa dostane k tým informáciám, ktoré sa stanú súčasťou dôkazných podkladov. Z uvedených dôkazov si následne v súlade s pravidlami OSP môže vyhotoviť a zhromaždiť pre seba ako účastníka súdneho konania podklady. Pravdepodobnosť získania požadovaných informácií od zamestnávateľa touto cestou však vyžaduje hodnoverné indície o údajnej diskriminácii, iniciovanie súdneho konania a existenciu požadovaných podkladov.

Druhou, avšak značne oklieštenou, možnosťou získania požadovaných informácií od zamestnávateľa predstavuje pre neúspešného uchádzača o zamestnanie prípad, ak pred konaním výberového konania zamestnávateľ vyhlásil, že výsledok výberového konania a hodnotenie jednotlivých predpokladov uchádzačov bude verejne prístupné, resp. bude poskytnuté na požiadanie. Tu však treba brať zreteľ na dôvernosť údajov. Zamestnávateľ teda musí zabezpečiť, aby výberové konanie bolo transparentné, čo v sebe zahŕňa uniformizovaný hodnotiaci systém uchádzačov vychádzajúci z objektívne zistiteľných charakteristík a vlastností. Súčasne musí zamestnávateľ pred konaním výberového konania požiadať uchádzača o zamestnanie o písomný súhlas s poskytnutím určitých osobných údajov týkajúcich sa uchádzača o zamestnanie, pričom však nie je možné zverejniť údaje, ktoré priamo nesúvisia s objektívnym hodnotením uchádzača. Otázne však ostáva, či takýto predchádzajúci písomný súhlas uchádzača o zamestnanie je možné považovať za dobrovoľný súhlas, ak v prípade neudelenia súhlasu takému uchádzačovi nie je umožnené zúčastniť sa na výberovom konaní.²⁴

V nadväznosti na vyššie uvedené podmienky výberu zamestnancov je potrebné zohľadniť prvú základnú zásadu Zákoníka práce, a to zákaz diskriminácie v spojení so zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Antidiskriminačný zákon“). Dôležitosť zákazu diskriminácie vyplýva už zo samotného faktu, že je uvedená na začiatku Zákoníka práce. Pojem diskriminácie nájdeme v § 2a Antidiskriminačného zákona. Diskriminácia je priama, nepriama, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu. Priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou za-

obchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii. Nepriama diskriminácia je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

3 Monitorovanie zamestnancov po vzniku pracovného pomeru

Po vzniku pracovného pomeru má zamestnávateľ iné postavenie pri získavaní informácií o zamestnancovi. Pri základných zásadách Zákonníka práce a medzinárodných dohovoroch sa opierame najmä o § 13 ods. 4 a § 177 ods. 2 Zákonníka práce.

Musíme vychádzať zo základných zásad kontroly, teda legality, legitimacy a proporcionality. Legálnou bude kontrola zamestnanca len vtedy, ak takúto kontrolu zákon predpokladá, a bude uskutočnená iba v zákonom predvídanom rozsahu a miere. Monitorovanie zamestnancov možno považovať za legitímne len v prípade, ak zamestnávateľ splní svoju oznamovaciu povinnosť voči zamestnancovi a vopred ho upovedomí o existencii kontroly, rozsahu kontroly (ktoré priestory zamestnávateľa sa kontrolujú, ktoré činnosti zamestnanca sú predmetom monitorovania), o forme a spôsobe vykonávania kontroly. Zásada proporcionality bude dodržaná, ak sa kontrola uskutoční len v nevyhnutnej miere, napr. za účelom dodržania ochrany zdravia pri práci a nebude tým porušená ľudská dôstojnosť zamestnanca.

Ďalšou podmienkou, ktorá platí pre všetky spôsoby kontroly zamestnancov je, že zamestnávateľ môže kontrolovať zamestnanca len z vážnych dôvodov spočívajúcich v osobitnej povahe činností zamestnávateľa, čo vyplýva z § 13 ods. 4 Zákonníka práce. V Zákonníku práce však nie je presne zadefinované čo je potrebné považovať za vážny dôvod. Smerodajnou skutočnosťou na hodnotenie vážnych dôvodov bude v okolnostiach konkrétneho prípadu povaha činností zamestnávateľa. Použitím tejto úvahy exemplifikatívne môžeme uviesť, že monitorovanie pracovišťa, kde sa nakladá s nebezpečnými a škodlivými látkami, kde je potrebná zvýšená pozornosť a disciplína zamestnancov, bude určite prísnejšie, ako u zamestnávateľa, kde sa vykonávajú administratívne práce. Predmet podnikateľskej alebo inej činnosti má teda pri posudzovaní závažnosti dôvodov na monitorovanie zásadný význam.

3.1 Kontrola na pracovisku kamerovým systémom a mikrofónom

K citlivej oblasti ochrany osobnosti zamestnanca patrí zavedenie kamerových systémov na pracovisku. Možnosť zavedenia je nutné posudzovať podľa medzinárodných dohovorov o ľudských právach, Lisabonskej zmluvy, niektorých smerníc EÚ a Zákonníka práce.

Zamestnávateľ má síce právo kontroly pracovnej činnosti svojich zamestnancov, ale musí k tomu zvoliť vhodné prostriedky a formy, ktoré nie sú v rozpore s právnou úpravou ochrany súkromia zamestnanca a nemajú dôsledky v obťažovaní zamestnancov. Kamery by mohol zamestnávateľ použiť, ak by nedošlo k zásahu do ochrany súkromia zamestnanca a ak by účel, ktorý tým sleduje, nemohol dosiahnuť inak (napr. osobnou kontrolou). Účelom sledovania môže byť zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kontrola dodržania technologického postupu, ochrana zverených vecí zamestnancovi.²⁵

Zamestnávateľ môže vykonávať kontrolu kamerovým systémom na základe § 13 ods. 4 Zákonníka práce a je o tom povinný vopred informovať zamestnancov. Ak zamestnávateľ zavádza kontrolný mechanizmus (teda kamerový systém, sledovanie elektronickej pošty, sledovanie telefónnych hovorov) je povinný prerokovať so zástupcami zamestnancov rozsah kontroly, spôsob jej uskutočnenia, ako aj dobu jej trvania a informovať zamestnancov o rozsahu kontroly, spôsobe jej uskutočnenia, ako aj o dobe jej trvania. O vážny zásah do súkromia zamestnancov by išlo v prípadoch nainštalovania kamerového systému do takých miestností na pracovisku, kde

25 Jouza, L.: **Ochrana osobnosti zamestnanca v pracovneprávných vzťahoch**. In: Bulletin advokacie 6/2014, s. 28.

to nemá žiadne opodstatnenie z hľadiska bezpečnosti práce, ochrany majetku zamestnávateľa, atď.

Ak sa zamestnanec domnieva, že zavedením kamerového systému došlo k zásahu do jeho súkromného života, alebo bola porušená ochrana osobnosti, podľa § 13 ods. 5 Zákonníka práce sa môže obrátiť sťažnosťou na zamestnávateľa, ktorý je povinný na sťažnosť zamestnanca bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu, upustiť od takého konania a odstrániť jeho následky. Zamestnanec sa však môže obrátiť priamo na súd alebo na zástupcov zamestnancov.

Zamestnancovi prislúcha aj garancia súdnej ochrany v zmysle § 13 ods. 7 Zákonníka práce, ak sa domnieva, že jeho právo na súkromie bolo porušené alebo konaním zamestnávateľa došlo k zneužitiu jeho osobných údajov, resp. neboli dodržané podmienky monitorovania. V tomto prípade môže zamestnanec podať žalobu na súd, pričom dôkazné bremeno je na jeho strane, na rozdiel od situácie, keď je žaloba podaná z dôvodu diskriminácie a dôkazné bremeno je na zamestnávateľovi, ktorý musí dokázať, že k diskriminácii na pracovisku nedošlo. V prípade porušenia práva na súkromie zamestnanec môže žiadať o upustenie od neoprávneného konania, podať určovaciu žalobu (v prípade dôležitého právneho záujmu) a v prípade ujmy žiadať náhradu škody.²⁶

Citlivou oblasťou je zaznamenanie komunikácie prostredníctvom mikrofónov (zaznamenanie osobného prejavu zamestnanca), ktoré sa aplikujú spolu alebo bez kamier. Z hľadiska právnej úpravy podmienky používania mikrofónu sú analogické, ako pri zavedení kamerového systému. Z hľadiska aplikácie však mikrofóny na väčšine pracovísk nemajú žiadne opodstatnenie. Zamestnávateľ sleduje najmä dodržanie bezpečnostných opatrení, chráni svoj majetok, sleduje dodržanie postupu výroby. Na kontrolu vyššie uvedených činností a hodnôt je mikrofón nevhodný a preto na drvivej väčšine pracovísk sa neodporúča využívať.

Z aplikačného hľadiska sa odporúča preštudovať metodické usmernenie č. 1/2014 Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, ktoré sa venuje monitorovaniu priestoru prístupného verejnosti kamerovým systémom. V zmysle § 4 ods. 3 písm. j) ZOChOsÚ priestorom prístupným verejnosti je priestor, do ktorého možno voľne vstupovať a v ktorom sa možno voľne zdržiavať bez časového obmedzenia alebo vo vymedzenom čase, pričom iné obmedzenia, ak existujú a sú osobou splnené, nemajú vplyv na vstup a voľný pohyb osoby v tomto priestore, alebo je to priestor, ktorý tak označuje osobitný zákon. Priestor prístupný verejnosti možno monitorovať len na účely ochrany verejného poriadku a bezpečnosti, odhaľovania kriminality, narušenia bezpečnosti štátu, ochrany majetku alebo zdravia, a to len vtedy, ak je priestor zreteľne označený ako monitorovaný; monitorovaný priestor je prevádzkovateľ povinný zreteľne označiť bez ohľadu na to, či sa snímaný obraz alebo zvuk zaznamenáva na nosič informácií.²⁷

Pre zamestnávateľov z vyššie uvedeného metodického usmernenia jasne vyplýva, že môžu napríklad sledovať vchod do alebo východ z priestorov zamestnávateľa, ak je tento priamo z verejne prístupného miesta, čím by chránili vlastný majetok. Musia byť však splnené zákonné podmienky monitorovania, a to priestor musí byť zreteľne označený, záznam môže byť uchovaný maximálne 15 dní a vyhotovený záznam možno využiť len na účely trestného konania alebo konania o priestupkoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak.²⁸

3.2

Ochrana elektronickej pošty

S rozvojom výpočtovej techniky počítače a rôzne softvéry sa stali neoddeliteľnou súčasťou niektorých prác. Administratívne a kancelárske práce sú v súčasnosti nepredstaviteľné bez použitia počítačových programov. Na jednej strane počítače uľahčujú prácu, avšak s ich zavedením na pracovisku sa spája i mnoho právnych problémov. Počítače sú nové prvky pracovnej činnosti, v ktorých súčasťou je aj ochrana osobných údajov a tým aj osobnosť samotného zamestnanca. K často diskutovaným témam patrí používanie elektronickej pošty na pracovisku, či ju môže zamestnávateľ kontrolovať, a ak áno, do akej miery.

Pri právnom posudzovaní kontroly elektronickej pošty je potrebné primárne vychádzať z medzinárodných dohovorov, na základe ktorých aj samotná Ústava garantuje ochranu listového tajomstva v článku 22. Z hľadiska pracovnoprávných predpisov sa opäť opierame o § 13 ods. 4 Zákonníka práce: „Zamestnávateľ nesmie bez vážnych dôvodov spočívajúcich v osobitnej povahe

26 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 202.

27 Dostupné na <http://www.dataprotection.gov.sk/uouu/sk/content/monitorovanie-priestoru-pristupneho-verejnosti-kamerovym-systemom> [navštívené 11. 2. 2015]

28 Macová, M. – Vrabko, M.: **Zákon o ochrane osobných údajov. Komentár.** 1. vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2013, s. 88.

činností zamestnávateľa narušiat súkromie zamestnanca na pracovisku a v spoločných priestoroch zamestnávateľa tým, že ... kontroluje elektronickú poštu odoslanú z pracovnej elektronickej adresy a doručení na túto adresu bez toho, aby ho na to vopred upozornil.“

Vážne dôvody zo strany zamestnávateľa môžu byť rôznorodé, avšak musia spočívať v osobitnej povahe jeho činnosti. Zákon osobitnú povahu činnosti zamestnávateľa presne nedefinuje. Z hľadiska odlišnosti predmetov podnikania a činností zamestnávateľa miera a druh kontroly bude v každej spoločnosti iná. Druh kontroly bude odlišný v spoločnosti, ktorá podniká v oblasti energetiky, kde je potrebné dbať na zvýšenú bezpečnosť zamestnancov, ako v softvérových spoločnostiach, kde únik informácií by spôsobilo škodu nielen pre samotnú spoločnosť, ale aj pre jej zákazníkov, ktorí využívajú softvérové služby. Spoločnosť zameraná na upratovacie služby určite nebude mať takú mieru internej kontroly elektronickej pošty ako spomínané energetické alebo softvérové spoločnosti. Vychádzajúc z týchto praktických príkladov môžeme dôjsť k záveru, že všeobecné zákonné vymedzenie osobitnej činnosti, ktoré by sa vzťahovalo na všetkých zamestnávateľov je nemožné, preto každý zamestnávateľ musí vo svojom vnútornom pracovnom poriadku resp. internom predpise alebo v kolektívnej zmluve vymedziť túto činnosť.

Dôvodom kontroly je napríklad ochrana zdravia a bezpečnosti na pracovisku, ochrana majetku zamestnávateľa, kontrola pracovnej výkonnosti. Obzvlášť odôvodnená je kontrola elektronickej pošty ak zamestnávateľ chráni svoje know-how, alebo osobné údaje ostatných zamestnancov. Zamestnanci však musia byť vopred informovaní a kontrolovaní. Z aplikačného hľadiska je najpraktickejším riešením, ak zamestnávateľia už v pracovnom poriadku alebo inom vnútornom predpise vymedzia vážne dôvody na uskutočnenie kontroly, pričom sa odporúča, aby bol uvedený presný opis priebehu a rozsahu kontroly.

Pred prijatím Lisabonskej zmluvy ochrana osobných údajov bola garantovaná sekundárnym právom EÚ, a to smernicou č. 1995/46/ES o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a smernicou č. 2002/58/ES o spracovávaní osobných údajov a o ochrane súkromnej sféry v oblasti telekomunikácií, ktorá dopĺňa smernicu č. 95/46/ES.²⁹ Smernica č. 2002/58/ES rozširuje ochranu aj na právnické osoby, keďže sa v nej uvádza pojem účastníci, kým v smernici č. 95/46/ES sa používa pojem fyzická osoba.³⁰

Na otázku, ktoré údaje sa považujú za osobné a ktoré narušia súkromnú sféru osoby nám dáva odpoveď rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Lindquist.³¹ B. Lindqvist bola zamestnaná ako technická pracovníčka v cirkevnom zbore v Alsede (Švédsko). Zúčastňovala sa na kurze informatiky, v rámci ktorého mala vytvoriť domovskú internetovú stránku, na ktorej uviedla osobné údaje svojich kolegov. Pojem „osobné údaje“ použitý v článku 3 ods. 1 smernice 95/46/ES znamená akékoľvek informácie týkajúce sa identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby. Pod tento pojem, samozrejme, patrí meno osoby s jej telefónnym číslom alebo informácie vzťahujúce sa na jej pracovné podmienky alebo jej záľuby.

Ochrana e-mailovej komunikácie je zabezpečená v článku 5 smernice č. 2002/58/ES: „členské štáty vnútroštátnymi predpismi zabezpečia dôvernú správu a príslušných prevádzkových dát prenášaných pomocou verejnej komunikačnej siete a verejne dostupných elektronických komunikačných sietí. Zakážu najmä počúvanie, odpočúvanie a iné druhy narušovania alebo dohľadu nad správami a príslušnými prevádzkovými dátami zo strany iných osôb než sú užívatelia bez súhlasu príslušných užívateľov.“ Napriek tomu členské štáty môžu toto právo obmedziť, ak také obmedzenie predstavuje nevyhnutné, vhodné a primerané opatrenie v demokratickej spoločnosti na zabezpečenie národnej bezpečnosti (t. j. bezpečnosti štátu), obrany, verejnej bezpečnosti a na zabránenie, vyšetrenie, odhaľovanie a stíhanie trestných činov alebo neoprávnené používanie elektronického komunikačného systému.

Napriek vyššie uvedeným smerniciam počítačové spoločnosti vyvíjajú rôzne softvéry, ktoré zamestnávateľom umožňujú a značne uľahčujú monitorovanie zamestnancov. Rôzne vyhľadávacie programy umožňujú odfiltrovať a nájsť e-maily na základe kľúčových slov alebo témy. Aj pri takomto konaní musí zamestnávateľ dodržiavať zákonné postupy, nemôže sa domnievať, že po pridelení počítača zamestnancovi je mailová korešpondencia jeho majetkom. K tomu, aby mohol kontrolovať elektronickú poštu zamestnanca, musí uviesť vážny dôvod a informovať zamestnanca o rozsahu, spôsobe a trvaní kontroly. Musí teda uviesť, aké údaje budú kontrolované a zhromažďované, po akú dobu budú uschovávané, kto má k nim prístup a možnosť s nimi disponovať, kto bude uskutočňovať kontrolu. Bez uvedenia týchto dôvodov by išlo o zásah do ochrany osobnosti zamestnanca.³²

29 Smernica 95/46/ES dostupná na <http://www.telecom.gov.sk/externe/legu/priemys/95-0046.pdf> [navštívené 11. 2. 2015]

30 Smernica 2002/58/ES dostupná na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0058&from=CS> [navštívené 11. 2. 2015]

31 Rozsudok SD EÚ zo dňa 6. 11. 2003, č. C-101/01 (Lindquist); dostupné na <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62001CJ0101&lang1=en&lang2=SK&type=TEXT&ancre=> [navštívené 11. 2. 2015]

32 Jouza, L.: **Ochrana osobnosti zamestnanca v pracovneprávných vzťahoch.** In: Bulletin advokacie 6/2014, s. 29.

Skenovanie a monitorovanie e-mailov je do istej miery prípustné, podľa článku 4 smernice č. 2002/58/ES, v zmysle ktorej poskytovateľ verejne dostupnej elektronickej komunikačnej služby musí uskutočniť vhodné technické a organizačné opatrenia na zaručenie bezpečnosti svojej služby, ak je to z hľadiska bezpečnosti siete nevyhnutné, aj v spojení s poskytovateľom verejnej komunikačnej siete. So zreteľom na stav techniky a náklady na ich implementáciu, tieto opatrenia musia zaručiť úroveň bezpečnosti primeranú existujúcemu riziku.

Skenovanie (skrining) elektronickej pošty sa uskutočňuje na účely detekcie vírusov, odfiltrovania spamu a detekcie vopred určeného obsahu. Účelom detekcie vírusov je ochrana koncového zariadenia užívateľa, aby nedošlo k poškodeniu softvérov a programov na jeho zariadení. Detekcia vírusov musí byť uskutočnená spôsobom, aby nedošlo k zásahu do dôvernosti komunikácie. Vzhľadom na to, že antivírusové filtrovanie je možné odôvodniť potrebou zaistiť bezpečnosť služby podľa článku 4 smernice o ochrane súkromia v elektronickej sfére alebo jednoduchým plnením zmluvy podľa článku 7 písm. b) smernice o ochrane údajov, a bezpečnosť treba zaistiť bez toho, aby tým bola dotknutá dôvernosť komunikácie, poskytovatelia služieb elektronickej pošty musia zabezpečiť, aby boli dodržané nasledovné podmienky:

- obsah e-mailov a príloh musí zostať v tajnosti a oboznámiť sa s ním nesmie žiadna iná osoba okrem príjemcu resp. príjemcov,
- v prípade nájdenia vírusu musí nainštalovaný softvér poskytovať dostatočné záruky pokiaľ ide o zachovanie dôvernosti korešpondencie,
- ak sa antivírusové skenovanie uskutočňuje formou skenovania obsahu, malo by sa spúšťať automaticky a iba na tento účel, t. j. nesmie dochádzať k analýze obsahu zo žiadneho iného dôvodu.

Musí byť zabezpečené, aby obsah e-mailov zostal v tajnosti, antivírusový program musí slúžiť výlučne na skenovanie obsahu, hľadanie vírusov a nie na analýzu e-mailovej korešpondencie.³³

Odfiltrovanie spamu začalo byť postupom času skutočne nevyhnutné. Ak by totiž poskytovatelia služieb elektronickej pošty nepoužívali na ochranu pred spamom systémy na filtrovanie e-mailov, nevyžiadané e-maily by tvorili čoraz väčšiu časť prichádzajúcej pošty. Systémy elektronickej pošty by tak boli veľmi pomalé a nevykonné, kvôli čomu by sa pre používateľov stali takmer nepoužiteľnými. To by bezpochyby viedlo k nespokojnosti v radoch zákazníkov a zároveň znamenalo prekážku v poskytovaní dôveryhodných a spoľahlivých služieb elektronickej pošty. Na druhej strane však často dochádza k prípadným „chybným pozitívnym nálezom“, do ktorých niekedy vyúsťuje odfiltrovanie spamu, t. j. situácie, keď dôjde k nedoručeniu legálnej a „žiadanej“ pošty, pretože ju systém považoval za spam. Konanie spočívajúce vo filtrovaní a zadržiavaní prijatej pošty, o ktorej sa predpokladá, že je nevyžiadaná, môže znamenať nielen zásah do slobody slova, ale aj zasahovanie do súkromnej komunikácie, čo vyplýva aj z judikatúry ESĽP.³⁴

Niektorí poskytovatelia služieb elektronickej pošty si vyhradzujú právo preveriť a dokonca aj odstrániť vopred určený obsah. Na rozdiel skriningu na účely detekcie vírusov nie je možné skrining elektronickej pošty na účel detekcie vopred určeného obsahu (a to aj v prípade, že by sa tento obsah mohol považovať za materiál, pri ktorom existuje podozrenie z protizákonného charakteru) považovať za vhodné technické a organizačné opatrenia na zaručenie bezpečnosti služieb elektronickej pošty v zmysle vyššie spomínaného článku 4 smernice o ochrane súkromia v elektronickej sfére. Poskytovateľovi služby elektronickej pošty nehrozí v dôsledku predmetných materiálov obsiahnutých v e-mailoch žiadne nebezpečenstvo vzniku ujmy alebo výpadku komunikácie. Z tohto dôvodu nie je možné skenovanie na účely detekcie takéhoto obsahu právne zdôvodniť tým, že poskytovateľ potrebuje zaručiť bezpečnosť služby. Vzhľadom na uvedené sa domnievame, že poskytovatelia služieb elektronickej pošty nemôžu filtrovať, uchovávať alebo uskutočňovať iné druhy zachytávania komunikácie alebo súvisiacich prevádzkových údajov na účely detekcie vopred určeného obsahu bez súhlasu používateľov služby, alebo musia byť na uskutočňovanie takéhoto skriningu oprávnené zo zákona.³⁵

Ochrana elektronickej komunikácie je zabezpečená aj v trestnoprávnej rovine. Trestný čin porušovania tajomstva prepravovaných správ upravuje zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v § 196, na základe ktorého je chránené listové tajomstvo, tajomstvo informácie prenášanej prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby a tajomstvo neverejného prenosu počítačových dát. Pod porušením tajomstva sa rozumie predovšetkým svojvoľné otvorenie listu bez ohľadu na to, či bol obsah listu niekomu oznámený,

33 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 200.

34 Rozhodnutie ESĽP v právnej veci Schönberger a Durmaz zo dňa 20. 6. 1988 č. 11368/85

35 Stanovisko č. 2/2006 pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 smernice 95/46/ES, ktoré sa zaoberá problematikou ochrany súkromia v kontexte poskytovania služieb spočívajúcich v skriningu elektronickej pošty. Prijaté 21. 2. 2006

dálej vyzradenie správy podanej na otvorenom liste. Môže ísť o náhodné vypočutie a následné vyzradenie správy pri telefónnom rozhovore. Analogicky sa postupuje pri prečítaní elektronickej pošty osobou, ktorá na to nebola oprávnená.³⁶

Na tomto mieste je vhodné uviesť niekoľko obmedzení pre zamestnanca, ktoré môže zamestnávateľ vo svojom vnútornom predpise upraviť. Počas využívania prístupu na internet a pri využívaní e-mailových služieb je zamestnanec povinný dodržiavať príslušné platné právne predpisy, a vnútorné predpisy zamestnávateľa, ktoré môžu obsahovať nasledujúce obmedzenia:

- Nie je dovolené poskytnúť prístup zamestnanca na internet a e-mailové služby iným osobám pod menom užívateľa (t. j. poskytnúť prihlasovacie údaje inej osobe).
- Nie je dovolené používať prístup na internet a využívať e-mailové služby v rozpore s pracovným poriadkom, prípadne etickým kódexom a na uchovávanie alebo distribúciu súkromných aplikácií a reklám, ktoré nie sú spojené s činnosťami zamestnávateľa.
- Zakazuje sa používanie prístupu na internet a využívanie e-mailových služieb na uchovávanie alebo úmyselnú distribúciu škodlivých kódov (vírusov, nevyžiadanej pošty – spamu, klamlivých správ, atď.), počítačových hier, zábavných programov (vrátane šetričov obrázkov) alebo pre chatovanie a hranie hier prístupných cez internet.
- Zakazuje sa používanie prístupu na internet a e-mailových služieb na prezeranie, uchovávanie alebo šírenie materiálov, ktoré sú dehonestujúce, porušujú ľudské práva alebo práva menších, sú rasistické, sexuálne, hanebné, nemorálne, urážlivé alebo ilegálne. Distribúcia uvedených materiálov môže byť postihovaná v súlade s platnými právnymi predpismi.
- Zakazuje sa šíriť, kopírovať alebo iným spôsobom používať predmety práv duševného vlastníctva tretích osôb, najmä predmety autorskoprávnej alebo priemyselnej ochrany (počítačové programy, databázy, fotografie, obrázky, dizajny, dokumenty, správy, atď.).
- Zakazuje sa šíriť alebo iným spôsobom sprístupňovať interné materiály, informácie, ktoré tvoria predmet obchodného tajomstva a iné informácie, vzťahujúce sa k činnosti zamestnávateľa, neoprávneným príjemcom v rozpore s etickým kódexom a pracovným poriadkom.
- V prípade ohraničenej kapacity na uchovávanie údajov, zamestnanec nie je oprávnený realizovať činnosti, ktoré neprimerane zaťažujú zdroje IT zamestnávateľa (napr. sťahovanie audio a video súborov, posielanie s veľkými prílohami).
- Zamestnanec nemôže rozširovať svoju pracovnú e-mailovú adresu tretím osobám na účely, ktoré nesúvisia s výkonom práce.
- S ohľadom na špecifické obchodné informácie, ktoré môžu byť obsiahnuté v elektronickej pošte si zamestnanec musí byť vedomý dôvernej obchodnej povahy vytvorených, uchovaných, prijatých alebo odoslaných údajov pomocou internetu a e-mailových služieb a je povinný ich ochraňovať. Popri smernici o ochrane súkromia v elektronickej sfére musí spracovanie osobných údajov na účely získania poznatkov o obsahu súkromnej komunikácie alebo prevádzkových údajoch s ňou súvisiacich spĺňať takisto aj rôzne ďalšie podmienky, ktoré sú stanovené v smernici o ochrane údajov.

Smernica o ochrane údajov okrem iného ukladá aj povinnosť informovať osoby o tom, že sú spracúvané ich osobné údaje. Konkrétne článok 10 „Informácie, ktoré sa poskytujú subjektu údajov“ ukladá správcovi údajov povinnosť poskytnúť subjektom údajov, od ktorých sa osobné údaje získavajú, určité informácie, medzi ktoré patrí informácia o totožnosti správcu údajov a o účeloch spracovania týchto údajov. Okrem toho článok 6 ods. 1 písm. a) smernice o ochrane údajov stanovuje, že údaje musia byť spracované spravodlivo a v súlade so zákonom, čo posilňuje povinnosť na strane správcu údajov spočívajúcu v úplnej transparentnosti pokiaľ ide o podmienky spracovania osobných údajov.

Pokiaľ ide o filtrovanie na účely skríningu vírusov a spamu, pracovná skupina považuje za adekvátnu prax poskytovateľov služby elektronickej pošty, ktorá spočíva v tom, že títo poskytovatelia účastníkom poskytujú informácie ako súčasť zmluvných podmienok služby.

Okrem už uvedeného má poskytovateľ takisto povinnosť postupovať aj v súlade s článkom 4 smernice o ochrane súkromia v elektronickej sfére, podľa ktorého sú poskytovatelia verejne dostupných elektronickej komunikácie služieb povinní informovať účastníkov o osobitných rizikách narušenia bezpečnosti siete. V prípade, že bezpečnosť leží mimo rámca, v ktorom je náprava v možnostiach poskytovateľov služieb, poskytovatelia by mali informovať používateľov a účastníkov o opatreniach, ktoré môžu prijať v záujme ochrany bezpečnosti svojej komunikácie.³⁷

36 Burda, E. – Čentíš, J. – Kolesár, J. – Záhora, J. a kol.:

Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár. II. diel.

1. vydanie. Praha:

C. H. Beck, 2011, s. 408

37 Stanovisko č. 2/2006

pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 smernice 95/46/ES, ktoré sa zaoberá problematikou ochrany súkromia v kontexte poskytovania služieb spočívajúcich v skríningu elektronickej pošty. Prijaté 21. 2. 2006

38 Morávek, J.: **Možnosti monitorování zaměstnanců na pracovišti v právním řádu České republiky.**

In: Monitorovanie zamestnancov a právo na súkromný život. Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 65.

Na záver problematiky elektronickej komunikácie patrí pripomenúť, že zamestnanci sú povinní pracovný čas plne využívať a nemôžu v pracovnom čase vybavovať súkromné záležitosti, teda nie sú oprávnení používať služobné počítače na osobné účely.³⁸ Vyhľadávanie webových stránok na osobné účely, hranie hier sa označujú ako porušenie pracovnej disciplíny a za splnenia určitých podmienok dávajú oprávnenie zamestnávateľovi ukončiť pracovný pomer so zamestnancom.

Vybavovanie osobných e-mailov na pracovisko nepatrí, ak to zamestnávateľ výslovne nedovolí. Platí prezumpcia, že e-mail, ktorý došiel na pracovisko je primárne pracovný. Treba však upozorniť na to, že pracovné prostredie je jedným z významných faktorov, ktorý ľudia zvažujú pri výbere povolania, ale aj pri zotrvaní v ňom. Pozitívne a negatívne faktory pracovného prostredia ovplyvňujú správanie, nálady, pocity zamestnanca a odzrkadľujú sa predovšetkým na jeho práci a zdravotnom stave. Z tohto dôvodu je nesmierne dôležité, aby zamestnávatelia vytvárali vhodné pracovné prostredie pre svojich zamestnancov. Práve preto v spoločnostiach v západných krajinách je do istej miery povolené, aby zamestnanec kontroloval svoj osobný e-mail alebo profil na sociálnych sieťach (samozrejme, nemôže mať tieto súkromné záležitosti sledovať celý deň). Avšak na výkonnosť zamestnanca má pozitívny vplyv, ak je priebežne informovaný o niektorých skutočnostiach osobného života. Tiež je vhodné, aby mu bolo umožnené sledovanie napr. webových stránok týkajúcich sa počasia, zjazdnosti ciest resp. rôznych dopravcov, keďže zmeškanie posledného spoja by určite nemal pozitívny vplyv na jeho celkovú výkonnosť, resp. na výkonnosť nasledovný deň na pracovisku.

Ak zamestnávateľ oprávnené kontroluje mailovú korešpondenciu na pracovisku, a náhodou sa k nemu dostane súkromný mail zamestnanca, tak by ho vôbec nemal otvárať. Ak sa tak náhodou predsa stane (z príjemcu alebo predmetu nemožno zistiť, že ide o súkromný mail), zamestnávateľ, alebo osoba, ktorá kontroluje maily by mala prestať daný mail čítať. Otvorenie súkromného e-mailu alebo jeho prečítanie by sme kvalifikovali ako porušenie listového tajomstva. Pre každého je jednoznačné, že e-mail, ktorý došiel na adresu *meno.priezvisko@firma.com* by mal byť pracovný, ale e-mail z portálu gmail, yahoo a podobné bude súkromného charakteru. Osoba, ktorá posielala e-mail so súkromným obsahom na pracovnú e-mailovú adresu, musí byť uzrozumená s tým, že sa môže dostať aj k zamestnávateľovi. Za účelom kontroly dodržiavania pracovných povinností, pracovného poriadku, prípadne etického kódexu zamestnávateľ môže priebežne kontrolovať používanie prístupu na internet a využívanie e-mailových služieb zamestnancov. Kontrolovaných zamestnancov v niektorých spoločnostiach vyberajú pomocou štatistických metód a náhodných skúšok, v súlade s platnými právnymi predpismi upravujúcimi ochranu osobných údajov, ochranu osobnosti a jej súkromia.

Vyššie uvedenými skutočnosťami však nie sú obmedzené práva zamestnávateľa postihnúť zamestnanca za to, že svoj pracovný čas využíva na vybavovanie súkromných záležitostí. Je však vhodné upraviť presné podmienky kontrolovania elektronickej pošty (spôsob, trvanie, podmienky kontroly) a či zamestnávateľ musí oznámiť zamestnancovi kontrolu každého e-mailu zvlášť, alebo sú stanovené všeobecné podmienky na kontrolu elektronickej pošty, s ktorými však zamestnávateľ musí vopred oboznámiť každého zamestnanca.

3.3

Kontrola telefonických hovorov

Pod pojmom ochrana korešpondencie rozumieme nielen monitorovanie elektronickej pošty, ale aj odpočúvanie telefonických hovorov, kde subjektom ochrany je aj tretia osoba, s ktorou zamestnanec telefonuje. Ochrana telefonickej komunikácie bola zaručená už v 70-tych rokoch 20. storočia, a to rozhodnutím ESLP v právnej veci Klaas v. Nemecko z roku 1978.³⁹ Odpočúvanie telefonických hovorov by bolo možné len so súhlasom zamestnanca, ale aj tretej osoby, s ktorou zamestnanec telefonuje.

V praxi sa často stáva, že zamestnávatelia nainštalujú rôzne technické zariadenia, ktoré umožňujú zistiť telefónne čísla, na ktoré zamestnanci telefonujú. Zamestnávateľ je pri tom vedený úmyslom, aby zamestnanci nevybavovali súkromné telefonáty so služobných telefónov zvyšujúc tým náklady zamestnávateľa. Aj pri tejto kontrole musí byť dodržaná ochrana súkromia, obsah telefonátov musí ostať v utajení. Zamestnávateľ nemôže odpočúvať telefónne hovory, aj keď sú vybavované súkromné telefonáty zo služobného telefónu, môže však zistiť volané čísla.

39 Rozsudok ESLP zo 6. 9. 1978 vo veci Klaas a ostatní proti Nemecku č. 5029/71

Z tohto údaju však ťažko vyvodiť, či ide o súkromný alebo pracovný hovor. Táto skutočnosť je rozhodujúca pri uplatnení úhrady nákladov na použitie pracovného telefónu.

Podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Škoda je majetkovou ujmom vyjadriteľnou v peniazoch, pričom skutočná škoda spočíva v skutočnom zmenšení majetku poškodeného a predstavuje majetkové hodnoty, ktoré je nutné vynaložiť na uvedenie do predošlého stavu. Zodpovednosť zamestnanca teda vzniká, keď sa dopustí protiprávneho konania alebo porušeniu pracovných povinností. Z toho hľadiska je vhodné, aby zamestnávateľ vo svojom pracovnom poriadku, v pracovnej zmluve alebo v pokynoch zakotvil, že služobné telefóny sa majú používať výlučne na pracovné účely. Zamestnanec musí tieto pokyny rešpektovať, inak ide o porušenie pracovnej disciplíny. Pri opakovanom a preukázateľnom protiprávnom konaní zamestnanca by s ním zamestnávateľ mohol skončiť pracovný pomer, musel by však preukázať, že ku škode došlo v príčinnej súvislosti medzi porušením povinností zamestnanca a vzniknutou škodou. Na druhej strane je ťažké dokázať iba podľa telefónneho čísla, či ide o súkromný alebo pracovný hovor.

V zmysle § 115 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v trestnom konaní o zločine, korupcii, trestných činoch extrémizmu, trestnom čine zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo pre iný úmyselný trestný čin, o ktorom na konanie zaväzuje medzinárodná zmluva, možno vydať príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, ak možno dôvodne predpokladať, že budú zistené skutočnosti významné pre trestné konanie. Ak sa pri odpočúvaní a zaznamenávaní telekomunikačnej prevádzky zistí, že obvinený komunikuje so svojím obhajcom, takto získané informácie nemožno použiť na účely trestného konania a musia sa predpísaným spôsobom bez meškania zničiť; to neplatí, ak ide o informácie, ktoré sa vzťahujú na vec, v ktorej advokát nezastupuje obvineného ako obhajca.

Trestný poriadok ustanovuje ako prvú podmienku použitia tohto inštitútu existenciu trestného konania, ktorým sa rozumie podľa § 10 ods. 15 Trestného poriadku konanie podľa tohto zákona, teda konanie ako najširší pojem, ktoré zahŕňa v sebe celé konanie upravené Trestným poriadkom. Vzhľadom na jeho charakter bude odpočúvanie prichádzať do úvahy najmä v predsúdnom konaní (postup pred začatím trestného stíhania, prípravné konanie).⁴⁰

V praxi používanie telefónov upravujú vnútorné predpisy zamestnávateľa. Sú spoločnosti, v ktorých zamestnanec na konci mesiaca dostane zoznam hovorov uskutočnených z pracovného telefónu, vyznačí súkromné telefonáty, a poplatok za tieto hovory uhradí zrážkami zo mzdy. Tiež sa stáva, že sú stanovené voľné minúty na vybavovanie súkromných záležitostí. Niekedy však žiadny vnútorný predpis neupravuje tento problém na pracovisku, jediná alternatíva je morálka zamestnancov alebo etický kódex. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že je účelné dopredu sa dohodnúť so zamestnancom, ako budú posudzované jeho telefonáty, resp. mu pridelí služobný mobil a dopredu určiť formu úhrady.⁴¹

3.4

Osobná prehliadka

Ďalšou možnosťou zamestnávateľa kontrolovať svojich zamestnancov je kontrola vecí, ktoré vnášajú alebo odnášajú z pracoviska. Síce toto oprávnenie je upravené v celkom inej časti Zákonníka práce, a to až v § 177 ods. 2 Zákonníka práce, kde sa upravuje predchádzanie škodám, musíme stále aplikovať zásadu zákazu narušiť súkromie zamestnanca alebo dotknúť sa jeho práva na ochranu osobnosti. V zmysle spomínaného ustanovenia na ochranu svojho majetku je zamestnávateľ oprávnený vykonávať v nevyhnutnom rozsahu kontrolu vecí, ktoré zamestnanci vnášajú na pracovisko alebo odnášajú z pracoviska. Podrobnejšie podmienky určí zamestnávateľ v pracovnom poriadku. Pri kontrole sa musia dodržať predpisy o ochrane osobnej slobody a nesmie byť ponižovaná ľudská dôstojnosť.

Z hľadiska aplikačnej praxe je vhodné považovať o internom predpise o kontrole u každého zamestnávateľa. Najmä u zamestnávateľa, kde pracuje veľký počet zamestnancov s rôznou náplňou práce, miera a druh kontroly nebude rovnaká. Niektorí zamestnanci napr. vôbec nepracujú s počítačom, ale pracujú ako vrátnik alebo upratovač, teda na nich sa nebudú aplikovať všetky predpisy o kontrole. Interný predpis o kontrole by mal vymedziť, akým spôsobom, v akom rozsahu

40 Čentéš, J.: **Odpočúvanie – procesnoprávne a hmotnoprávne aspekty**. 1. vydanie, Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 98.

41 Recký, M.: **Monitorovanie telefonických hovorov zamestnancov**. In: Monitorovanie zamestnancov a právo na súkromný život. Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 156.

hu a kedy sa kontrolujú zamestnanci, ktorí používajú počítače a teda pracujú ako administratívni pracovníci, a ako sa budú kontrolovať tí zamestnanci, ktorí napr. v tej istej spoločnosti pracujú s nebezpečnými materiálmi.

Ako z dikcie zákona vyplýva, zamestnávateľ má vykonávať kontrolu v nevyhnutnom rozsahu. Musí teda rešpektovať všetky medzinárodné dohovory, právnu úpravu EÚ, základné zásady Zákonníka práce, aby nedošlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti zamestnanca. Ak sa zamestnanec napriek tomu domnieva, že k takémuto zásahu došlo, môže postupovať podľa vyššie analyzovaného § 13 ods. 7 Zákonníka práce, to znamená, že má právo na súdnu ochranu.

Čo sa týka miesta a času uskutočnenia kontroly je jednoznačné, že tá musí byť zrealizovaná na pracovisku a v pracovnom čase, v opačnom prípade by došlo k porušeniu práva na súkromie zamestnanca. Z praktického aspektu opäť upozorňujeme na to, že najlepším riešením je zakotvenie spôsobu kontroly v pracovnom poriadku zamestnávateľa, alebo v pracovnej zmluve, tak sa zmluvné strany dokážu v budúcnosti vyhnúť prípadným nejasnostiam.⁴² Platí, že čím jasnejšie sú práva a povinnosti zamestnávateľa a zamestnanca rozpísané v interných dokumentoch zamestnávateľa (najmä v pracovnom poriadku), tým lepšie sa dá zabezpečiť kontrola zamestnanca (podriadeného) tak, aby nedošlo k narušeniu vyššie uvedených zásad.

Kontrolu zamestnancov vykonáva sám zamestnávateľ alebo vedúci zamestnanec zamestnávateľa. Podľa § 9 ods. 3 Zákonníka práce vedúci zamestnanci zamestnávateľa sú zamestnanci, ktorí sú na jednotlivých stupňoch riadenia zamestnávateľa oprávnení určovať a ukladať podriadeným zamestnancom zamestnávateľa pracovné úlohy, organizovať, riadiť a kontrolovať ich prácu a dávať im na ten účel záväzné pokyny. Treba zdôrazniť, že pri výkone kontroly zamestnanca zo strany vedúceho zamestnanca nemôže nastať poníženie ľudskej dôstojnosti zamestnanca. Pri vykonávaní kontroly musí vedúci zamestnanec teda prihliadať na to, aby kontrolu vykonával v nevyhnutnej miere a bez toho, aby došlo k porušeniu práva zamestnanca na súkromie. Samozrejme, žiadna kontrola zo strany vedúceho zamestnávateľa nesmie byť uskutočnená výlučne za účelom šikanovania zamestnanca. Výsledok kontrolnej činnosti, a to či už priebežnej, pravidelnej alebo jedno rázovej kontroly musí byť vyhodnotený na účely plnenia si povinností zamestnanca. V niektorých spoločnostiach sú poverené vykonaním kontroly pri príchode a odchode na pracovisko súkromné bezpečnostné služby, pre ktorých tiež platí, že kontrolu môžu vykonať iba v nevyhnutnom rozsahu.

4 Kontrola pomocou systému GPS

Z legálneho hľadiska je toto sledovanie dodržaním určitých podmienok plne v súlade s právnymi predpismi, ide totiž o ochranu pracovných prostriedkov zamestnávateľa, prípadne ochranu proti krádeži. Existuje mnoho spoločností, ktoré sa zaoberajú komplexným zabezpečením automobilov, kde je GPS monitoring polohy štandardnou súčasťou činnosti.

Z právneho hľadiska by sme mohli uviesť § 81 písm. e) Zákonníka práce, v zmysle ktorého zamestnanec je povinný hospodáriť riadne s prostriedkami, ktoré mu zveril zamestnávateľ a chrániť jeho majetok pred poškodením, stratou, zničením a zneužitím a nekonať v rozpore s oprávnenými záujmami zamestnávateľa. Opäť platia už v predošlých kapitolách rozobraté zásady kontroly podľa § 13 ods. 4 Zákonníka práce, a všeobecné zásady legality, legitimacy a proporcionality.

Primeranou kontrolou môže byť aj GPS monitoring polohy auta. Z dôvodu kontroly je celkom obvyklé, že GPS monitorovacie jednotky v aute majú niekoľko prevádzkových režimov, väčšinou súkromný a služobný, aby nedochádzalo k sledovaniu v čase, keď zamestnanec využíva motorové vozidlo na súkromné účely (samozrejme, ak to má podľa zmluvy dovolené). Rešpektovaním § 13 ods. 4 zamestnávateľ môže kontrolovať zamestnanca len z vážnych dôvodov, spočívajúcich v osobitnej povahe činnosti zamestnávateľa, a táto formulácia limituje aj rozsah GPS sledovania. Sledovanie motorového vozidla sa obvykle odôvodňuje otázkou efektivity logistiky, znižovaním spotreby a podobne.

Monitoring motorového vozidla je ale stále odlišnou záležitosťou od sledovania jednotlivca. V prípade automobilov je stále možné predpokladať, že za volantom sedí niekto iný, aj keď sa dá vodič ľahko spárovať napríklad pomocou výkazu služieb alebo knihy jázd. Na druhej

42 Barancová, H.: **Zákonník práce. Komentár.** 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 872.

strane, ak má u seba sledovací modul priamo jednotliviec, tak je údaj o jeho polohe citlivejším a je pre zamestnávateľa omnoho ťažšou úlohou odôvodniť nevyhnutnosť takeého druhu sledovania.

Konkrétny prípad monitoringu sa stal v Českej republike. Česká pošta vybavila svojich doručovateľov monitorovacím zariadením, ktoré počas ich zmeny zaznamenávalo údaje o polohe. Konkrétne išlo o údaje v rozsahu dĺžka trasy, čas strávený na trase, samotná doručovateľom prejdená trasa a či sa pohyboval iba vo svojom okrsku na doručovanie. Systém bol nazvaný monitoring listových zásielok a jeho primárnym účelom bola kontrola a optimalizácia doručovacích okrskov (sledovanie vyťažnosti, zaistenie doručovania na monitorovanom území, ochrana zamestnancov pred nerovnomernou vyťažnosťou, využitie v prípade reklamácie.

Úrad na ochranu osobných údajov Českej republiky považoval tento krok Českej pošty za zásah do súkromia. Monitorovaných bolo vyše 7000 doručovateľov v období 11 mesiacov. Čo sa týka odôvodnenia, že účelom bolo optimalizácia okrskov, tento účel sa dal dosiahnuť aj sledovaním počas jedného mesiaca, ale nie v období niekoľkých mesiacov. Ďalším dôvodom, čo je sledovanie včasného doručenia v prípade reklamácie je postačujúce, ak sa zistí, kedy bola zásielka doručená, a preto nie je potrebné sledovať celú trasu doručovateľa.

Sledovaním teda bolo narušené súkromie, bolo nedôvodné, prebiehalo dlho (11 mesiacov) a bol dotknutý vysoký počet zamestnancov (7770), k tomu všetkému prihliadol Úrad pri rozhodovaní o sankcii. Nakoniec bola Českej Pošte uložená pokuta vo výške 80 000 Kč a náhrada nákladov konania za porušenie povinnosti spracovávať osobné údaje so súhlasom subjektov údajov.

Toto rozhodnutie, a najmä jeho odôvodnenie, môže slúžiť ako vzorový prípad, z ktorého sa budú následné prípady odvodzovať. Celá odborná verejnosť i zástupcovia spoločností čakajú, aké budú ďalšie rozhodnutia, keďže otázka tohto druhu sledovania zatiaľ nebola príliš vymedzená, na rozdiel od sledovania emailov a ďalších oblastí, kde už existuje judikatúra a mnoho názorov. Zároveň sa predpokladá, že budú pokročilé formy monitoringu používané stále viac, v súkromnom sektore existuje neustály tlak na vyššiu efektivitu a s ňou spojené znižovanie nákladov.

5

Biometrické údaje

Podľa § 4 ods. 3 písm. f) zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov biometrickým údajom je osobný údaj fyzickej osoby označujúci jej biologickú alebo fyziologickú vlastnosť alebo charakteristiku, na základe ktorej je jednoznačne a nezameniteľne určiteľná; biometrickým údajom je najmä odtlačok prsta, odtlačok dlane, analýza deoxyribonukleovej kyseliny.

Biometrické údaje sú osobnými údajmi citlivého charakteru požívajúce vyššiu právnu ochranu a zákon o ochrane osobných údajov umožňuje prevádzkovateľom ich spracúvanie na účely evidencie alebo identifikácie vstupu do objektu, ak je to primerané a nevyhnutné na dosiahnutie účelu. Prevádzkovateľ je v takom prípade povinný požiadať Úrad na ochranu osobných údajov (ďalej len „úrad“) o povolenie spracúvania biometrických údajov a až po schválení osobitnej registrácie úradom je oprávnený ich spracúvať na daný účel. Úrad v tejto súvislosti vydal metodické usmernenie č. 6/2013 týkajúci sa spracúvania biometrických údajov, ktorý podrobne špecifikuje postup pri registrácii a podmienky týkajúce sa bezpečnosti systému a bezpečnostných opatrení.

Prevádzkovateľ je oprávnený spracúvať biometrické údaje len vtedy, ak je to primerané účelu spracúvania a nevyhnutné na jeho dosiahnutie a ak

- a) to prevádzkovateľovi vyplýva výslovne zo zákona,
- b) dotknutá osoba dala na spracúvanie písomný alebo inak hodnoverne preukázateľný súhlas,
- c) spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na plnenie zmluvy, v ktorej vystupuje dotknutá osoba ako jedna zo zmluvných strán, alebo v predzmluvných vzťahoch s dotknutou osobou alebo pri rokovaní o zmene zmluvy, ktoré sa uskutočňujú na žiadosť dotknutej osoby,
- d) spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na ochranu práv a právom chránených záujmov prevádzkovateľa alebo tretej strany, najmä osobné údaje spracúvané v rámci ochrany majetku, finančných alebo iných záujmov prevádzkovateľa a osobné údaje spracúvané na

43 Rozhod. č. I OSK 249/09 Najvyššieho správneho súdu Poľskej republiky vo veci návrhu Generálneho inšpektora pre ochranu osobných údajov o preskúmanie rozhodnutia Krajského správneho súdu vo Varšave dostupná na http://www.gjodo.gov.pl/417/id_art/649/j/en/ [navštívené 11. 2. 2015]

zabezpečenie bezpečnosti prevádzkovateľa prostredníctvom kamier alebo obdobných systémov; to neplatí, ak pri takomto spracúvaní osobných údajov prevažujú základné práva a slobody dotknutej osoby, ktoré podliehajú ochrane podľa zákona o ochrane osobných údajov.

Použitie biometrických údajov za účelom monitorovania zamestnancov má však byť využité iba za podmienky, že neexistuje iný primeraný spôsob na zabezpečenie potrieb zamestnávateľa. V predmetnom duchu je možné poukázať aj na judikát Najvyššieho správneho súdu Poľskej republiky,⁴³ ktorý poznamenal, že vzhľadom na chýbajúcu rovnosť účastníkov pracovnoprávných vzťahov nie je možné hovoriť o dobrovoľnom súhlase zamestnanca so spracovaním biometrických údajov. Súd taktiež uviedol, že využitie biometrických údajov na kontrolu pracovného času zamestnanca je neprimerané.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že použitie biometrických údajov na monitorovanie zamestnancov má byť aplikované iba v prípade, ak zamestnávateľ nemôže využiť iný spôsob monitorovania, ktorý by zodpovedal požiadavkám zamestnávateľa na kontrolu a ktorý by zasahoval do súkromia zamestnanca v menšom rozsahu.

6 Ochrana osobných údajov po skončení pracovného pomeru

Zamestnávateľ je povinný vydať zamestnancovi pracovný posudok ak o to požiada, a to do 15 dní od jeho požiadania (§ 75 ods. 1 Zákonníka práce). Zamestnávateľ však nie je povinný vydať zamestnancovi pracovný posudok skôr ako dva mesiace pred skončením pracovného pomeru. Pracovným posudkom sú všetky písomnosti týkajúce sa hodnotenia práce zamestnanca, jeho kvalifikácie, schopností a ďalších skutočností, ktoré majú vzťah k výkonu práce. Pracovný posudok teda môže značne ovplyvniť budúce zamestnanie zamestnanca.

Obsah pracovného posudku by sa mal vzťahovať iba na prácu, ktorú zamestnanec u zamestnávateľa vykonával. V praxi sa vyskytujú situácie, že zamestnávateľ, u ktorého sa zamestnanec uchádza o zamestnanie, vyžaduje od bývalého zamestnávateľa údaje nesúvisiace s pracovnou činnosťou. Iné údaje môže zamestnávateľ poskytnúť len s predchádzajúcim súhlasom zamestnanca, inak by došlo k porušeniu práva na ochranu osobnosti.

Zákonník práce aj po skončení pracovného pomeru garantuje zamestnancovi súdnu ochranu. V zmysle § 75 ods. 3 ak zamestnanec s obsahom pracovného posudku alebo potvrdenia o zamestnaní nesúhlasí a zamestnávateľ na požiadanie zamestnanca pracovný posudok alebo potvrdenie o zamestnaní neupraví alebo nedoplní, môže sa domáhať v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa o ich obsahu dozvedel, na súde, aby bol zamestnávateľ zaviazaný primerane ich upraviť.

Záver

Súčasná technická poznatky ponúkajú nespočetné množstvo prostriedkov zamestnávateľovi, ktorými môže kontrolovať činnosť svojich zamestnancov. Na jednej strane máme odôvodnený záujem zamestnávateľa, aby na pracovisku bola riadne vykonávaná práca, aby boli dodržané bezpečnostné opatrenia na pracovisku, aby zamestnanci dochádzali včas do práce. Na strane druhej stojí základné ľudské právo zamestnanca na ochranu súkromia a osobných údajov. V našom príspevku sme sa snažili nájsť hranicu týchto dvoch záujmov.

Sledovanie zo všeobecného hľadiska či už automobilov, e-mailov, telefónnych hovorov alebo priamo osôb má viac rovín. Okrem právnej treba brať do úvahy aj etickú. Monitoring môže priniesť danej spoločnosti značné finančné úspory a odhaliť nepoctivé alebo dokonca protiprávne konanie zamestnancov. Na druhej strane však môže vytvoriť atmosféru vzájomnej nedôvery, ktorá príliš neprospieva priateľskému pracovnému kolektívu, ktorý býva spokojnejší, lojálnejší a efektívnejší.

Pri zavedení kontrolných mechanizmov niekedy dochádza k zhoršeniu pracovnej výkonnosti, stresu na pracovisku alebo zlej pracovnej morálke. Práve preto je nevyhnutné, aby zamestná-

vatelia správne komunikovali so zamestnancami o prebiehajúcej kontrole, aby tí pochopili, že tým nikto nechce zasiahnuť do ich súkromnej sféry. Tiež sa musí dávať pozor na to, aby nedošlo k porušeniu základného práva na ľudskú dôstojnosť, ktoré je na poprednom mieste medzi ľudskými právami, garantovaná v článku 1 Charty základných ľudských práv EÚ. Ľudská dôstojnosť je základným kritériom pri hodnotení ostatných ľudských práv, preto sa aplikuje spoločne s ostatnými základnými právami, v našom výklade teda spoločne s právom na súkromie, resp. právom na ochranu osobných údajov.

Príspevok reflektuje aktuálny právny stav v Slovenskej republike z hľadiska monitorovania zamestnancov. Medzinárodné dohovory, judikáty a najmä Zákonník práce dávajú zamestnávateľom právne mantinely, v rámci ktorých by sa mali pohybovať, aby nedošlo k porušeniu základných práv ich zamestnancov. S odkazom na aktuálne judikáty a účinné ustanovenia zákonov ponúkame riešenia na kontrolu zamestnancov. Najlepším riešením pri uskutočnení kontroly je bez pochyb upravenie spôsobu kontrolovania v pracovnom poriadku zamestnávateľa alebo prerokovať so zamestnancom plánovanú kontrolu alebo spôsob kontrolovania a uviesť to v jeho pracovnej zmluve. Na druhej strane niektorí zamestnanci nie sú si vedomí svojich možností a majú strach použiť právne inštitúty, ktoré ponúka samotný Zákonník práce a z toho dôvodu považujeme tento článok užitočný aj pre nich. ■

RESUMÉ

Monitorovanie zamestnancov na Slovensku

Cieľom tohto príspevku je poukázať na jednotlivé formy zásahu do súkromného života na pracovisku, ponúknuť riešenie, aby nedošlo ku konfliktom medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Pri analýze právneho stavu vychádzame z medzinárodných dohovorov, primárneho a sekundárneho práva Európskej únie, ako aj z aktuálnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, ktoré nám so svojou judikatúrou pomáhajú pri výklade niektorých pojmov a uľahčujú nájsť hranicu medzi súkromím zamestnanca a oprávnenými záujmami zamestnávateľa. Samozrejme, reflektujeme aj aktuálny právny stav v Slovenskej republike a najnovšie novelizácie a zmeny v oblasti pracovného práva.

SUMMARY

Monitoring Staff at Work in Slovakia

The author aims to deal with individual forms of interferences in private life at a workplace, and to offer solutions in order to prevent any conflict between employers and employees. When analysing the existing legal situation, the author relies on international conventions, primary and secondary EU law, as well as on the existing case-law of the European Court of Human Rights and Court of Justice of the European Union that helps to interpret some terms and to find a fair balance between the employee's privacy and employer's legitimate interests. The article also deals with labour laws currently applicable in the Slovak Republic, and with latest amendments thereto.

ZUSAMMENFASSUNG

Monitoring der Angestellten in der Slowakei

Das Ziel dieses Beitrags ist, auf einzelne Formen des Eingriffs ins Privatleben an der Arbeitsstätte hinzuweisen und eine Lösung anzubieten, damit es zu keinen Konflikten zwischen dem Dienstgeber und Dienstnehmer kommen kann. Bei der Analyse des Rechtszustandes gehen wir von den internationalen Abkommen, dem primären sowie sekundären Recht der Europäischen Union sowie von der aktuellen Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte und des Gerichtshofes der Europäischen Union aus, die uns mit deren Judikatur bei der Auslegung von einigen Begriffen helfen und den Weg zur Findung der Grenze zwischen der Privatsphäre des Dienstnehmers und den berechtigten Interessen des Dienstgebers erleichtern können. Wir reflektieren selbstverständlich auch den aktuellen Zustand in der Slowakischen Republik und die neusten Novellierungen und Änderungen im Bereich des Arbeitsrechtes.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Pokuta ako súčasť pasív zanikajúcej obchodnej spoločnosti

Pokuta, ktorá bola uložená konečným rozhodnutím prijatým po zlúčení obchodných spoločností za porušenie pracovného práva v období pred zlúčením, je súčasťou pasív obchodnej spoločnosti, ktorá zlúčením zanikla.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 5. marca 2015 vo veci C-343/13, Modelo Continente Hipermercados – ECLI:EU:C:2015:146

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Smernica 78/855 bola v roku 2011 nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/35/EÚ o zlúčení a splynutí akciových spoločností, ktorá však predstavuje len kodifikáciu smernice 78/855 reagujúcu na viacero jej predchádzajúcich podstatných zmien a doplnení. Výklad, ktorý podal Súdny dvor vo veci C-343/13, je teda plne použiteľný aj v súvislosti s aktuálne platnou smernicou 2011/35.

Prejudiciálne otázky portugalského súdu dali Súdnemu dvoru možnosť, aby sa vôbec prvýkrát venoval výkladu tretej smernice Rady 78/855/EHS o zlúčení a splynutí akciových spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy o založení EHS (ďalej len „smernica 78/855“).² Konkrétne išlo o výklad pojmov „aktíva a pasíva“, ktoré sú obsiahnuté v článku 19 ods. 1 písm. a) smernice 78/855 v súvislosti s dôsledkami zlúčenia akciových spoločností.

Tieto prejudiciálne otázky vznikli v rámci rozhodovania o žalobe spoločnosti Modelo Continente Hipermercados SA (ďalej len „MCH“) proti rozhodnutiu orgánu pre dohľad nad pracovnými podmienkami (ďalej len „orgán pre dohľad“), ktorým bola spoločnosti MCH uložená pokuta za porušenie pracovnoprávných predpisov spoločnosťou Good and Cheap, ktorá sa zlúčila so spoločnosťou MCH. Všetci, ktorí predložili svoje pripomienky v tomto prejudiciálnom konaní, sa zhodovali v tom, že je nesporné, že pokuta stanovená v konečnom rozhodnutí pred zlúčením dvoch spoločností, ktorá ešte nebola zaplatená, je súčasťou pasív preberanej spoločnosti, keďže sumu takej pokuty treba považovať za dlh tejto spoločnosti voči dotknutému členskému štátu.

Špecifikum tohto prípadu však spočíva v tom, že pokuta za porušenie pracovnoprávných predpisov spoločnosťou Good and Cheap bola uložená až po zlúčení tejto spoločnosti so spoločnosťou MCH a bolo teda otáznne, či aj v takom prípade sa má pokuta považovať za súčasť pasív preberanej spoločnosti. Spoločnosť MCH predovšetkým namietala, že ak by tomu tak bolo, negatívne by to ovplyvnilo záujmy veriteľov a akcionárov preberajúcej spoločnosti, pretože títo by neboli schopní pred zlúčením obchodných spoločností posúdiť ekonomické a majetkové dôsledky zlúčenia.

Súdny dvor pri výklade pojmu „aktíva a pasíva“ vychádzal zo skutočnosti, že tento pojem nie je v smernici 78/855 definovaný a smernica neobsahuje žiaden odkaz na právo členských štátov. Výklad tohto pojmu musí byť preto autonómny (teda nezávislý od prípadného výkladu rovnakého pojmu v jednotlivých členských štátoch) a jednotný pre všetky členské štáty, pričom musí zohľadňovať kontext ustanovenia, v ktorom je obsiahnutý a cieľ sledovaný príslušnou právnou normou.

V tomto prípade bol zohľadnený najmä cieľ smernice vyjadrený v treťom bode jej preambuly, v zmysle ktorého smernica koordinuje právne predpisy členských štátov týkajúce sa zlúčenia a splynutia akciových spoločností s tým účelom, aby boli chránené záujmy spoločníkov a tretích osôb pri zlúčení a splynutí. Pojem „tretie osoby“ je širší ako pojem „veritelia“ spoločností, ktorých záujmy sú smernicou 78/855 samozrejme tiež chránené a Súdny dvor doň zahrnul aj subjekty, ktoré v čase zlúčenia alebo splynutia ešte nie sú kvalifikované ako veritelia, ale môžu byť takto kvalifikované po zlúčení alebo splynutí z dôvodu situácií, ktoré nastali pred uskutočnením zlúčenia alebo splynutia. V pozícii „tretej osoby“ sa tak nachádza aj štát, ktorého orgány zistili v rámci svojej kontrolnej činnosti u preberanej spoločnosti porušenie pracovnoprávných predpisov, ale nestihli uložiť preberanej spoločnosti pokutu pred jej zlúčením.

Čiže pojem „aktíva a pasíva“ obsiahnutý v čl. 19 ods. 1 písm. a) smernice 78/855 musí byť vykladaný tak, aby boli chránené nielen záujmy spoločníkov dotknutých spoločností a ich veriteľov, ale aj záujmy tretích osôb. Tak by tomu nebolo v prípade, ak by pokuta uložená rozhodnutím prijatým po zlúčení obchodných spoločností za porušenie pracovného práva preberanou spoločnosťou v období pred zlúčením nebola súčasťou pasív preberanej spoločnosti.

Na prvý pohľad sa môže zdať, že takýto výklad pojmu „aktíva a pasíva“ je na úkor preberajúcej spoločnosti. Ako však uviedol generálny advokát Wathelet v svojich návrhoch prednesených 12. novembra 2014, tento záver je relativizovaný uvedením si skutočnosti, že rovnaký spôsob výkladu sa týka aj aktív preberanej spoločnosti. Preberajúca spoločnosť teda nenadobúda len práva vymáhateľné v čase zlúčenia, ale aj nádej na budúcu pohľadávku a na práva, ktoré vzniknú po zlúčení spoločností.³

Výklad pojmu „aktíva a pasíva“ obsiahnutého v čl. 19 ods. 1 písm. a) smernice 78/855, ktorý uskutočnil Súdny dvor v rozsudku vo veci C-343/13, ovplyvní aj výklad ustanovení Obchodného zákonníka, keďže ten je jedným z implementačných nástrojov smernice 78/855 v Slovenskej republike. Konkrétne pôjde o výklad pojmu „obchodné imanie“, ktorý je obsiahnutý v § 6 ods. 2 Obchodného zákonníka v súvislosti s § 69a ods. 1 písm. a) Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého účinky splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti nastávajú jeho zápisom do obchodného registra, pričom týmto zápisom prechádza obchodné imanie zanikajúcich spoločností na nástupnícku spoločnosť. Vnútroštátny súd by mal pri výklade pojmu „obchodné imanie“ postupovať rovnako ako Súdny dvor a mal by brať v tejto súvislosti do úvahy aj ochranu záujmov tretích osôb, pričom v zmysle záverov Súdného dvora je zrejmé, že pojem obchodné imanie zahŕňa aj pokuty uložené po zlúčení, splynutí alebo rozdelení za porušenie právnych predpisov zanikajúcou spoločnosťou v období pred zlúčením, splynutím alebo rozdelením.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav európskeho práva
a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

³ Návrhy generálneho advokáta Melchiora Watheleta vo veci C-343/13, prednesené 12. novembra 2014, bod 65.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Kolízia pojednávania ako dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania

1 § 25 ods. 3 O. s. p.:

„Advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva.“

2 § 16 ods. 1

zák. č. 586/2003 Z. z.:

„Advokát sa v rámci svojho poverenia môže dať zastúpiť iným advokátom.“

3 § 16 ods. 3

zák. č. 586/2003 Z. z.:

„Zastupovanie podľa odsekov 1 a 2 nie je možné proti vôli klienta.“

V rámci organizovania svojej činnosti musí advokát pri výbere najvhodnejšieho prostriedku alebo spôsobu poskytovania právnej služby nevyhnutne vziať na zreteľ nielen osobitosti každej prejednávanej veci, ale tiež to, akým spôsobom bola medzi ním a klientom upravená otázka zastúpenia advokáta iným advokátom. Možnosť zastúpenia advokáta iným advokátom vyplýva priamo zo zákona (§ 25 ods. 3 O. s. p.,¹ § 16 ods. 1 zákona o advokácii²) a advokát túto zákonnú možnosť (oprávnenie) nesmie využiť len vtedy, ak by zastúpenie bolo proti vôli zastupovaného účastníka (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii).³

*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
sp. zn. 1 Cdo 100/2011 zo dňa 25. augusta 2011*

Dotknuté ustanovenia:

- § 25 ods. 3, § 101 ods. 2 O. s. p.
- § 16 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii

Rozsudkom okresného súdu bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi uplatnenú istinu spolu s úrokmi z omeškania a nahradiť trovy konania na účet právneho zástupcu žalobcu. Na odvolanie žalobcu krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 písm. f) O. s. p. s poukazom na to, že na odvolacom súde sa konali pojednávania v neprítomnosti jeho právneho zástupcu navzdory tomu, že tento svoju neprítomnosť z dôvodu kolízie pojednávania súdu riadne a včas ospravedlnil.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný. Dovolanie žalovaného preto podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako neprípustné odmietol.

Pokiaľ ide o žalovaným namietané odňatie možnosti konať Najvyšší súd SR uviedol, že žalovaný bol ako účastník konania súdom prvého stupňa riadne vypočutý, vo veci mal možnosť sa vyjadriť, byť prítomný výsluchu svedkov, klásť im otázky a navrhovať dôkazné prostriedky. K naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. by podľa najvyššieho súdu došlo v prípade, ak by súd nenariadil pojednávanie, na ktoré by nepredvolal účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť potreboval na riadne objasnenie veci. Keďže v danom prípade prvostupňový

súd vo veci nariadil viacero pojednávanií a účastníkov konania vypočul, odporcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom.

K postupu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodol napriek neprítomnosti právneho zástupcu žalovaného, ktorý svoju neúčast na pojednávaní ospravedlnil z dôvodu kolízie pojednávanií, najvyšší súd uviedol: „Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O. s. p.),⁴ posudzuje súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Existenciu dôležitého dôvodu môže súd preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.“

Najvyšší súd ďalej v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý sa k otázke dopadu kolízie súdnych pojednávanií na procesné práva účastníka konania vyjadril v náleze sp. zn. I. ÚS 69/1998 z 13. januára 1999 alebo v uznesení sp. zn. III. ÚS 94/2005 z 30. marca 2005, v ktorých uviedol, že kolízia dvoch pojednávanií toho istého účastníka v tom istom termíne na rozdielnych súdoch, o ktorej advokát vedel v dostatočnom časovom predstihu, nie je akceptovateľným predpokladom uznania existencie dôležitého dôvodu na odročenie vytýčeného pojednávania a v ktorých konštatoval, že obsahom základného práva účastníka konania na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom nie je povinnosť súdu vyhovieť akejkolvek jeho žiadosti na odročenie pojednávania, keďže posúdenie opodstatnenosti „dôležitého dôvodu“ v každom konkrétnom prípade patrí výlučne do právomoci súdu.

Dovolací súd zároveň poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 16/2001 z 27. februára 2000 (R 41/2002), ktorý pripustil, že dôležitým dôvodom na odročenie pojednávania pred súdom môže byť aj kolízia s iným pojednávaním právneho zástupcu účastníka konania, avšak len vtedy, ak od účastníka nemožno spravodlivo požadovať, aby si zvolil iného zástupcu.

V posudzovanej veci dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 237 písm. f) O. s. p. vychádzal z toho, že „samotná existencia kolízie dvoch súdnych pojednávanií môže byť (za istých, výnimočných okolností) dôvodom na odročenie jedného z kolidujúcich pojednávanií“ a konštatoval, že „advokát, ktorý zistí, že v dvoch súdnych konaniach, dochádza v určitý deň ku kolízii nariadených súdnych pojednávanií, má vo všeobecnosti možnosť osobne sa zúčastniť na jednom z pojednávanií a v prípade druhého kolidujúceho pojednávania účelne využiť všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje“ – medziiným zastúpenie iným advokátom alebo podanie žiadosti o odročenie pojednávania.

Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôraznil: „V rámci organizovania svojej činnosti musí advokát pri výbere najvhodnejšieho prostriedku alebo spôsobu poskytovania právnej služby nevyhnutne vziať na zreteľ nielen osobitosti každej prejednávanej veci, ale tiež to, akým spôsobom bola medzi ním a klientom upravená otázka zastúpenia advokáta iným advokátom. Možnosť zastúpenia advokáta iným advokátom vyplýva priamo zo zákona (§ 25 ods. 3 O. s. p., § 16 ods. 1 zákona o advokácii) a advokát túto zákonnú možnosť (oprávnenie) nesmie využiť len vtedy, ak by zastúpenie bolo proti vôli zastupovaného účastníka (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii). Pokiaľ je právny vzťah zastúpenia medzi advokátom a účastníkmi dvoch súdnych konaní, v ktorých dochádza ku kolízii nariadených pojednávanií, z hľadiska možnosti zastúpenia advokáta iným advokátom upravený v oboch kolidujúcich prípadoch zhodne (t. j. buď sa v oboch toto zastúpenie vylučuje alebo naopak, pripúšťa), rozhoduje sa advokát medzi dvomi možnosťami (záujmami), ktoré sú z uvedeného hľadiska rovnocenné. Odlišná je však situácia vtedy, keď pri jednom z kolidujúcich pojednávanií zastúpenie iným advokátom nie je možné, lebo je tu zákonný dôvod, ktorý ho nedovoľuje (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii), a v prípade druhého pojednávania zastúpenie advokáta iným advokátom nie je podľa § 16 ods. 3 zákona o advokácii vylúčené.“

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v takejto situácii môže advokát zastupujúci účastníka, ktorý prejavil vôľu, aby ním zvolený advokát nebol zastúpený iným advokátom, predísť prejednávaniu a rozhodnutiu v takejto veci v jeho neprítomnosti v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. iba tým, že sa na ňom osobne zúčastní (ak mu v účasti na pojednávaní nebráni iný dôležitý dôvod), zatiaľ čo v prípade kolidujúceho súdneho pojednávania, na ktorom zastúpenie iným advokátom nie je podľa § 16 ods. 3 zákona o advokácii vylúčené, prichádza zo strany tohto advokáta do úvahy využitie iných zákonom pripustených prostriedkov a spôsobov poskytovania právnej služby.

4 § 101 ods. 2 O. s. p.:

„Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.“

V okolnostiach prejednávanej veci najvyšší súd SR poukázal na to, že odporcu zastupoval v konaní advokát na základe plnomocenstva, v ktorom bolo uvedené, že odporca súhlasí, aby si splnomocnený advokát ustanovil za seba zástupcu. Vzhľadom na to Najvyšší súd SR dospel k záveru, že išlo o prípad, v ktorom zastúpenie iným advokátom nebolo vylúčené a uzavrel, že právny zástupca žalovaného mal možnosť v prípade kolízie pojednávania dať sa zastúpiť iným advokátom.

*Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy
na citované ustanovenia pod textom*

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní 10. apríla 2015 v sídle komory v Bratislave. Rokovanie viedli predseda JUDr. Hreždovič a podpredseda JUDr. Veverka. Revíznú komisiu zastupoval z poverenia jej predsedu JUDr. Ďuriš, PhD.

Členovia predsedníctva **odsúhlasili** návrh programu zasadnutia s doplneniami a za overovateľa zápisnice **určili** JUDr. Fiačana, PhD.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informácie predsedu komory o výkone štandardných úkonov v rámci zverenej pôsobnosti. JUDr. Hreždovič osobitne referoval o stretnutiach s advokátmi Nitrianskeho kraja a Trenčianskeho kraja. V regiónoch sa uskutočnili aj stretnutia so zástupcami justície a prokuratúry. Predsedníctvo SAK ďalej **vzalo na vedomie** informáciu o vydaní knihy *Prvé ženy v slovenskej advokácii*.

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** písomnú správu JUDr. Chrenkovej, zástupkyne Slovenskej advokátskej komory v Rade Centra právnej pomoci a **uložili** kancelárii komory za úlohu aktualizovať všeobecný zoznam advokátov a zoznamy advokátov s odborným zameraním o poznámku „Centrum právnej pomoci“, čo bude označovať záujem advokáta byť ustanovovaný centrom na poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Predsedníctvo SAK **schválilo** predložené návrhy stanovísk s úpravami vyplývajúcimi z diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniaми.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je pracovnoprávny vzťah so Slovenským pozemkovým fondom zlučiteľný s výkonom advokátskeho povolania?

Pracovnoprávny pomer so Slovenským pozemkovým fondom nie je zlučiteľný s výkonom povolania advokáta ani s výkonom praxe advokátskeho koncipienta.

Členovia predsedníctva **schválili** zmenu Štatútu Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory. Zaoberali sa aj personálnymi zmenami v redakčnej rade *Bulletinu slovenskej advokácie* a za jej členku **zvolili** JUDr. Soňu Mesiarkinovou.

V kontexte informácií o prácach na vydaní *Komentára k advokátskej tarife* predsedníctvo súhlasilo s tým, aby bol komentár uvedený do života na letnom seminári advokátov.

Členovia predsedníctva v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi a vzali na vedomie informáciu o daňovom priznaní Slovenskej advokátskej komory k dani z príjmov právnických osôb za rok 2014.

Zástupkyne mediálnej agentúry informovali o aktivitách v mediálnej oblasti v marci 2015 a o prípravách osláv 25. výročia nezávislej advokácie v apríli 2015, najmä pokiaľ ide o predbežný scenár podujatia, účasť domácich a zahraničných hostí, umiestnenie putovnej výstavy *Advokácia včera a dnes* vo foyer Hotelu Carlton a o kampani v regionálnych médiách zameranej na zvyšovanie povedomia verejnosti o činnosti advokátov.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci, na vypratanie nebytových priestorov v budove komory a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z predchádzajúcich pracovných ciest, **poverili** zástupcov komory účasťou na vybraných zahraničných podujatiach, **schválili** témy na spoločné rokovanie s orgánmi Českej advokátskej komory a **vzali na vedomie** informáciu o prípravách Dňa európskych advokátov 2015, ktorý sa z iniciatívy CCBE uskutoční 10. decembra 2015 na tému slobody prejavu. **Súhlasili** so spoluprácou pri spracovaní štúdie Európskej komisie o právach podozrivých a obvinených osôb vo väzbe a o alternatívach väzby v súčinnosti s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach advokátov a advokátskych koncipientov o zápis do zoznamov vedených komorou, o vykonanie zmien v zápisoch, o započítanie inej právnej praxe a o návrhoch na vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov z príslušných zoznamov a návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie, resp. činnosti advokátskeho koncipienta podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

Členovia predsedníctva osobitne **rozhodovali** jednotlivito o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov z dôvodu nezaplatenia príspevku na činnosť SAK za rok 2014, o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie z dôvodu nezaplatenia peňažných pokút a trov disciplinárnych konaní, o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie z dôvodu trestného stíhania a o návrhu na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov po vyslovení viny za úmyselný trestný čin v rozsudku súdu prvého stupňa do jeho právoplatnosti.

Deň advokácie

Slovenská advokátska komora sa v roku 2011 rozhodla každoročne si pripomínať prijatie zákona o slobodnom výkone advokácie slávnostným podujatím, na ktorom odovzdá ocenenia advokátom za ich celoživotný prínos advokácii.

Tradičnou súčasťou sprievodných podujatí býva Deň otvorených dverí, ktorý sa z Bratislavy postupne rozširuje aj do iných miest na Slovensku. Aktivity tento rok získali nový rozmer zorganizovaním I. medzištátneho šachového zápasu advokátov medzi družstvami SAK a ČAK popri tradičnom šachovom turnaji Advokát Chess Open Bratislava 2015.

Čitateľom prinášame v chronologickom poradí prierez osláv 25. výročia schválenia spomínaného zákona č. 132/1990 Zb.

Podujatia na šachovniciach

Advokáti v čiernom a bielom – I. medzištátny šachový zápas advokátov

Aj keď si Slovenská advokátska komora každý rok v apríli pripomína prijatie prvého zákona o nezávislom výkone advokácie na Slovensku v roku 1990, tohtoročné 25. výročie v sebe nesie pečať osobitosti. Členovia organizačného výboru šachového turnaja sú veľmi radi, že práve tento rok sa podarilo zrealizovať výnimočnú ideu, s ktorou sa už dlhší čas pohrávali – zorganizovať medzištátny šachový zápas advokátov pred tradičným turnajom *Advokát Chess Open Bratislava*, kde sa už osem rokov stretávajú slovenskí aj českí hráči. Zápas s „bratmi Čechmi“ sa vždy nesú v priateľskom duchu, ale asi ako v každom športe, aj medzi šachistami cítiť rivalitu, vďaka ktorej turnaj každý rok okorení štipka napínavosti. V priateľskom bratskom súperení o šachový trón sa zrodila spomínaná myšlienka medzištátneho zápasu za účasti tímov šachistov oboch krajín. Predseda organizačného výboru JUDr. Blaha už v rámci vlnajšieho turnaja načrtnol myšlienku hráčom z Českej republiky, ktorí ju prijali ako príjemnú a víťaznú výzvu. Zrejme sa nemohla naskytnúť vhodnejšia príležitosť zaviesť novú medzištátnu tradíciu, ako v roku, kedy obe komory oslavujú 25 rokov nezávislého výkonu advokácie.

Dňa 16. apríla 2015 sa pod záštitou hostiteľskej Slovenskej advokátskej komory a partnerskej Českej advokátskej komory prvýkrát zišli dve 5-členné reprezentačné družstvá šachistov, aby na pôde organizátora odohrali medzištátny zápas. Všetci hráči museli byť advokáti, pričom každý tím sa skladal z piatich pánov a jednej dámy – šachistky v snahe podčiarknuť skutočnosť, že ženy tvoria rovnocennú súčasť advokát-

skej obce. Tím Slovenskej advokátskej komory pod vedením nehrajúceho kapitána Antona Blahu tvorili IM Peter Petrán, IM Igor Gažík, Mario Castiglione, Ivan Syrový, Libuša Dočkalová a Ivan Pecník. Česká advokátska komora nominovala do reprezentačného tímu Pavla Leva, Petra Vaněka, Vlastimila Loučka, Stanislava Sochora, Silviu Walterovú a Martina Pecha. Tím viedol hrajúci kapitán Michal Vávra (**foto 1**).

Podujatie otvorili spoločne kapitáni súťažných tímov. JUDr. Blaha prečítal prítomným pozdrav predsedu Slovenskej advokátskej komory JUDr. Hrežďoviča, ktorý potvrdil, že keď prvýkrát počul o zámere pripraviť podujatie tohto druhu, nadchol sa ním z jednoduchého dôvodu: s Českou advokátskou komorou má jej slovenský pendant dlhodobé nadštandardné vzťahy. Hráčom poprial, aby si v šachovom súperení príjemne zahrali a zasúťažili a najmä, aby v tejto krásnej hre upevnili priateľstvo, ktoré má v dnešných časoch mimoriadnu ľudskú hodnotu.

Po otvorení obe družstvá zasadli k šachovniciam a odohrali päť kôl. Symbolicky (a bez predchádzajúcej dohody) sa čierno-bielej kráľovskej hry česká strana zhostila oblečená v čiernom, kým slovenskí súperi v bielom (**foto 2**). **Najúspešnejším slovenským hráčom** sa stal **Mario Castiglione** s maximálnym počtom bodov 5, **z českej strany to bol Pavel Lev** so ziskom 2,5 bodu.

Slovenský tím (**foto 3**) si počínal lepšie, napokon zvíťazil v pomere 4:1 s konečným skóre 15,5 : 9,5 bodov. Účastníci

1

dostali medaily a slovenský tím získal aj putovný pohár víťazov, ktorý bude v najbližších mesiacoch vystavený na čestnom mieste v sídle SAK v Bratislave. Tento raz síce slovenskí šachisti zvíťazili jednoznačne, ale nemusí to tak byť vždy. Českí hráči sa už teraz tešia na odvetu, ktorá sa na ich pozvanie uskutoční v Čechách.

Benjamin Franklin kedysi povedal, že keď hráme šach, nemrháme časom, ale získavame a rozvíjame veľa vzácnych vlastností duševných, pre ľudský život veľmi užitočných. Šach podporuje v človeku pozitívne hodnoty – cibrí logiku, rozvíja disciplínu, ale aj skromnosť a priateľstvo. Organizačný výbor pevne verí, že priateľský zápas tieto hodnoty posilnil a sme veľmi radi, že vo vzťahu k českým advokátom nehovoríme iba o kolegoch, ale predovšetkým o priateľoch. Zostáva len zaželať si, nech sa pilotný ročník I. medzištátneho zápasu advokátov stane ďalšou priateľskou tradíciou medzi oboma partnerskými komorami.

VIII. ročník šachového turnaja Advokát Chess Open Bratislava 2015

Slovenská advokátska komora 17. – 18. apríla 2015 už ôsmy raz otvorila dvere šachistom z radov advokátov a koncipientov, sudcov, prokurátorov, notárov a exekútorov a čakateľov na výkon týchto povolání, ako aj podnikových právnikov, zástupcov akademickej obce, študentov právnických fakúlt – jednoducho, absolventov práva v rôznych právnických profesiách na tradičnom podujatí Advokát Chess Open Bratislava s podtitulom Ad Honorem JUDr. Júliusa Kozmu. Turnaj, ktorý pred ôsmimi rokmi začínal za účasti skromného počtu ôsmich hráčov, si postupne získal renomé u nás aj za hranicami. Organizátori každý rok privítajú okolo 50 šachistov,

2

medzi nimi nechýba početné zastúpenie najmä zo susednej Českej republiky, prichádzajú aj hráči z Maďarska a Poľska.

Účastníkov za hostiteľskú organizáciu privítal člen predsedníctva SAK JUDr. Havlát (foto 4). Pripomenul slová amerického šachového veľmajstra R. J. Fischera: „Raz dáte súperovi lekciu vy, inokedy dá lekciu on vám.“ Práve o tom je aj advokácia. Situácia na šachovnici aj pri zastupovaní klientov sa mení každým ťahom, každým úkonom. Figúrky sa menia, ale hra zostáva. Všetkým hráčom poprial dobré ťahy a správne rozhodnutia v atmosfére fair-play.

3

4

5

Prítomným sa prihovoral aj JUDr. Blaha, predseda organizačného výboru turnaja. Riaditeľ turnaja Ing. Štunc zo šachového klubu Slovan dal hráčom posledné pokyny a zapojenie sa v plnom sústreďení v kolegiálnej, ale aj tak napínavej atmosfére mohlo začať.

Turnaj sa teší obľube, čoho dôkazom bolo 49 registrovaných účastníkov. V portfóliu hráčov sa stretlo 20 advokátov, 3 advokátski koncipienti, 19 zástupcovia iných právnických profesií a hostia a 7 študenti právnických fakúlt. Medzi účastníkmi bolo 11 hráčov z Českej republiky a jeden z Maďarska, organizačný výbor evidoval jednu medzinárodnú veľmajsterku, 3 medzinárodných majstrov a 3 majstrov FIDE.

V prvý deň šachisti odohrali štyri kolá (foto 5). Tradičnou súčasťou turnaja je odborná prednáška, ktorej sa v piatkový podvečer zhostil prof. JUDr. Čentěš, PhD. na tému *Trestné právo ako ultima ratio*. Prijemným spestrením bolo aj obvyklé krátke spoločenské posedenie hráčov po skončení súťažného dňa, kým odišli načerpať sily na päť kôl druhého dňa.

V sobotné popoludnie po mnohých napínavých zápasoch VIII. ročníka turnaja Advokát Chess Open spoznal víťazov. **1. cenu** – putovný pohár pre víťaza a pohár predsedu organizačného výboru – si odniesol mladý český koncipient

Jan Příborský, ktorý sa na turnaji zúčastnil druhý raz (foto 6). Ďalšie tri miesta obsadili slovenskí účastníci. **Druhá priečka** patrila študentovi práva IM **Tamásovi Petényimu** (foto 7). **Tretie miesto** obsadil advokát **Mario Castiglione** (foto 8) a **4. cenu** prevzal advokát IM **Igor Gažík** (foto 9 – sprava). Darilo sa aj ďalším zahraničným účastníkom. **Piate miesto** obsadil nováčik turnaja **Stanislav Sochor**, advokát z Českej republiky (foto 10). Na **6. priečke** sa umiestnil advokát FM **Csaba Bognár z Maďarska** (foto 11 – prvý sprava).

Okrem šiestich najúspešnejších hráčov organizačný výbor ocenil aj víťazov osobitných kategórií. Najlepším šachistom – advokátom sa stal Mario Castiglione, titul najlepšia šachistka patrí WGM Zuzane Borošovej (foto 12). Spomedzi neregistrovaných hráčov si prvenstvo odniesol tiež nováčik turnaja advokát Miroslav Ondrej (foto 13) a cena pre najlepšieho študenta – šachistu patrí aj tento rok IM Tamásovi Petényimu. Spomedzi účastníkov bola na záver vyžrebovaná Andrea Briestenská ako šťastná neocenená hráčka (foto 14). K pestrosti udeľovaných cien prispeli dary sponzorov, najmä organizátorskej Slovenskej advokátskej komory a advokátov JUDr. Bžána (generálneho sponzora) a JUDr. Rabatina, knižnými poukazmi prispela spoločnosť WOLTERS KLUWER;

6

7

8

9

10

11

12

vecné ceny venoval Daniel Požár. Turnaj sa prvý raz tešil z podpory mediálneho partnera – vydavateľstva Šport Press.

Ďalší ročník obľúbeného podujatia je za nami. Ceny sú rozdané, figúrky odložené. JUDr. Blaha všetkým poďakoval, že prispeli nielen k bezproblémovému priebehu podujatia, ale ako vždy vytvorili veľmi príjemnú atmosféru, akoby sa pri partii šachu stretli priatelia, nie rivali. Azda práve v tom tkvie duch a čaro turnaja Advokát Chess Open Bratislava, pre ktoré na každý rok zavítajú skalní účastníci, nováčikovia sa radi vracajú... Organizačný výbor sa čoskoro s chuťou pustí do prípravy IX. ročníka. Dúfame, že okrem známych uvidíme aj nové tváre a Advokát Chess Open Bratislava 2016 opäť rozšíri hráčsku základňu (foto 15). Dovidenia o rok, milí šachisti!

Lucia Strečanská, Katarína Marečková
Foto Marcela Tóthová

13

14

15

Advokát IM JUDr. Peter Petrán majstrom sveta

V dňoch 24. 2. – 4. 3. 2015 sa konali Majstrovstvá sveta seniorských tímov v nemeckom meste Drážďany. Slovensko reprezentovali štyria veľmi skúsení a šachovému svetu známi šachisti IM Peter Petrán, GM Genadij Timoščenko, GM Ľubomír Ftáčnik a GM Igor Štohl. Slovenský tím bol nasadený na treťom mieste z celkového počtu 45 družstiev.

Družstvo Slovenska sa držalo veľmi úspešne a po šiestom kole obsadilo v tabuľke priebežného poradia prvé miesto. Štvrté kolo bolo pre Slovensko takpovediac rozhodujúce, kedy sa postavilo proti hlavnému favoritovi – Angličku. Boj sa skončil veľmi tesne v prospech slovenských hráčov. Rozhodujúci bod získal práve advokát JUDr. Petrán. Slovenský tím si dokázal poradiť nielen s Anglickom, ale aj s ďalším favoritom – Nemeckom a vybojoval neuveriteľné víťazstvo medzi svetovými veľmocami v šachu. Stal sa tak po prvý raz v histórii seniorským majstrom sveta v šachu. Za zmienku stojí aj

zaujímavý fakt, že nik nedokázal poraziť ani jedného nášho hráča, a teda ani kolegu JUDr. Petrána. Tento historický moment sa bude v šachovom svete veľmi dlho spomínať.

Úradujúci majster sveta **JUDr. Peter Petrán** (prvý zľava) bol výraznou oporou slovenského tímu aj v I. medzištátnom šachovom zápase advokátov medzi družstvami SAK a ČAK, ktorý sa konal 16. apríla 2015 v Bratislave.

Bc. Andrea Briestenská
juniorská majsterka v rapid šachu
Foto archív P. Petrána

Deň otvorených dverí 22. apríl 2015

Slovenská advokátska komora otvorila svoje dvere verejnosti 22. apríla 2015. Cieľom akcie je informovať verejnosť o advokácii a o činnosti komory, zvýšiť právne povedomie v spoločnosti a vytvoriť priestor na dialóg medzi verejnosťou a advokátmi. V rámci v poradí už štvrtého Dňa otvorených dverí sa paralelne konali dve aktivity: členovia predsedníctva prenášali študentom stredných škôl a advokáti a advokátski koncipienti poskytovali bezplatné právne porady.

Prednáškový cyklus o advokácii si so záujmom vypočulo približne 100 študentov bratislavských gymnázií. Otvoril ho predseda komory **JUDr. Hreždovič** prezentáciou advokácie a jej úloh v spoločnosti. Zameril sa na to, čo pre komoru znamená Deň otvorených dverí, aké boli dôvody jeho zavedenia a aké sprievodné akcie sa počas týždňa advokácie konajú na Slovensku.

S ďalšou prednáškou o pôsobení predsedníctva SAK, základných predpisoch upravujúcich činnosť advokátov a komory ako stavovskej organizácie, o spolupráci SAK s orgánmi štátnej správy a justície a o pochopení princípov fungovania justície vystúpil člen predsedníctva SAK **JUDr. Mularčík** (na fotografii). Na JUDr. Mularčíka nadviazala dvoma prednáškami o etike v advokácii a o postupoch pri výbere advokáta podpredsedníčka SAK **Mgr. Hellenbart**.

Študenti sa v rámci diskusie pýtali najmä na možnosti uplatnenia advokáta v praxi, na pozitíva aj úskalia práce s klientmi, na korupčné praktiky rezonujúce v spoločnosti, na zabezpečovanie práv obvinených na spravodlivý proces a na uplatnenie advokátov v praxi. „Záujem študentov aj verejnosti nás veľmi teší, a preto chceme v tejto tradícii pokračo-

vať aj v budúcom roku,“ konštatoval po prednáškach predseda SAK JUDr. Hreždovič.

Bezplatné právne porady poskytovali advokáti v **Bratislave** priamo v sídle komory (JUDr. Chrenková, JUDr. Havlát, Mgr. Serina, Mgr. Farkašová a JUDr. Kolníková), ale aj v centrách regiónov na mestských úradoch – v **Banskej Bystrici** (JUDr. Martina Filipová, JUDr. Michal Filip, JUDr. Biroščáková, JUDr. Gondová a JUDr. Múkera), v **Žiline** (JUDr. Hromcová, JUDr. Havelková, Mgr. Jurčo a Mgr. Vilčeková), v **Košiciach** (JUDr. Friedrich, JUDr. Ing. Kováčová, JUDr. Michalovčík a JUDr. Vasil') a po prvý raz v **Prešove** (JUDr. Straka, JUDr. Motyka, JUDr. Komková, JUDr. Remeta, JUDr. Bujdoš, JUDr. Petránová, JUDr. Palša, JUDr. Bujňák, JUDr. Fabian, JUDr. Oravec, JUDr. Mgr. Komka, LL.M, Mgr. Motyka, Mgr. Petrán a Mgr. Namešpetra).

O svoje dojmy z poskytovania bezplatných právnych porád sa podelil **JUDr. Ambróz Motyka**, regionálny zástupca SAK v Prešovskom kraji, ktorý v roku 2015 symbolicky začína 25. rok výkonu advokátskej praxe. Bezplatné právne porady poskytl advokáti a koncipienti viac ako 70 občanom v priestoroch Mestského úradu v Prešove v spolupráci s magistrátom, ktorý prispel aj k propagácii tejto iniciatívy. Záujemcovia boli vybavovaní priebežne. Prevažná väčšina občanov odchádzala spokojná, iniciatíva sa medzi občanmi mesta, v okolí aj v médiách stretla s pozitívnou odozvou.

O bezplatné právne porady sa v celoslovenskom meradle uchádzalo takmer 230 občanov. Najčastejšie si pýtali právne rady v otázkach pracovného práva, dedičského konania a reštitúcií, ako aj v oblasti občianskoprávných sporov. Dostali radu a usmernenie, ako postupovať ďalej.

Vzhľadom na jeden z cieľov Dňa otvorených dverí – zvyšovanie právneho povedomia v spoločnosti – komoru prezentovali advokáti v regionálnych printových, televíznych a online médiách vo forme rozhovorov, v ktorých odpovedali na rôzne otázky, napríklad ohľadom výberu povolania, vzťahu medzi advokátom a klientom založeného na princípe dôvery, ohľadom kvality právnych služieb a foriem odmeny za ich poskytovanie, etiky výkonu povolania a pod.

V živote Slovenskej advokátskej komory má projekt poskytovania bezplatných právnych porád nezastupiteľné miesto vzhľadom na často deklarovanú myšlienku, že advokácia nie je povolanie, ale predovšetkým poslanie. SAK plánuje v projekte pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

–no–

Foto Vladislav Zigo

Galavečer 24. apríl 2015

Deň otvorených dverí, ktorý galavečeru predchádzal, sa niesol v znamení práce. Počas galavečera nominovaní advokáti „žali ovocie“ dlhoročnej práce. K 38 advokátom oceneným počas predošlých štyroch ročníkov pribudli ďalší piati. Galavečer sa konal pod záštitou predsedu Národnej rady SR Petra Pellegriniho a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky Tomáša Boreca v Hoteli Carlton v Bratislave, ktorý má osobitnú históriu: izbu si v ňom nechala zariadiť aj cisárovná Mária Terézia a svojou krásou a štýlovosťou nadchol – podobne ako advokátov – aj Julesa Verna, Alfreda Nobela či Alberta Einsteina.

Prítomným sa na úvod prihovoril predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Hreždovič. Zdôraznil osobitný charakter 5. ročníka galavečera, ktorý sa niesol v znamení 25. výročia prijatia zákona č. 132/1190 Zb. o advokácii. Podujatie z protokolárnych hostí svojou prítomnosťou poctili minister spravodlivosti Slovenskej republiky JUDr. Borec (**foto 1 – vľavo**, s Mgr. Hellenbart a JUDr. Hreždovičom), podpredsedníčka Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky JUDr. Vitteková (**foto 2 – vpravo**, s predsedníčkou Okresného súdu BA 1 JUDr. Fulcovou, sudkyňou ÚS SR JUDr. Baricovou a poslankyňou JUDr. Kučerovou) a podpredseda

Ústavného súdu SR JUDr. Ľalík (**foto 3**). JUDr. Hreždovič privítal aj poslancov Národnej rady SR, sudcov a prokurátorov na všetkých úrovniach súdov a prokuratúr a zástupcov akademickej obce, jednoducho – všetkých prítomných.

Pozvanie na galavečer prijali aj zástupcovia zahraničných partnerských komôr: predseda Českej advokátskej komory JUDr. Vychopenš (**foto 4**, s predsedom SAK JUDr. Hreždovičom), predseda Rakúskej advokátskej komory Dr. Wolff (**foto 5 – vpravo**), predseda Maďarskej advokátskej komory Dr. Bánáti (**foto 6 – vpravo**, s manželkou a JUDr. Detvaiom), podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory pani Marušič (**foto 7 – vľavo**), podpredseda Českej advokátskej komory JUDr. Poledník (**foto 8**), podpredseda Chorvátskej advokátskej komory pán Baica (**foto 9 – tretí sprava**, s manželkou) a podpredseda Srbskej advokátskej komory pán Jevrič v sprievode člena predsedníctva Srbskej advokátskej komory pána Popoviča (**foto 10**). JUDr. Hreždovič napokon privítal

11

12

13

tal riaditeľku odboru medzinárodných vzťahov Nemeckej spolkovej advokátskej komory Dr. Hórrer (foto 11, s podpredsedom SAK JUDr. Veverkom).

JUDr. Hreždovič v príhovore zdôraznil, že galavečerom chce komora vzdať hold výnimočným kolegom, ktorí svojimi životmi ukazujú cestu, akou by sa mala slovenská advokácia uberať. Ich životný príbeh je vzorom a inšpiráciou zároveň. Poďakoval všetkým oceneným, ktorí každodennou prácou naplňujú ideový rámec prvého zákona o slobodnom výkone advokácie. Nech je ľudskosť a erudovanosť, ktorú ocenení počas dlhej advokátskej praxe využili pri riešení množstva prípadov, pre všetkých povzbudením.

Hostom sa prihovoril aj minister spravodlivosti JUDr. Borec. Poukázal na to, že Slovenská advokátska komora nielen na papieri, ale fakticky svojou každodennou činnosťou naplňuje atribúty nezávislého samosprávneho orgánu, ktorý nielen reguluje činnosť advokácie, ale zároveň dáva impulzy na jej zlepšovanie. Za jeden z takýchto dôležitých podnetov je

potrebné považovať aj slávnostné oceňovanie kolegov za celoživotný prínos advokácii. Kým kolegovia zo západnej Európy sa nad prostredím, v ktorom sa profesionálne pohybujú, nemuseli zamýšľať a stačilo vytvorené vzťahy s úctou a rešpektom voči tradíciám udržiavať, slovenská advokácia začínala odznova. Na naplnenie noblesnej tradície je potrebné poznať jej pôvodný obsah a pri zachovaní jeho zmyslu ho primerane prispôbiť jazyku, ako aj špecifikám doby.

Ako prvá prevzala ocenenie za celoživotný prínos advokácii JUDr. Magda Jaňovková z rúk porevolučného predsedu komory JUDr. Blahu (foto 12). Od roku 1979 pôsobí nepretržite v Banskej Bystrici. Na práci komory sa podieľala ako členka disciplinárneho senátu, vedomosti a pripravenosť adeptov na výkon povolania preveruje v skúšobnom senáte na advokátskych skúškach.

Z rúk JUDr. Detvaia, predsedu SAK v rokoch 1990 – 2010, prevzal ocenenie doc. JUDr. Jozef Olej, CSc. (foto 13). V právnickej verejnosti si získal povest' výborného teoretika aj praktika. Je dlhoročným členom predsedníctva komory, v súčasnosti na poste podpredsedu a zároveň vedie pracovnú skupinu pre trestné právo ako poradný orgán komory.

JUDr. Mularčík, predseda komory v júni a auguste 2007, odovzdal ocenenie JUDr. Zoltánovi Ludikovi (foto 14). Od zloženia advokátskej skúšky v roku 1984 je advokátom, v súvislosti s transformáciou advokácie na slobodné právnické povolanie pracoval v komisii pre otázky advokácie, v ktorej bol jedným zo spolutvorcov návrhu zákona o advokácii z roku 1990. Pôsobil ako člen disciplinárneho senátu.

JUDr. Borec, minister spravodlivosti a predseda komory v rokoch 2010 – 2012, odovzdal ocenenie JUDr. Petrovi Zelenayovi (foto 15). Právne služby poskytuje od zloženia advokátskej skúšky v roku 1982, spolu s JUDr. Ludikom pripravoval zákon o slobodnom výkone advokácie prijatý v roku

1990. V súčasnosti vykonáva funkciu člena odvolacieho disciplinárneho senátu, kde zúročuje skúsenosti získané počas dlhoročného pôsobenia v disciplinárnom senáte.

Osobitné ocenenie *in memoriam* bolo udelené JUDr. Jozefovi Malému. Prevzal ho jeho syn Mgr. Malý z rúk predsedu komory JUDr. Hreždoviča (foto 16). Do zoznamu advokátov bol zapísaný v roku 1991, dlhé roky vykonával funkciu člena disciplinárnej komisie a mnohým advokátskym koncipientom vstúpil ako školiteľ zásady výkonu povolania.

Za všetkých ocenených s príhovorom vystúpil JUDr. Zelenay. Podielil sa o svoje spomienky, vlastné pocity, ktoré sa mu v mysli premietli ako film o príprave prvého zákona o advokácii. Formulácie definícií a ustanovení zákona sa rodili po pracovnej dobe, po večeroch, v atmosfére veľkého nadšenia. Jeho spomienky boli poznačené aj smútkom, pretože

úzko spolupracuje so Slovenskou advokátskou komorou na rôznych vzájomne prospešných projektoch.

Tretie miesto za príspevok *Subjektívna a objektívna kumulácia v rozkaznom konaní* získala Mgr. Kristína Grausová (foto 17 – vpravo). Na druhom mieste sa s príspevkom *K ústavnosti súladnosti právnej úpravy schvaľovania a uzatvárania zmlúv o vstavbe a nadstavbe* umiestnil JUDr. Marek Valachovič (foto 18 – vľavo). Víťazstvo v publikačnej súťaži patrí JUDr. Zuzane Fabiánovej za príspevok *Odklon od zásady rovnosti podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov* (foto 19 – vpravo).

S advokáciou sa nerozlučne spája meno pani Vilmy Slopovskej, ktorá v Slovenskej advokátskej komore pracuje nepretržite 50 rokov, s advokáciou prežila rôzne historické obdobia a právom jej patrí atribút prvá dáma slovenskej ad-

14

15

niektorí kolegovia, ktorí sa na príprave zákona podieľali, už odišli do advokátskeho neba. JUDr. Zelenay poďakoval v prvom rade komore, za ktorou je potrebné hľadať konkrétne osoby pracujúce tak, aby advokáti mohli vykonávať prácu, ktorú majú radi, ako slobodné povolanie. Zároveň poďakoval všetkým zainteresovaným kolegom, partnerom a pracovníkom advokátskych kancelárií, ktorí zabezpečujú ich chod v čase, kedy advokáti zvolení do orgánov komory vykonávajú svoj mandát v práci pre stavovskú organizáciu s vedomím, že o agendu kancelárie je dobre postarané. V neposlednom rade treba poďakovať rodinám, ktoré vytvárajú prostredie na to, aby členovia orgánov komory mohli túto činnosť realizovať s plným nasadením.

Po prvý raz bolo súčasťou galavečera aj odovzdávanie ocenení za publikačnú súťaž, ktorú každoročne vyhlasuje redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*. Ceny víťazom odovzdali predseda redakčnej rady bulletinu JUDr. Brázdil a JUDr. Winkler, riaditeľ vydavateľstva Wolters Kluwer, ktoré

16

20

21

vokácie. Pani Slopovská sa pri standing ovation neubránila dojatiu... (foto 20).

Slovenská advokátska komora každý rok venuje finančný výťažok z galavečera na charitatívne účely. Tento rok predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rozhodlo prispieť na činnosť Združenia zástupcov neštátnych detských domov. Dar v podobe symbolického šeku na sumu 4 950 eur

prevzala členka výboru združenia pani Silvia Pančíková z rúk podpredsedníčky komory Mgr. Hellenbart (foto 21).

5. ročník galavečera je za nami. Komora pod vplyvom vlastných dojmov aj na základe spätných väzieb od hostí môže smelo povedať, že ohlasy na podujatie boli viac ako priaznivé. Tešme sa teda spoločne na ďalšie ročníky...

-km-

Foto Anton Frič, Vladislav Zigo

Ocenení advokáti, sprava
JUDr. Zoltán Ludík,
JUDr. Jozef Olej,
JUDr. Magda Jaňovková,
Mgr. Malý ml. (prevzal cenu
za JUDr. Jozefa Malého),
JUDr. Peter Zelenay

Spomienky doterajších predsedov SAK

Ex umbra in solem

JUDr. Anton Blaha, CSc.

prvý predseda Slovenskej advokátskej komory

Pri jubileách, akým je 25. výročie vzniku slobodnej advokácie, si oprávnené mnohými podujatiami pripomíname túto významnú udalosť a zamýšľame sa nad tým, čo bolo v uplynulom štvrtstoročnom období zmysluplné, čo malo svoju trvalú hodnotu a nieslo alebo stále nesie v sebe odkaz pre prítomnosť, ale i do našej advokátskej budúcnosti.

Pozastavenie sa nad našim minulým štvrtstoročím je predovšetkým návratom k vzrušujúcim, svojim spôsobom dejiným chvíľam pre spoločnosť, v ktorej dnes žijeme a pochopiteľne aj pre slovenskú advokáciu. Znova sa mi premietajú v spätnom projektore oduševnené tváre kolegýň a kolegov, z konca roka 1989 a začiatku roka 1990, plné osudových otázok, ktoré skrývali v sebe nezodpovedanú záhadu: Nehrneme sa do prílišného rizika, keď chceme súkromnú advokáciu, ale aj keď sa usilujeme súbežne o razantné zmeny v zákonodarstve, v právnom poriadku a v postavení celej justície? Rozhodli sme sa správne, keď sme sa na celoslovenskej konferencii advokátov dňa 17. – 18. januára 1990 jednoznačne postavili za súkromnú advokáciu? Čo nás čaká všetkých, ktorí sme až na malé výnimky vyštudovali v socialistických školách a vykonávali prax v socialistickej justícii, v novom období, ktorého sme boli objednávateľmi aj spolutvorcami? Dopadne naše snaženie dobre? Bude to mať význam pre každého z nás, aj pre celú advokáciu, aj pre našich klientov?

Pohľad do očí našich kolegýň a kolegov nám všetkým, ktorí sme pripravovali historické zmeny v slovenskej advokácii, vlieval energiu a dával nádej, že sa tento zámer podarí. Sústredili sme sa predovšetkým na konkrétnu prácu. Vo svojich osobných úvahách, ktoré harmonizovali s predstavami kolegov, som nadväzoval ešte na rok 1968, keď ma ako mladého advokáta nominovali do päťčlenného celoslovenského kolektívu vedeného JUDr. V. Telekom, vtedajším šéfom slovenskej advokácie a predsedom Jednoty slovenských právnikov, (išlo o vtedy aktívnu a rešpektovanú organizáciu všetkých právnikov), ktorý pripravoval podmienky na prechod k súkromnej advokácii. JUDr. V. Telekom bol za túto a ďalšiu činnosť najmä v Jednote stranícky postihnutý a musel odstúpiť aj z funkcie predsedu vtedajšieho Ústredia slovenskej advokácie, predchodcu dnešnej komory advokátov. Mne pomohol prechod na iné pracovisko, čo nezabránilo JUDr. H., aby verejne zaútočil a napísal aj otvorený list na mňa a ďalších kolegov za protisocialistickú činnosť a adresoval

ho bývalému ÚV KSČ. To len niekoľko poznámok, že už obdobie z konca 60. rokov a nasledujúcej normalizácie bolo veľmi rušné a plné protikladov.

Pamätníci isto registrujú, že do druhej polovice 80-tych rokov minulého storočia sa v slovenskej advokácii sústredili mnohé úlohy. Zdá sa, ako by sme predvídali zmeny, ktoré nás očakávajú po novembri 1989 a pripravili sme už v lete spomínaného roku prelomový materiál s názvom Zásady na prehĺbenie demokracie pri výbere a voľbách vedúcich advokátskych poradní, ktorý prinášal nové, demokratické pohľady na ustanovovanie vedúcich funkcionárov advokácie, samozrejme, limitované vtedajšou dobou. Veľmi podnetne sa v tejto oblasti uplatňovali viacerí advokáti, ktorí boli aktívni aj v Komisii na skvalitňovanie právnej pomoci.

Vtedajšie funkčné obdobie 1986 – 1990 prinieslo predsedníctvu a aparátu vtedajšieho Ústredia slovenskej advokácie nakopenie problémov, z ktorých mnohé (demokratizácia, zlepšenie odmeňovania, zlepšovanie materiálnych podmienok poskytovania právnej pomoci, získavanie nových priestorov a budov atď.) sme si sami uložili, lebo sme chceli zmeniť stojaté, až zatuchnuté pomery vo vtedajšej advokácii. Ako príklad uvediem:

1) Predposledný deň v roku, teda 30. decembra 1987, sa nám konečne podarilo po mnohých peripetiách dosiahnuť územné rozhodnutie na stavbu našej budovy s vtedajším názvom Dom právnych služieb, lebo bol zákaz stavieb administratívneho charakteru a nejako sme sa tomu zakazu museli vyhnúť. Stavba sa rozbiehala s územnými, majetkovými, dodávateľskými a finančnými komplikáciami, ktoré bolo treba prekonávať popri plnení iných úloh. Poriadne sme to oslávili s Ing. J. Eisenreichom, riaditeľom výstavby SAV, Ing. arch. J. Struhařom, projektantom, A. Blanárom, JUDr. P. Erbenom, JUDr. J. Hegedüšom, JUDr. V. Vargicom, Vilmou Slopovskou a ďalšími priaznivcami, bez ktorých by stavba neexistovala.

Finančné prostriedky sme získavali náročnými rokovaniaми s Ministerstvom financií SR, ktoré nás neskôr v roku 1990 potešilo a podporilo rozhodnutím, že advokácii odpúšťa daňovú povinnosť v sume 6 miliónov Kčs za rok 1989. Bez tejto injekcie by sme stavbu dnešnej komory nemohli realizovať. Treba povedať, že išlo o ďalšie odpustenie daňovej povinnosti a celkove k tomu dodať, že všetky prostriedky boli vytvorené advokátmi a mali ich zhltnúť dane. Takže sa vlastne

všetci „starí“ advokáti podieľali na financovaní dnešnej budovy komory.

2) Zároveň sme odrážali nepochopenie zo strany vtedajších národných výborov, ktoré na základe nariadenia vlády č. 2 z roku 1988 o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb občanmi na základe povolenia národného výboru, vydávali aj právnikom živnostenské oprávnenia na podnikanie v oblasti právnych služieb, čím ohrozovali integritu našej advokátskej profesie a otvárali priestor „fuškárom“. Preto mal náš prvý zákon o súkromnej advokácii č. 132/1990 Zb. úvodné ustanovenie, že právne služby môžu poskytovať len advokáti s výnimkami v zákone uvedenými.

3) Po novembri 1989 sme hneď v prvej etape rozhodovali o rehabilitáciách neprávom vylúčených advokátov alebo vyakčnených advokátov, o ktorých sme mali informácie. Za najdôležitejšiu úlohu sme všetci považovali zmenu charakteru advokácie. Preto sme sa radili so všetkými advokátmi, zvolávali po novembri 1989 nové zasadnutia advokátskych poradní a krajských združení advokátov, volili a konštituovali sme nové orgány a pripravovali sa na celoslovenskú konferenciu advokátov, ktorá mala zavŕšiť spomínané úsilie a rozhodnúť o jej privatizácii ako prvom profesijnom súkromnom povolaní vo vtedajšom Československu.

4) Súbežne s prípravou nového zákona o advokácii sme v prvom polroku 1990 riešili aj závažnú otázku honorovania advokátov štátom za *ex offico* obhajoby. Na ten účel sme spolu s JUDr. D. Kubovčákom navštívili ministra financií Ing. Michala Kováča (neskoršieho prezidenta SR) a po vysvetlení a prediskutovaní problému sme odchádzali s jeho chápaním a súhlasným stanoviskom, že štát sa bude podieľať na hradení *ex offico* obhajob, čo sme v tom čase považovali za veľké víťazstvo, hoci dnes je to samozrejmé, aj keď s určitými komplikáciami. Rovnaké odobrenie sme dosiahli aj u ministra spravodlivosti a ďalších orgánov. Problém, ktorý bol nepredstaviteľný za starého zákona, sa nám úspešne podarilo vyriešiť. Za účinnosti zák. SNR č. 133/1975 Zb. o advokácii existovala pri každom krajskom združení advokátov veľká učitáreň platená z odmien advokátov, ktorá vymáhala od klientov, obvykle vo výkone trestu, trovy *ex offico* obhajoby a ak sa to nepodarilo, hradili sme ich my. Táto povinnosť prechodu na privatizáciu a hradením *ex offico* obhajob zanikla.

Nepredvídané komplikácie na príprave nového zákona o súkromnej advokácii nastali, keď súbežne s našou komorou chceli – osobitným zákonom – vytvoriť svoju komoru aj komerční právnici a poskytovať právne služby. Dožadovali sa, aby oba profesijné zákony boli prijaté súčasne, čo bolo pre nás nepredstaviteľné a po dlhých rokovaníach v SNR s podporou mnohých poslancov (aj JUDr. Juraja Kuráňa), ministra spravodlivosti doc. L. Košťa, predsedu Najvyššieho súdu SR prof. K. Planka a ďalších sa nám podarilo dosiahnuť oddelenie oboch problematik a rozhodnutie o osobitnom schvaľovaní každého zo zákonov. Zákon o komerčných právnikoch č. 129/1991 Zb. schválila SNR o rok neskôr. Všetko sa nám tak nahnulo do záveru roku 1989 a celého roku 1990, ako keď sa úzky tunel našich možností zapchá kamiónom do vrchu naloženým naliehavými a neodklad-

nými úlohami. Niekedy sa nám všetkým z toho točila hlava. Ale na druhej strane, kto mal také šťastie, že sa môže vo svojom živote pochváliť účasťou a splnením historických úloh ako bolo v prvom rade konštituovanie súkromnej advokácie a vybudovanie dnešného sídla našej komory priamo v centre nášho hlavného mesta. Nemôžem na tomto mieste nepodakovať JUDr. J. Brázdilovi, JUDr. E. Bušovej, JUDr. H. Buzgóovej, JUDr. Š. Detvaiovi, JUDr. P. Erbenovi, JUDr. A. Ferčákovi, JUDr. I. Friedlovi, JUDr. A. Filovi, JUDr. A. Fuchsovi, JUDr. J. Geregovi, JUDr. J. Haťapkovi, JUDr. Š. Hegedúšovi, JUDr. B. Ježíkovi, JUDr. M. Lehotskému, JUDr. Z. Ludikovi, JUDr. Š. Ondrišovi, JUDr. E. Ravlukovej, Ing. M. Richterovej, JUDr. J. Smetanovi, JUDr. T. Šafárikovi, JUDr. F. Schweighoferovi, JUDr. L. Udvarošovi, JUDr. V. Vargicovi, Ing. J. Vrbovej, JUDr. P. Zelenayovi, JUDr. V. Zvarovi, JUDr. P. Žilinčanovi, p. V. Slopovskej, p. Š. Miškeríkovej, a ďalším a ďalším, ktorí nezištne priložili ruku k dielu. Chcel som si spomenúť na všetkých, ale odpusťte, ak sa mi to nepodarilo.

Je na mieste uviesť aj našich priaznivcov a podporovateľov advokácie a nového advokátskeho zákona, osobitne vtedajšieho ministra spravodlivosti a predsedu legislatívnej rady vlády doc. L. Košťa, neskôr jeho nástupkyňu prof. K. Tóthovú, ale aj predsedu SNR Ing. R. Schustera, predsedu vlády JUDr. M. Čiča, predsedu Najvyššieho súdu SR prof. K. Planka, generálneho prokurátora JUDr. V. Bacha, ktorí boli na našej strane po celé obdobie aj v pamätných aprílových dňoch roku 1990, keď SNR rozhodovala o prijatí nového zákona

o súkromnej advokácii. Bolo by teraz nevďačné nespomenúť si na nich, keď sme vtedy s nimi konzultovali a radili sa a našli sme u nich pochopenie. Patríli k ľuďom, ktorí chápali požiadavky modernej doby, potrebu budovania novej justície nezaťaženej vedúcou úlohou jednej strany a z nášho hľadiska najmä utvorenie nezávislej slobodnej advokácie.

Po schválení prvého zákona o súkromnej advokácii dňa 27. apríla 1990 sme celý druhý polrok 1990 riešili konkrétne a zložité otázky transformácie advokácie. Advokátom, ktorí sídlili v budovách justície, sme zabezpečovali čo najdlhšie zotrvanie v priestoroch, aby sa mohli včas vhodne presťahovať inam. Veľké pochopenie sme mali takmer všade v Bratislave, aj u JUDr. J. Buchtu, vtedajšieho predsedu Mestského súdu, pri zotrvaní v priestoroch v Justičnom paláci, kde bolo sústredených asi najviac advokátov.

V každom kraji boli stanovené likvidačné komisie, ktoré zabezpečovali prakticky bezplatný prevod hnuiteľného majetku na advokátov. Likvidačné komisie následne poukazovali zálohy advokátom za úkony, ktoré neboli ešte odpracované. Išlo o komplikované otázky, ktoré sme prevažne s menšími či väčšími ťažkosťami vyriešili do konferencie, ktorá sa uskutočnila v dňoch 7. – 8. decembra 1990 v Bratislave.

Konferencia potvrdila všetky kroky predsedníctva a zvolila nové orgány. Na celoslovenskej konferencii v januári 1990 v Banskej Bystrici som dostal plnú dôveru a absolútorium na vypracovanie nového zákona, na zabezpečenie privatizácie advokácie, na pokračovanie vo výstavbe budovy komory a na riešenie ďalších zložitých organizačných a právnych otázok. Po decembrovej konferencii na záver roka 1990 v Bratislave som si vnútorne povedal, že moje poslanie predsedu komory sa naplnilo a mohol som predsednícke žezlo odovzdať ďalšiemu advokátovi. Navrhol som, aby novým predsedom bol zvolený vtedy mladý JUDr. Štefan Detvai, čo bolo prezieravé rozhodnutie, lebo nový predseda dokázal šikovne zvládnuť dôležité úlohy, ako bolo napríklad spojenie s komerčnými právnikmi i dostavba novej budovy.

Keďže som sa venoval vedeniu slovenskej advokácie, nemohol som plne poskytovať právnu pomoc. Bolo potrebné začať sa intenzívne venovať aj vykonávaniu právnej služby v spoločnej kancelárii s JUDr. P. Erbenom, ktorá nám vydržala až do týchto dní. Nakoniec som súhlasil s funkciou podpredsedu a svojou iniciatívou v roku 1994 som sa pričínil o samostatné vydávanie *Bulletinu slovenskej advokácie* a jeho odčlenenia od českého *Bulletinu advokacie*, pretože sa nám začali rozchádzať právne poriadky. Bol som tiež iniciátorom založenia novoročného stretávania právnikov ako ojedinelej akcie právnikov, ktorá sa stala už tradičnou s príťažlivým programom.

Ak hovorím o určitých úspechoch, patrí sa, aby som spomenul aj to, čo sa nám nepodarilo presadiť. Nepochodili sme so snahou zakotviť do Ústavy SR postavenie advokácie ako právneho inštitútu, ktorý pomáha chrániť práva občanov a prispieva k ich rozvoju. Do ústavy sa dostal len náš návrh na právo občana na obhajobu.

Neuspeli sme ani s návrhom, aby bezplatná právna pomoc advokátov bola celá alebo sčasti odpočítateľnou položkou zo základu dane, čo je dnes čiastočne riešené Centrom právnej pomoci.

Ak to bude nové vedenie SAK považovať za vhodné, zrejme sú to otázky *de lege ferenda*.

Po uplynutí štvrtstoročia náročnej práce môžeme pokojne povedať – oplátilo sa, alebo lepšie, stálo nám za to pripravovať a podieľať sa na týchto zmenách. My, ktorí sme zažili „starú“ aj „novú“ advokáciu, máme zodpovednosť, povinnosť porovnávať – a tiež aj oprávnenie to vysloviť.

Pri tomto jubileu predkladáme pozitívnu bilanciu vykonanej práce všetkým starším i čerstvým kolegyniam a kolegom. Dovoľuje mi to, preložiť v tejto fáze mojej úvahy, aj jej latinský titulok, ktorý som si zvolil, lebo som sa snažil vystihnúť všetko, čo sme absolvovali od rokov 1989/1990 najtypickejšou vetou. Preklad titulku znamená *Z tieňa na slnko*. Tak akosi by sa dala hodnotiť amplitúda dvadsiatich piatich rokov vývoja nášho nového postavenia advokácie. Nedá mi, pochopiteľne, ani zavierať oči a nevšimáť si aj kritické presvecovanie našej práce, keď popri vynikajúcich vystúpeniach advokátov a obhajcov sú v našom košari aj prípady, ktoré nectia naše renomé: Pozrime sa aspoň na chvíľu do Zbierky judikátov disciplinárnych senátov. Nachádza sa tam aj častá ľahostajnosť, nevšímavosť, povrchnosť v našej práci, či nepochopiteľné profesionálne pochybenia a porušovanie princípov stavovskej cti. Keď ich čítam, ani sa mi nechce niekedy vystupovať z tieňa advokáta na slnco verejnosti.

Latinský titulok *Ex umbra in solem* však asi najvýstižnejšie a v skratke zhrňuje všetko, čo sa v našom stave udialo vrátane nového zákona o advokácii založeného na princípe slobodného výkonu povolania, zmenenú profesionálnu autoritu obhajcov, platené ex offio obhajoby, ktoré sme predtým robili prakticky zadarmo, enormný záujem o naše povolanie, až neprimerané počty advokátov a koncipientov, ktoré nás kladú na popredné miesto medzi profesijnými organizáciami a pod. Skutočne sme sa pozdvihli za tých 25 rokov z kolien na nohy alebo z tieňa na svetlo.

Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ, s. r. o.

PONÚKA

pracovnú príležitosť na pozícii

ADVOKÁTSKY KONCIPIENT

Od úspešného uchádzača požadujeme:

**ukončené vs. vzdelanie 2. stupňa,
profesionálny prístup, profesionalitu,
sebavedomie, ambície, flexibilitu
a odolnosť voči stresu.**

Životopisy prosím zasielať e-mailom na adresu

konkurz@akjk.sk

Dve zásadné zmeny v živote slovenskej advokácie

JUDr. Štefan Detvai
predseda SAK 1990 – 2010

Keď som v auguste v roku 1969 nastúpil pracovať ako advokátsky čakaťel do Advokátskej poradne č. 2 v Bratislave, vôbec som nepremýšľal nad tým, ako dlho v advokácii zostanem. Povolanie advokáta som si vybral vlastne iba preto, že z právnických profesií bolo v tom čase relatívne najľahšie, aj keď človek na každom kroku cítil politický tlak v jeho tisícoch podobách. Výsledkom bol strach otvorene sa vyjadriť, prezentovať argumenty, ktoré neboli v súlade s vládnuou ideológiou, slobodne a nezávisle vykonávať povolanie advokáta, pomáhať, zastupovať a obhajovať tých, ktorí boli na právnu pomoc advokáta odkázaní.

V tejto časti života by mi ani v najodvážnejších predstavách nebolo napadlo, že raz sa stanem nezávislým advokátom, vykonávajúcim povolanie ako slobodné v plnom slova zmysle. Dokonca mi to nenapadlo ešte ani na jeseň v roku 1989, keď som obhajoval v politickom procese tzv. Bratislavskej päťky (Černogurský a spol.), napriek tomu, že som mal možnosť o politickej situácii a jej ďalšom vývoji u nás hovoriť s takými osobnosťami, ako boli Dubček či prof. Hájek, bývalý minister zahraničných vecí v období Pražskej jari.

Život je však zmena, zmena je život – a preto je krásny a zaujímavý. Uplynulo doslova iba pár mesiacov a osud mi doprial nielen byť účastný na spoločensko-politických historických zmenách, ale aktívne prispieť aj k prerodu advokácie, k tvorbe návrhu nového zákona o advokácii.

Každému by som doprial zažiť eufóriu nadšenia z prichádzajúcich zmien a mať možnosť participovať na príprave návrhu „z gruntu“ nového zákona o advokácii – zákona o vlastnej budúcnosti. Návrh sme pripravovali podľa ideálov, o ktorých sme predtým mohli (či vlastne ani veľmi nemohli) iba snívať. Návrh zákona o nezávislom výkone advokácie bol pripravený v priebehu 2 mesiacov.

V dňoch 17. – 18. januára 1990 sa prvýkrát za éry socializmu uskutočnila konferencia advokátov, na ktorú mohol prísť každý slovenský advokát, nielen vybraní delegáti. Prišla väčšina – z celkového počtu 254 advokátov na Slovensku sa zaregistrovalo 224. Advokáti rozhodli o základných princípoch budúcej slobodnej a nezávislej advokácie. Tak vzrušujúcu a búrlivú konferenciu som už viac nezažil. Advokáti otvorene

vyslovovali názory na budúcnosť advokácie. Jednoznačný záver konferencie vyjadrený v akčnom programe uložil predsedníctvu ústredia slovenskej advokácie za úlohu do jedného mesiaca pripraviť návrh zákona, podľa ktorého sa mala zrodiť slobodná nezávislá advokácia na súkromnej báze. Následne došlo k zriadeniu komisie na prípravu návrhu moderného zákona o advokácii, v ktorej pod mojím vedením pôsobili JUDr. Bušová, JUDr. Žilinčan, JUDr. Ludík, JUDr. Udvaros, JUDr. Blaha, JUDr. Földes, JUDr. Smetana a JUDr. Zelenay. Nedá mi nepovedať, že úsilie, ktoré sme spoločne vynakladali, bolo úžasné. Obrazne povedané – pracovali sme vo dne v noci.

Počas prípravy návrhu zákona sme vo februári 1990 dostali pozvánku na zhromaždenie českých advokátov, ktoré sa uskutočnilo v Prahe vo vtedajšom kongresovom centre (zdá sa mi, že vtedy ešte nieslo meno Júliusa Fučíka). Rokovanie českých kolegov bolo rovnako búrlivé ako naša konferencia v januári v Banskej Bystrici. Je to pochopiteľné, veď rovnako ako my, aj oni diskutovali o budúcnosti advokácie. Informáciu o pripravách slovenského návrhu zákona prijali s nadšením a v ďalšom krátkom období sme už úzko spolupracovali. V rámci spoločných diskusií sme s potešením zistili, že naše názory na budúcnosť advokácie sa zhodujú. Výsledok spolupráce sa prejavil v zhode základných princípov budúcej advokácie a podobnosti oboch zákonov.

Návrh zákona bol pripravený a predložený do legislatívneho procesu; starosti však nepominuli, práve naopak, ešte vzrástli. Nadšenie schladila obava o ďalší osud samotného návrhu. Príjme ho parlament, alebo začne nekonečný proces diskusií, pripomienok, nedajbože dôjde k jeho odmietnutiu? Nebudem zachádzať do podrobností, ale nedá mi nespomenúť jeden z podnetov - stiahnuť návrh zákona z rokovania parlamentu, údajne na dopracovanie. Našťastie sa nám podarilo presvedčiť politikov, poslancov, dá sa povedať, že celé vtedajšie politické spektrum. Aj vďaka podpore konkrétnych osobností (napríklad vtedajšieho ministra spravodlivosti JUDr. Košťu, predsedu NS SR profesora Planka, ale v neposlednej miere aj ďalších v pozadí) zákonodarný orgán zákon č. 132/1990 Zb. o advokácii schválil 27. apríla 1990.

Prijatie zákona o advokácii znamenalo zrod slobodnej advokácie na Slovensku, na druhej strane, žiaľ, aj spustenie opakovaných útokov proti jej nezávislosti. Zarážajúcim momentom v tejto súvislosti bola skutočnosť, že útoky pramenili nielen z nízkeho právneho vedomia širokej verejnosti, ale aj z nepochopenia obsahu základného princípu nezávislosti advokáta niektorými advokátmi.

Zmenila sa aj náplň činnosti našej stavovskej organizácie. Komora úspešne búrala medzinárodnú izolovanosť slovenských advokátov, kontakty ktorých sa dovtedy obmedzili na sporadické stretnutia s kolegami z okolitých socialistických štátov. Najmä v súvislosti s rozdelením Československa vystala dôležitá úloha: prezentovať slovenskú advokátsku komoru aj samotné Slovensko v zahraničí, a to najmä nadväzovaním a rozvíjaním medzinárodných kontaktov a spolupráce so zahraničnými stavovskými pendantmi aj medzinárodnými advokátskymi organizáciami vo svete.

V súčasnosti sa Slovenská advokátska komora teší statusu rovnocenného partnera advokátskych komôr v Európe aj v zámorí.

Druhý zásadný a pozitívny zlom v živote slovenskej advokácie sa udial zlúčením dvoch právnických profesijných komôr – Slovenskej advokátskej komory a Komory komerčných právnikov SR.

Transformácia spoločnosti v rokoch 1989/90 sa výrazne prejavila aj v hospodárskom živote. Niektoré udalosti (privatizácia či zánik štátnych podnikov) vážne zasiahli činnosť podnikových právnikov, ktorí buď stratili zamestnanie, alebo

boli konfrontovaní s hrozbou straty zamestnania. Spôsob riešenia vzniknutého problému – schválenie zákona SNR č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch – nemožno považovať za práve najšťastnejší. Jeho prijatie vyústilo do dualizmu pri poskytovaní právnych služieb na Slovensku. Vznikli dve konkurenčné právnické stavovské organizácie – popri už existujúcej Slovenskej advokátskej komore zákonodarca zriadil Komoru komerčných právnikov SR. Zákon vytvoril nekalosúťažné podmienky nielen medzi advokátmi a komerčnými právnikmi, ale aj medzi samotnými komerčnými právnikmi. Zvýhodňoval komerčných právnikov už pri samotnom získavaní licencie, keď o zápis do zoznamu komerčných právnikov sa mohli uchádzať právnici, ktorí mali aspoň 5-ročnú právnu prax, pričom nemuseli absolvovať odbornú skúšku.

Komerčných právnikov zvýhodňovali aj podmienky výkonu povolania, pretože sa u nich nevyžadovala nezávislosť – popri zamestnaní mohli poskytovať právne služby ako „fušky“. Komerčný právnik nemusel mať kanceláriu so zbytočnými prevádzkovými nákladmi, mohol využívať prostriedky poskytované zamestnávateľom.

Takáto úprava výkonu povolania priniesla nespočetné negatíva, či už pre klientov alebo pre zamestnávateľov komerčných právnikov.

Nikoho netrápilo, že dochádzalo k ohrozeniu záujmov klientov. Výkon povolania komerčného právnika si nevyžadoval jeho nezávislosť ako základnú podmienku pri poskytovaní právnej pomoci, čo malo za následok ohrozenie základných práv klientov.

Je len samozrejmé, že rivalita dvoch stavovských organizácií a ich členov zoslabovala uznanie a vážnosť oboch komôr v spoločnosti. Názorová nejednotnosť na výkon povolania sťažovala presadzovanie a ochranu záujmov ich členov.

Trvalo veľmi dlho pri vynaložení enormného množstva času a úsilia, kým sa podarilo odstrániť abnormalitu pri poskytovaní právnej pomoci na Slovensku a dosiahnuť zjednotenie komôr. Nespočetné rokovania medzi ich zástupcami neboli korunované úspechom pre tvrdojšie odmietavé stanovisko vedenia komerčných právnikov k otázke zlúčenia.

Po vytrvalom presvedčaní bol dosiahnutý pozitívny výsledok, keď na základe vládneho návrhu parlament schválil zákon č. 586/2003 Zb. zo 4. decembra 2003, ktorý zrušil dovtedy platné zákony o advokácii a komerčných právnikoch, a tým aj obe komory, zriadil nástupnícku Slovenskú advokátsku komoru a advokáti a komerční právnici vykonávajúci povolanie podľa dovtedy platných predpisov sa stali advokátmi podľa nového zákona.

Zjednocujúci zákon považujem za veľký úspech nielen všetkých advokátov vtedy novo kreovanej komory, ale celej spoločnosti. Na Slovensku sa zavŕšil proces vzniku a zjednotenia výkonu nezávislého advokátskeho povolania na demokratických princípoch.

Myslím, že všetci mi dajú za pravdu, ak poviem, že zlúčenie komôr prospelo celému advokátskemu stavu a advokátska komora získala na svojom význame, vážnosti a uznaní v spoločnosti.

Svoju prácu robme tak, aby sme všetci mohli byť právom hrdí, že sme advokáti

JUDr. Ondrej Mularčík

predseda SAK jún – august 2007

Veľmi sa teším, že patríam medzi skupinu ľudí, ktorí vykonávajú advokátske povolanie. V období po roku 1989 som sa vážne zamýšľal nad svojou profesijnou orientáciou a po prijatí zákona o advokácii som pochopil, že tu vzniklo úplne nové nezávislé povolanie nepoznačené minulosťou. Nastúpil som svoju púť ako advokátsky koncipient k renomovanej advokátke JUDr. Elene Praženkovej a hoci som spĺňal podmienky na to, aby som šiel na skúšky, najprv som potreboval spoznať výkon tohto povolania priamo u niekoho, kto tomu rozumie. Voľba to bola správna. V roku 1992 som sa stal advokátom a dodnes som za to vďačný, že som sa mohol stať súčasťou našej stavovskej organizácie.

Popri výkone advokátskej praxe som sa začal zapájať do činnosti komory. Vstrebával som nové vedomosti a pohľady na činnosť advokátov a učil som sa od tých najlepších advokátov. Veľmi som si vážil, že ma advokáti prijali medzi seba a umožnili mi vykonávať toto krásne povolanie. Advokácia je pre mňa všetkým, je to moje povolanie a zároveň koníček. Uvedomujem si, že je to práca veľmi zodpovedná, pretože niekedy doslova zodpovedáme za osudy iných ľudí – našich klientov. Od môjho príchodu do advokácie som stretol mnoho veľmi erudovaných advokátov a vždy som sa mal čo od nich učiť. Mám veľkú úctu k tým, ktorí sa pričínili o vznik nezávislej advokácie na Slovensku. Od JUDr. Blahu, cez JUDr. Detvaia a ďalších, ktorí boli funkcionármi komory, ktorí ju viedli správnym smerom. Nedá sa menovať všetkých, ale mal som tú česť sa s nimi stretávať pri výkone rôznych funkcií, ktoré som v komore postupne zastával. Každý, kto sa zapojí do činnosti orgánov komory sa síce zrieka svojho pohodlia, pretože mu to uberá čas, ale teší sa, že je to na prospech ostatných. Možno hovoriť o šťastí, že za celých 25 rokov sa v našej komore vo funkciách striedali vždy len tí, ktorým záležalo na tom, aby sa advokátske povolanie vykonávalo ako nezávislé od kohokoľvek a čohokoľvek.

Slovenská advokátska komora sa od začiatku sformovala ako veľmi moderná nezávislá stavovská organizácia, ktorá si drží v spoločnosti svoje pevné miesto a renomé. Za moju dobu pôsobenia som sa stretol s množstvom názorov na fungovanie komory. Tí, ktorí sa o činnosť orgánov komory nezaujímajú a je im ľahostajná (žiaľ, nie je ich málo, ale je ich menšina) len kritizujú bez toho, aby svoju kritiku mienili pretaviť do akéhokoľvek konštruktívneho návrhu, alebo záveru. Veľmi si vážim každého advokáta, ktorý si uvedomuje

svoju zodpovednosť za riešenie problémov svojich klientov, ale najmä tých, ktorí na prospech ostatných pracujú aj v komore v rôznych pozíciách. Treba im za to vysloviť veľkú vďaku, pretože bez nich by komora nemohla fungovať.

Vďaku treba vysloviť aj profesionálnemu aparátu komory za servis, ktorý nám poskytujú. Som nadšený z toho, že zabezpečujeme pre advokátov a advokátskych koncipientov vynikajúce vzdelávacie podujatia, že realizujeme advokátske skúšky na vysokej úrovni, že vydávame skvelý odborný časopis a že komora funguje po všetkých stránkach, a to aj v nepopulárnom disciplinárnom konaní.

Treba spomenúť aj dobré vzťahy so zahraničnými komorami. Nedá mi nespomenúť, že okrem profesijnej orientácie sa komora snaží organizovať aj športové a kultúrne podujatia. Rád sa zapájam aj do týchto činností.

Každému, kto sa zaujíma o činnosť komory, sa chcem poďakovať. Do budúcnosti vyzývam všetkých kolegov, aby svoju prácu robili tak, aby sme všetci mohli byť právom hrdí na to, že sme advokáti.

Úroveň ochrany základných práv a vyspelosť spoločnosti možno úspešne merať aj dostupnosťou kvalifikovanej právnej pomoci

JUDr. Tomáš Borec

minister spravodlivosti SR, predseda SAK 2010 – 2012

Niekedy je dobré pripomenúť si, že najcennejšie veci bývajú práve tie, ktoré sa zdajú byť úplne samozrejmé. Po 25 rokoch od vzniku slobodnej advokácie dnes nikto nespochybňuje nezávislý status tohto povolania a nezávislé postavenie našej stavovskej organizácie. Nikto dnes nebráni advokátom v tom, aby jediní, čomu sa v práci budú podriaďovať, bol právny poriadok a v rámci neho idea ochrany práv fyzických a právnických osôb, ktoré sú ich klientmi.

Dovolím si tvrdiť, že úroveň ochrany základných práv a vyspelosť spoločnosti ako takej možno úspešne merať aj

dostupnosťou kvalifikovanej právnej pomoci pre všetkých. Prvoradým záujmom nezávislej samosprávnej organizácie advokátov musí byť práve sledovanie tohto cieľa – aby mali všetci občania garantované, že bez ohľadu na to, ktorého advokáta si vyberú z dlhého zoznamu vedeného Slovenskou advokátskou komorou, dostanú službu na profesionálnej úrovni.

Čím viac bude nezávislá advokácia naplňovať tento ideál, tým väčšmi bude rásť dôvera občanov aj podnikateľov k službám advokácie, a teda k preferovaniu služieb profesionálov pred pokusmi svojpomocne riešiť odborné úlohy.

Myslím, že nastal čas na vyslovenie úprimnej vďaky všetkým, ktorí sa pričínili a stále sa pričínujú o to, aby slobodná advokácia v Slovenskej republike napredovala a aby sme sa mohli postupne približovať k vytýčenému cieľu. Mnohých z týchto ľudí uvádza vo svojom príspevku JUDr. Blaha, ku ktorému sa v plnom rozsahu pripájam a iba pripomínam jeho nezastupiteľnú úlohu pri kladení základov modernej slovenskej advokácie.

Rád by som sa ešte krátko pristavil pri období, keď som bol poctený dôverou vykonávať funkciu predsedu Slovenskej advokátskej komory. Vo vedení Slovenskej advokátskej komory som bol pomerne krátko, pretože som využil príležitosť ovplyvňovať veci v slovenskej justícii z pozície ministra spravodlivosti. Aj za toto obdobie som však vďačný – mal som možnosť spolupracovať s vynikajúcimi kolegyňami a kolegami z predsedníctva.

Predsedom komory som sa stal v čase významnej obmeny predsedníctva, čo bolo spojené s obrovskou zodpovednosťou nastupujúcej generácie. Veľa sme v tom čase hovorili o zvyšovaní dôveryhodnosti advokátskeho stavu, o lepšej príprave budúcich advokátov a v neposlednom rade aj o modernizácii vnútorného fungovania komory. Verím, že čas ukáže, že rozhodnutia prijaté v posledných rokoch mali zmysel a prispievajú k skvalitneniu advokátskeho stavu.

Želám Slovenskej advokátskej komore, aby pokračovala v nastolených trendoch a ďalej rozvíjala princípy slobodnej advokácie, ktorej základy položili naši kolegovia pred 25 rokmi.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Poskytovanie právnych služieb po pozastavení výkonu advokácie

Advokát, ktorý po tom, čo mu bolo právoplatne uložené disciplinárne opatrenie pozastavenia výkonu advokácie, naďalej klienta obhajuje v jeho trestnej veci pred okresným súdom, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 9 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii.

Z hľadiska začiatku plynutia objektívnej prekluzívnej lehoty na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania podľa § 58 ods. 2 zákona o advokácii pri disciplinárnych previneniach, spočívajúcich v pretrvávajúcom porušovaní povinností advokáta, je potrebné striktné odlíšiť trvanie povinností advokáta splniť zákonom alebo advokátskymi predpismi uloženú povinnosť až do jej splnenia od dĺžky trvania disciplinárnej zodpovednosti, ktorá trvá od momentu, kedy advokát porušil svoju povinnosť a končí v zákonom vymedzenej lehote, bez ohľadu na to, či v tejto lehote advokát splnil povinnosť alebo nie.

*Rozhodnutie II. disciplinárneho senátu SAK z 24. októbra 2014,
sp. zn. DS II.-52/14:3300/2013*

Dotknuté ustanovenia:

- § 9 ods. 1 písm. a) a § 58 ods. 2 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení,

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK z 24. októbra 2014, sp. zn. DS II.-52/14:3300/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 9 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii,¹

tým, že

ako obhajca klienta A. B., ktorého obhajoval v trestnej veci vedenej na okresnom súde, klienta obhajoval pred okresným súdom naďalej, a to napriek tomu, že dňom 20. 6. 2011 mu bol pozastavený výkon advokácie na dobu 18 mesiacov.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o advokácii disciplinárny senát upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške 352 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK z 24. októbra 2014, sp. zn. DS II.-52/14:3300/2013 bolo zároveň disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok, ktorým sa mal dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii pre porušenie povinnosti advokáta podľa § 13 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

ako obhajca klienta A. B., ktorého obhajoval v trestnej veci vedenej na okresnom súde, napriek tomu, že došlo ku skončeniu obhajoby najneskôr ku dňu pozastavenia výkonu advokácie, vyúčtovanie voči klientovi bezodkladne nevykonal,

zastavené

podľa § 22 písm. b) v spojení s § 14 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK, lebo **návrh bol podaný oneskorene**.

Z odôvodnenia:

Návrhom predsedu Revíziej komisie SAK zo dňa 11. 6. 2014 sa začalo disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému za porušenie povinností advokáta, ktorých sa mal dopustiť na skutkových základoch uvedených v jednotlivých výrokoch návrhu.²

Disciplinárne obvinený vo svojich písomných vyjadreniach k návrhu na začatie disciplinárneho konania okrem iného uviedol, že do prijatia novely zákona o advokácii č. 335/2012 Z. z., ktorou bola novo upravená oblasť právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutí SAK v statusových veciach, bola úprava daných otázok nejednoznačná, s rôznymi možnými výkladmi súvisiacich ustanovení, pričom v tejto súvislosti poukázal aj na dôvodovú správu k tejto novele zákona. Podanie žaloby na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci disciplinárneho konania, v ktorom mu bolo uložené disciplinárne opatrenie pozastavenia výkonu advokácie, malo potom byť pre neho dôvodom, pre ktorý situáciu vyhodnotil tak, že nebolo dostatočne zrejmé a jednoznačné, či vykonávať činnosť advokáta môže alebo nie.

Na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 12. 9. 2014, disciplinárne obvinený poukázal na to, že v inej disciplinárnej veci sp. zn. DS II.-62/13:4644/2012 bol uznaný za vinného vo veciach týkajúcich sa výkonu advokátskej činnosti počas pozastavenia advokátskej praxe a daný skutok je z rovnakého obdobia a mal za to, že uložené kombinované disciplinárne opatrenie – peňažný trest s pozastavením výkonu advokácie s podmieneným odkladom, je preňho dostatočným trestom, a preto alternatívne navrhol upustiť od ďalšieho trestu. Na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 24. 10. 2014, disciplinárne obvinený doplnil svoje vyjadrenie, že k skončeniu obhajoby skutočne došlo, ale pokračoval v zastupovaní aj po ukončení pozastavenia výkonu advokácie. Pripustil, že vyúčtovanie možno urobil oneskorene, ale nakoniec vec vyúčtoval a vyúčtovanú sumu vrátil. Disciplinárne obvinený zároveň dodal, že si nespomína, či sa po jeho pozastavení výkonu advokácie konalo v danej trestnej veci klienta pojednávanie.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

Disciplinárny senát zistil, že rozhodnutím X. disciplinárneho senátu zo dňa 10. marca 2011, sp. zn. DS X.-50/10:1298/2010 bolo disciplinárne obvinenému uložené disciplinárne opatrenie vo forme pozastavenia výkonu advokácie na dobu 18 mesiacov, pričom podľa vyznačenia na tomto rozhodnutí rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 7. 6. 2012 a vykonateľnosť dňa 23. 6. 2012. Ďalej bolo zistené, že disciplinárne obvinený proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie, ktoré bolo rozhodnutím predsedníctva SAK zo dňa 3. februára 2012, sp. zn. P-38/2011:1298/2010 zamietnuté ako nepripustné a prvostupňové rozhodnutie bolo potvrdené. Rozsudkom NS SR zo dňa 29. októbra 2012, sp. zn. 5 SŽ 16/2012 bola zamietnutá žaloba disciplinárne obvineného o preskú-

manie rozhodnutia X. disciplinárneho senátu zo dňa 10. marca 2011, sp. zn. DS X.-50/10:1298/2010 ako oneskorene podaná. Po vyhodnotení všetkých skutočností mal senát za to, že právoplatnosť na rozhodnutí zo dňa 10. marca 2011, sp. zn. DS X.-50/10:1298/2010 bola vyznačená nesprávne a nastala už dňa 20. 6. 2011 (deň doručenia disciplinárne obvinenému), čo vyplynulo aj z vyššie uvedeného rozsudku NS SR, preto senát vo svojom rozhodnutí vychádzal z tohto dátumu.

Disciplinárny senát sa najprv zaoberal otázkou, či bol návrh na začatie disciplinárneho konania podaný v zákonnej lehote podľa § 58 ods. 2 zákona o advokácii.³ Preskúmaním dátumu nápadu sťažnosti sťažovateľa (doručená poštou 27. 11. 2013) na SAK a dátumu podania návrhu na začatie disciplinárneho konania predsedom Revíziej komisie SAK, disciplinárny senát zistil, že subjektívna deväťmesačná lehota na podanie návrhu podľa § 58 ods. 2 zákona o advokácii bola pri všetkých skutkoch zachovaná. Čo sa týka skutku spočívajúceho v nevykonaní bezodkladného vyúčtovania klientovi, disciplinárny senát zistil, že objektívna dvojročná prekluzívna lehota na podanie návrhu už márne uplynula, pričom vychádzal zo skutočnosti, že disciplinárne obvinenému advokátovi bol pozastavený výkon advokácie dňom 20. 6. 2011 na dobu 18 mesiacov, a teda dňom nasledujúcim po tomto dni mu vznikla povinnosť vykonať vyúčtovanie zastúpenia. Najneskôr dňom nasledujúcim po vzniku tejto povinnosti, pokiaľ nenastali okolnosti, ktoré by vylučovali možnosť vyúčtovanie uskutočniť (takéto okolnosti neboli definované ani navrhovateľom a ani disciplinárne obvineným), začala plynúť objektívna prekluzívna lehota dvoch rokov podľa § 58 ods. 2 zákona o advokácii, ktorá márne uplynula dňa 21. 6. 2013.

Disciplinárny senát odmietol odlišné výklady počítania lehôt pri tzv. trvácich disciplinárnych previneniach a dospel k záveru, že takýto výklad nie je a nemôže byť ústavne konformným výkladom. Pokiaľ by bola akceptovaná hypotéza, že porušovania predpisov v obdobných prípadoch sa advokát dopúšťa sústavne a trvale až do momentu, kedy k splneniu povinnosti z jeho strany dôjde, musel by byť, v nadväznosti na túto hypotézu, nevyhnutne prijatý záver, že k zániku disciplinárnej zodpovednosti z dôvodu plynutia času počas výkonu advokátskej praxe, v obdobných prípadoch, prakticky nedochádza. Porovnaním s konštrukciou trestnoprávnej zodpovednosti, v ktorej je nepremlčateľnosť vymedzená iba pri zákonodarcom vybratých najťažších trestných činoch proti mieru, ľudskosti, terorizmu atď. (viď § 88 Trestného zákona), by potom takýto výklad advokátskych predpisov vykazoval prvky extrémnej prísnosti a právna istota by sa priblížila k nule. Disciplinárny senát preto znova prijal záver, že treba striktno odlíšiť trvanie povinnosti advokáta splniť zákonom alebo advokátskymi predpismi uloženú povinnosť až do jej splnenia, od dĺžky trvania disciplinárnej zodpovednosti, ktorá trvá od momentu kedy advokát porušil svoju povinnosť a končí v zákonom vymedzenej lehote, bez ohľadu na to, či v tejto lehote povinnosť splnil, alebo nie. Z uvedených dôvodov bolo pri tomto skutku disciplinárne konanie zastavené podľa

§ 22 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK z dôvodov § 14 písm. b) Disciplinárneho poriadku SAK.

Vo vzťahu k ďalšiemu skutku disciplinárny senát vyhodnocoval, či nesprávne uvedený dátum právoplatného pozastavenia výkonu advokácie v návrhu na začatie disciplinárneho konania, bez bližšej špecifikácie disciplinárneho rozhodnutia, mal za následok, že sa skutok nemohol stať tak, ako je uvedený v návrhu. Pri týchto úvahách vzal do úvahy doterajšiu rozhodovaciu prax disciplinárnych senátov a všeobecnú rozhodovaciu prax súdov v SR, a dospel k jednoznačnému záveru, že aj pri modifikácii skutku, po vykonanom dokazovaní, „opravením“ nesprávnej špecifikácie momentu pozastavenia výkonu advokácie, zostala plne zachovaná totožnosť tohto skutku. Pritom sa stotožnil aj s rozhodnutím NS SR sp. zn. 1 Toš 12/2006, ktoré uvádza okrem iného aj to, že „podstata skutku je určovaná účasťou obvineného na určitej udalosti popísanej v obžalobnom návrhu, z ktorej vzišiel škodlivý následok, totožnosť (podstata) skutku je teda zachovaná, ak je zachovaná totožnosť konania alebo následku aspoň čiastočne; v danej súvislosti treba pripomenúť, že ustanovenie § 176 ods. 2 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 pritom nebráni, aby sa prípadne prihliadalo k tým zmenám skutkového deja, ku ktorým došlo v priebehu procesu dokazovania a ktoré nemenia totožnosť skutku.“ Tieto závery potom viedli k modifikácii skutku, s premetnutím skutočnosti, že nebol v konaní produkovaný a navrhovaný dôkaz preukazujúci účasť disciplinárne obvineného na hlavnom pojednávaní, ktoré sa malo konať dňa 27. 7. 2012 pred okresným súdom (ako sa uvádzalo v návrhu), podľa skutočného priebehu skutkového deja, ktorý považoval disciplinárny senát za disciplinárne previnenie, ktorého sa dopustil disciplinárne obvinený po pozastavení výkonu advokácie odo dňa 20. 6. 2011.

Disciplinárny senát po modifikácii znenia samotného skutku nemal pochybnosti o tom, že skutok sa stal a tento je disciplinárnym previnením, keď bolo jednoznačne preukázané, že disciplinárne obvinený zastupoval klienta aj po právoplatnom pozastavení výkonu advokácie, čo ani sám nepopieral a navyše, z kópie advokátskeho spisu vyplynulo, že disciplinárne obvinený ako obhajca klienta ešte dňa 10. 5. 2012 požadoval odročenie termínu hlavného pojednávania.

Disciplinárny senát ustálil, že pochybenia pri vymedzení skutku nemali a nemohli mať vplyv na konanie a následky konania disciplinárne obvineného. Je nepochybné, že každý má právo vykladať právo a používať pri tom rôzne výkladové metódy. Môže tiež dospieť k rôznym záverom, ktoré nemusia nevyhnutne byť v súlade so všeobecne zaužívanou praxou. Je však tiež pravdou, že každý kto právo aplikuje, musí si byť vedomý následkov svojich nesprávnych záverov. Jedine sudcovia pri svojej činnosti požívajú pri svojom rozhodovaní ochranu zákona a Ústavy SR, pred nesprávnymi právnymi závermi. Táto výnimka je však výsostne zameraná na ochranu predradenej nezávislosti sudcov pri ich rozhodovacej činnosti (pozri § 29a ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. a čl. 148 ods. 4 Ústavy SR). Všetci ostatní, vrátane advokátov, sú plne zodpovední za svoj výklad práva, či už vo vzťahu ku klientom, protistranám či vo vzťahu k vlastným veciam. Preto discipli-

nárny senát nemohol akceptovať ako dôvod vylučujúci disciplinárnu zodpovednosť nesprávne právne posúdenie veci samotným disciplinárne obvineným.

Pri rozhodovaní o druhu a výmere možného disciplinárneho trestu senát zohľadnil, že v prípade disciplinárne obvineného ide o osobu opakovane porušujúcu advokátske predpisy (za posledné štyri roky päťkrát právoplatne disciplinárne odsúdený). Disciplinárny senát bral do úvahy aj pohnútku advokáta, keď zistné dôvody jeho konania zistné neboli. Ako výraznú poľahčujúcu okolnosť disciplinárny senát vyhodnotil skutočnosť, že disciplinárne obvinený bol právoplatným rozhodnutím disciplinárneho senátu sp. zn. DS II.-62/13:4644/2012 zo dňa 16. 6. 2014 uznaný za vinného zo skutkov, ktoré majú priamu časovú a vecnú súvislosť so skutkom zo spáchania ktorého je uznaný týmto rozhodnutím. Za tieto skutky mu bolo uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii – peňažná pokuta vo výške 2000 eur a podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o advokácii pozastavenie výkonu advokácie na dobu šesť mesiacov s podmieneným odkladom na dobu jeden rok. Pri vyhodnotení všetkých okolností prípadu senát vyjadril presvedčenie, že disciplinárne obvinený nebol pri spáchaní disciplinárnych previnení vedený zavrhnutiahodnou pohnútkou, uveril jeho obrane a snahe po náprave, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 9 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii:

„Počas pozastavenia výkonu advokácie advokát nie je oprávnený poskytovať právne služby podľa tohto zákona.“

2 Predmetom návrhu na začatie disciplinárneho konania boli aj skutky, ktorých sa mal disciplinárne obvinený dopustiť tak, že ako obhajca klienta A. B., ktorého obhajoval v trestnej veci vedenej na okresnom súde, pri vyúčtovaní advokátskej odmeny uviedol prevzatie zálohy vo výške 100 000 Sk, pričom pri prevzatí obhajoby prevzal sumu 280 000 Sk a zaslal svojmu klientovi list s dátumom 28. 10. 2013, v ktorom ho žiadal zložiť zálohu na advokátsku odmenu vo výške 200 000 Sk a to v rozpore s dohodou o advokátskej odmene uzatvorenej s klientom pri prevzatí zastúpenia. Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK z 24. októbra 2014, sp. zn. DS II.-52/14:3300/2013 bol disciplinárne obvinený advokát v tejto časti spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodený, pretože nebolo dokázané, že sa skutky stali.

3 § 58 ods. 2 zákona o advokácii:

„Návrh na začatie disciplinárneho konania možno podať do deviatich mesiacov odo dňa, keď sa navrhovateľ dozvedel o disciplinárnom previnení, najneskôr však do dvoch rokov odo dňa, keď k disciplinárnemu previneniu došlo.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta poskytnúť súčinnosť pri vykonávaní kontroly orgánom verejnej správy

Advokát, ktorý sústavne znemožňuje úradu práce vykonanie kontroly dodržiavania pracovnoprávných predpisov v jeho advokátskej kancelárii a voči orgánu verejnej správy tak nezachováva náležitú úctu a zdvorilosť, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 9. decembra 2005, sp. zn. K 90/05¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 17 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 38³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Rozhodnutím disciplinárneho senátu ČAK z 9. decembra 2005, sp. zn. K 90/05 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci mu bolo doporučeným listom, doručeným do vlastných rúk od príslušného úradu práce zo dňa 10. 11. 2004 oznámené, že dňa 7. 12. 2004 o 13. hod. bude v jeho advokátskej kancelárii vykonaná kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov, v určený deň a hodinu vo svojej advokátskej kancelárii nebol prítomný a potom, čo bol úradom práce telefonicky vyzvaný k poskytnutiu súčinnosti, uchýlil sa k výhovorkám ohľadom náhlejšej choroby, neodkladného pojednávania a pod., a tak vykonanie kontroly najmenej do 21. 2. 2005 neumožnil,

čím porušil

§ 17⁴ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁵ a čl. 17 ods. 1⁶ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 10 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu, v ktorej kládol disciplinárne obvinenému za vinu skutok popísaný vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený sa k sťažnosti ani k disciplinárnej žalobe nevyjadril a na pojednávaní disciplinárneho senátu sa nezúčastnil.

Predmetom sťažnosti bolo konanie disciplinárne obvineného, týkajúce sa postupu úradu práce, ktorý chcel prešetriť sťažnosť bývalej zamestnankyne disciplinárne obvineného v pracovnoprávnej oblasti. Úrad práce sa za tým účelom pokúšal komunikovať s disciplinárne obvineným opakovanými výzvami, ktoré však boli neúčinné, a preto listom zo dňa 20. 11. 2004, zaslaným doporučené do vlastných rúk disciplinárne obvinenému oznámil, že dňa 7. 12. 2004 o 13. hod. vykoná v jeho advokátskej kancelárii kontrolu dodržiavania pracovnoprávných predpisov. List bol disciplinárne obvinenému riadne doručený. V daný deň a hodinu sa však disciplinárne obvinený vo svojej advokátskej kancelárii nenachádzal, takže kontrolu nebolo možné uskutočniť. Pri telefonických

výzvach sa disciplinárne obvinený vyhovával na náhlu cho-
robu či neodkladné pojednávania.

Tento skutkový stav mal disciplinárny senát za preukázaný na základe obsahu uvedenej sťažnosti, pričom disciplinárne obvinený opakovane nevyužil možnosť k týmto skutočnos-
tiam podať vyjadrenie, hoci bol na to písomne vyzvaný. Dis-
ciplinárne obvinený nevyužil ani svoje právo byť prítomný na
pojednávaní disciplinárneho senátu, na ktoré sa nedostavil.

Za týchto okolností disciplinárny senát dospel k záveru, že
skutok sa stal a v súlade s disciplinárnym žalobcom posúdil
tento skutok ako disciplinárne previnenie z dôvodu porušenia
§ 17 zákona o advokácii a čl. 4 ods. 1 a čl. 17 ods. 1 Pravidiel
profesionálnej etiky advokátov ČR, ktoré advokátovi ukladajú
povinnosť dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky, správať sa
tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, správať
sa poctivo, čestne a slušne a voči orgánom verejnej správy
zachovávať náležitú úctu a zdvorilosť.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení dospel discipl-
linárny senát k záveru, že konanie disciplinárne obvineného
trvalo viac ako dva mesiace a že teda nešlo o jednorazové
pochybenie či opomenutie. Osobné a majetkové pomery
disciplinárne obvineného zhodnotené byť nemohli, nakoľko
disciplinárne obvinený nevyužil svoje právo k veci sa vyjad-
riť a na výslovné písomné výzvy v tejto súvislosti nereagoval.
Preto disciplinárny senát vychádzal z pomerov u advokáta
všeobecne obvyklých a dospel k záveru, že primeraným disci-
plinárnym opatrením v danom prípade je uloženie peňaž-
nej pokuty, avšak ešte v rámci dolnej hranice zákonom sta-
novenej sadzby.

*Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené
o odkazy na citované ustanovenia pod textom*

Poznámky

1 Preložené a spracované z publikácie Bulletin advokacie – Sbí-
rka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2008 – 2009
(zvláštní číslo/kvėten 2010). Česká advokátní komora, Praha
2010, s. 48 – 50.

2 § 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval
dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný
dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje
predpis komory.“

3 § 38 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát vystupuje voči súdom a úradom tak, aby nenarušil
svoju nezávislosť. Správa sa k nim slušne a korektne. Obsahom
svojich písomných, ústnych a iných prejavov a svojim vystupo-
vaním vrátane celkovej úpravy zovňajšku prispieva k dôstojnos-
ti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti
advokátskeho povolania.“

4 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval
dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povin-
ný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže.
Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský
predpis.“

5 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným
správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho
stavu.“

6 čl. 17 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Voči súdom, rozhodcovským orgánom, orgánom verejnej
správy a iným orgánom, ktoré rozhodujú v právnych veciach
ako aj voči osobám, ktoré plnia ich úlohy, je advokát povinný
zachovávať náležitú úctu a zdvorilosť.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2015 českého Bulletinu advokacie

Mgr. Róbert Němec v **úvodníku** venuje priestor všeobecnej
úvahe nad novými trendmi v oblasti poskytovania rôznych
služieb, spojenými s novými technológiami a mobilnými
aplikáciami, súvisiacimi novými spôsobmi podnikania a kon-
kurencie, pričom je možné očakávať podobné pokusy aj
v oblasti poskytovania právnych služieb.

V rámci **aktualít** sú predstavené zmeny vo vzdelávaní
advokátskych koncipientov a uverejnená pozvánka s progra-

mom konferencie *XXIII. Karlovarské právnické dni*, ktoré sa
budú konať 3. a 4. 6. 2015 v hoteli Thermal, Karlové Vary.

Časť z **judikatúry** obsahuje rozsudok Najvyššieho súdu
ČR z 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 1363/2011 *k možnosti kau-
zálnej námietky v prípade platobnej zmenky ako obrany proti
povinnosti zaplatiť zmenku*, rozsudok Najvyššieho súdu ČR
zo 6. 1. 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014, podľa ktorého ad-
vokát zodpovedá klientovi za škodu spôsobenú nesprávnym
výkonom advokácie bez ohľadu na to, či právna služby bola
poskytnutá za odmenu alebo bezplatne, rozsudok Najvyššie-
ho súdu ČR z 28. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 269/2014 *k spoloč-
nej zodpovednosti útočníkov za škodu*, uznesenie Najvyš-
šieho súdu ČR z 13. 11. 2013, sp. zn. 4 Tdo 1094/2013 *k vše-
obecnému ohrozeniu vodičom motorového vozidla unikajú-
cim prenasledujúcim policajtom*.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je uvede-
ný rozsudok zo 16. 12. 2014, Honcastle a ďalší proti Spojen-
mu kráľovstvu (č. 4184/10) *k súdom nevykonanej svedeckej*

výpovedi, rozsudok z 11. 12. 2014, Dubská a Krejzová proti Českej republike (č. 28859/11 a č. 28473/04) k zákonu brániacemu pôrodným asistentkám poskytovať pomoc pri pôrode, rozsudok z 11. 12. 2014, Hanzelkovci proti Českej republike (č. 43643/10) k opatreniu nútiacemu matku a jej novonarodené dieťa vrátiť sa po pôrode do pôrodnice, rozsudok z 11. 12. 2014, Hromádka a Hromádková proti Rusku (č. 22909/10) k neprijatiu všetkých nevyhnutných opatrení k umožneniu otcovi a dcére udržať a rozvíjať spoločný rodinný život v prípade medzinárodného únosu, rozhodnutie o neprijateľnosti z 25. 11. 2014, Vesna Krušičić a ďalší proti Chorvátsku (č. 10140/13) k odmietnutiu žiadosti prarodičov o zverenie vnúčať do ich starostlivosti, rozhodnutie o neprijateľnosti z 9. 12. 2014, Dzhugashvili proti Rusku (č. 41123/10) k zamietnutiu žaloby pre ohováranie týkajúce sa starého otca sťažovateľa.

Táto rubrika uverejňuje tiež analýzu rozhodnutia Najvyššieho súdu Kanady. Spor sa týkal povinností uložených právnickým profesiám v súvislosti so zákonom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, v ktorom Najvyšší súd Kanady definitívne rozhodol v prospech právnikov a určil, že ustanovenia o informačných povinnostiach a prehliadkach kancelárií sa na nich nebudú aplikovať.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Základy obchodného práva* (I. Štenglová, J. Dědič, M. Tomsa a kol.), *Nesporná řízení I.* (K. Svoboda), *Fotografie a právo. Autorské právo a ochrana osobnosti ve vztahu k fotografii* (M. Valoušek), *Slovník právních pojmů – občanský zákoník* (L. Pauldura a kol.).

Z iných periodík obsahuje číslo rešerše článkov *Ako českí sudcovia (ne)môžu konať? Prax kárneho súdu vo veciach kárnych konaní so sudcami v rokoch 2008 – 2014* (T. Friedel, *Jurisprudence* č. 1/2015), *K reforme procesného práva* (P. Lavický, B. Dvořák, *Právní rozhledy* č. 5/2015), *Stret insolventného konania a exekúcie predajom nehnuteľností* (J. Kubizňák, *Obchodněprávní revue*, č. 2/2015), *Vykonateľnosť zmluvnej pokuty* (I. Pařízek, *Právní rozhledy* č. 5/2015).

Časť **Z českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 5. 9. 2014, sp. zn. K 31/2014, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát nedodrží presne postup pri vyplňovaní knihy o prehlásení pravosti podpisu a ak zaplnenú knihu odovzdá ČAK oneskorene.

V časti **Informácie a zaujímavosti** je uverejnená v súťaži *Talent roka Právnik roka 2014* ocenená práca Mgr. Víta Křížka s názvom *Ako myslí sudca? Krátke zamyslenie nad myšliením sudcov a možnosťami, ako to využiť*, ktorá v súťaži získala druhé miesto.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

Zastúpenie v správnom konaní

Autor po úvode venovanom všeobecne účelu zastupovania v konaní, potom v jednotlivých častiach približuje obligatorne zastúpenie, zastúpenie na základe plnej moci, spoločného splnomocnenca a spoločného zástupcu a osobitne sa ve-

nuje úkonom vykonaným v prospech účastníka správneho konania.

JUDr. Bc. Milan Trávníček

Premlčanie nárokov na primerané zadosťučinenie podľa zákona č. 82/1998 Sb.

Príspevok je venovaný vzájomnej korešpondencii judikatúrnych záverov vo vzťahu k otázke premlčania nároku na poskytnutie primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu v zmysle § 31a ods. 3 zákona č. 82/1998 Sb. a vo vzťahu k otázke, od ktorého dátumu možno priznať žalobcovi štátu úroky z premlčania v prípade, ak štát žiadateľovi jeho nárok neuspokojí. Príspevok sa tiež zamýšľa nad otázkou, či korešpondujú závery, ktoré z týchto judikátov vyvodzuje ústredný správny orgán, ktorému je zverená príslušná agenda.

JUDr. Václav Vlk, JUDr. Jaroslav Truneček

Náhrada ujmy vzniknutej zásahom štátu bez začatia trestného stíhania

Autori sa v snahe zodpovedať otázku, na čo má občan nárok v prípade, ak sa štát pomýli v rámci trestnoprávnej represie ešte pred začatím trestného stíhania popisujú konkrétny skutkový dej a priebeh konania, venujú sa vybraným rozhodnutiam Ústavného súdu ČR, dôsledkom záverov týchto rozhodnutí pre prax, pričom v prípade nevyriešenia problematiky cestou judikatúry vidia riešenie v legislatívnej zmene právneho poriadku.

Mgr. Bc. Martina Šuláková

Náhrada nákladov konania vo svetle aktuálnej judikatúry Ústavného súdu

Článok sa venuje jednak samotnému vývoju judikatúry Ústavného súdu ČR v oblasti náhrady nákladov konania, ďalej rozšíreniu prípustnosti dovolania, resp. zmene koncepcie prípustnosti dovolania v ČR po 1. januári 2013, novej úprave § 14b advokátskej tarify s názvom *Osobitné ustanovenie o náhrade nákladov konania* ako aj zhodnoteniu aktuálnych zmien a ich premietnutiu do rozhodovacej praxe súdov.

Mgr. Jan Štandera

JUDr. Jana Lengartová

Advokátska mediácia na vzostupe

Autori približujú jednotlivé metódy mediácie, dve z pohľadu historického vývoja hlavné – facilitatívnu a evaluatívnu a tretiu transformatívnu metódu. V ďalšom texte príspevku sa venujú priebehu mediácie, osobe mediátora, výhodám a nevýhodám evaluácie v mediácii, oblastiam využitia evaluatívnej mediácie a „advokátskemu“ rozmeru evaluatívnej mediácie.

Spracoval JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou

STRAPÁČ, P. a kol.:

Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou.

Vydavateľstvo EUROUNDION, Bratislava, 2013, 600 s.

ISBN: 978-80-89374-23-6

S právnym postavením orgánov obchodných spoločností a družstva v slovenskej právnej úprave je spojených pomerne veľa otázok, pre ktoré naša odborná literatúra a judikatúra ponúka buď pomerne váhové, prípadne žiadne uspokojivé odpovede. Na ilustráciu – kým napríklad pred prijatím tzv. euronovely Obchodného zákonníka, účinnnej od 1. januára 2002, sa objavovali vlny protestov (najmä zo strany podnikateľskej obce, reprezentovanej jej stavovskými, prípadne záujmovými organizáciami) proti sprísneniu zodpovednosti štatutárnych orgánov pri výkone ich pôsobnosti, prax ukázala, že uplatnených nárokov na náhradu škody voči nim je ako šafranu, a preto sa vyskytli názory, že právna úprava je v tomto smere už do istej miery obsolentnou...

Nejde pritom o ojedinelý príklad – všetky však majú spoločného menovateľa – nejasnosti v právnej úprave, interpretačné a aplikačné problémy z toho vyplývajúce, či absenciu v istom zmysle precedenčných rozhodnutí všeobecných súdov, alebo aspoň oporu v dostupnej odbornej literatúre, prístupnej nielen odborníkovi, ale aj laikovi. Práve jeden z týchto aspektov sa pokúša napraviť recenzovaná publikácia, vypracovaná autorským kolektívom pod vedením JUDr. Petra Strapáča, PhD.

Autori patria do mladšej generácie slovenských právnikov, prevažná väčšina z nich sú však absolventi tretieho stupňa vysokoškolského vzdelania – doktorandského študijného programu v odbore obchodné a finančné právo – sú teda na jednej strane dostatočne akademicky „podkutí“, na druhej strane však nestrácajú ani priamy kontakt s aplikačnou praxou, pretože pôsobia ako advokáti, sú členmi Slovenskej advokátskej komory.

Ich cieľom v recenzovanom diele pritom nebolo spracovať tému vedecky vyčerpávajúcym spôsobom – autori v úvode sami konštatujú, že ich úmyslom nebolo spracovať „teoretický a vedecký elaborát“, ale právnu úpravu v potrebnom rozsahu odborne analyzovať, interpretovať, poukázať na jej špecifiká a ponúknuť vlastné pohľady na riešenie viacerých sporných otázok. Z naznačeného kontextu vyplýva, že v prí-

pade tejto publikácie nejde o tzv. komentárový výklad príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, ale o výklad systematický, ktorý je, aspoň podľa môjho názoru, výrazne náročnejší na spracovanie.

Publikácia je systematicky rozdelená do osemnástich kapitol. V úvodnej kapitole možno nájsť stručný úvod do problematiky obchodných spoločností, s ich rozdelením na kapitálové a osobné. Nasledujúce dve kapitoly podávajú charakteristiku oboch foriem personálnych právnych foriem obchodných spoločností. Štvrtá až šiesta kapitola sú venované spoločnosti s ručením obmedzeným ako najfrekvencovanejšej právnej forme obchodných spoločností a osobitne jej valnému zhromaždeniu a konateľom ako štatutárnemu orgánu. Osobitnú pozornosť autori venovali o. i., aj problematike právnej povahy a niektorým aspektom neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia (str. 126 a nasl.), či sporným momentom pri právnej úprave zodpovednosti konateľov za škodu, spôsobenú pri výkone funkcie (str. 174 a nasl.). Oceniť treba aj to, že autori neopomínajú ani historický kontext vývoja obchodných spoločností a družstva, aj keď v skrátenej forme, podčiarkujú základné historické determinanty vývoja obchodných korporácií. Podobne kladne sa možno vyjadriť aj k nie ojedinelým komparatívnym úvahám autorov pri porovnávaní platnej úpravy s právnymi poriadkami iných štátov.

Siedma až desiatka kapitola sa sústreďujú na postavenie akciovej spoločnosti ako kapitálovej právnej formy tzv. čistého typu, vrátane jej jednotlivých obligatórnych orgánov – valného zhromaždenia, predstavenstva a dozornej rady. Jedenásta až šestnástka kapitola sa v podobnom rozsahu zameriavajú na postavenie družstva a jeho orgánov, a napokon posledné dve časti práce skúmajú daňové aspekty existencie a činnosti orgánov obchodných spoločností a družstva, resp. vlastné daňové povinnosti obchodných spoločností a družstva.

Väčšina kapitol je v závere doplnená o reprezentatívny výber z judikatúry najvyšších súdov Slovenskej republiky a Čes-

kej republiky, či súdov vyššieho stupňa v oboch krajinách, ktorých odôvodnenia sa čoraz častejšie stávajú oporou pre argumentáciu právnikov v súdnych sporoch.

Ako pozitívum vnímame aj to, že sa autori nevyhýbajú kritickým úvahám *de lege lata*, prípadne *de lege ferenda* – v tejto práci (aj keď sa v nej nemožno celkom vyhnúť istej miere popisnosti, čo je však aj v záujme prehľadnosti pre čitateľa) autorský kolektív ponúka vlastný pohľad na riešenia praktických problémov a nejde tak o tzv. otrocký výklad zákona, ale o jeho prijateľnejšiu a kritickú analýzu s cieľom pomôcť

čitateľovi pri hľadaní odpovedí v rámci interpretácie právnej normy.

Dielo využíva bohatý pramenný materiál slovenského, ale aj zahraničného pôvodu, ktorý je aj vedecky a normatívne správne citovaný a vďaka nemu usilovný čitateľ získa informácie o ďalších zdrojoch, ktoré by mu pri riešení jeho právneho problému mohli pomôcť.

Záverom môžeme len odporúčať, aby po publikácii siahli sudcovia, advokáti, vyšší súdni úradníci, správcovia, študenti právnických fakúlt, ale aj široká podnikateľská verejnosť.

JUDr. Martin Kubinec, PhD.

VÝZVA

Pracovnej komisie pre históriu advokácie

Vážené kolegyně a kolegovia,

Pracovná komisia pre História advokácie pripravuje **monografickú knižku o advokátovi Jánovi Eugenovi Kováčovi**. Určite neunikli Vašej pozornosti viaceré publikácie SAK venované významným slovenským advokátom. V súčasnosti zhromažďujeme príspevky od advokátov k tomuto veľkému advokátovi, ktorým nepochybne Ján Eugen Kováč bol. Pôsobil v advokátskej poradni č. 1 v Bratislave a zanechal nezmazateľnú stopu v advokácii minulého storočia ako aj zo začiatku tohto storočia.

Dovoľujem si poprosiť tých, **ktorí ste ho poznali, aby ste napísali krátku spomienku** na kolegu, vyjadrili Vaše poznatky s ním a pripojili sa svojím príspevkom k postrehom iných advokátov, ktorí tak už urobili. Tiež by sme veľmi ocenili, keby ste našli nejakú **dobovú fotografiu** z tých čias, ktorú by sme mohli použiť.

Budeme vďační za akýkoľvek príspevok, ktorý prosím, posielajte členke komisie pani Vilme Slopovskej, na adresu **SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava**.
S kolegiálnym pozdravom

Ján Havlát

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj pre rok 2015

XIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2015.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2015. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2015

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 15. 5. 2015

Uzávierka redakčnej časti: 27. 5. 2015

Toto číslo vyšlo 15. 6. 2015

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

